

UNIVERSITAT POMPEU FABRA

AVALUACIÓ DE LA LLICENCIATURA EN CIÈNCIES POLÍTIQUES I DE L'ADMINISTRACIÓ

Estudis de Ciències Polítiques i Gestió Pública

Abril del 2001

**MEMBRES DEL COMITÈ D'AVALUACIÓ INTERN
DE LA LLICENCIATURA EN CIÈNCIES POLÍTIQUES
I DE L'ADMINISTRACIÓ**

ÒSCAR ÁLVAREZ, estudiant
MONTSE FABREGAT, personal d'administració i serveis
CATERINA GARCÍA, professora
JORDI GUIU, professor
FRANCESC PALLARÉS, professor
ONDITZ PORTABELLA, estudiant
CLARA RIBA, professora

ÍNDIX

1. EL CONTEXT INSTITUCIONAL.....	1
1.1. Dades generals	1
1.2. Evolució de la titulació.....	1
1.3. Decisions sobre la titulació	2
2. METES, OBJECTIUS I PLANIFICACIÓ ...	5
2.1. Anàlisi i valoració dels objectius	5
2.2. Planificació de la titulació.....	8
2.3. La demanda	11
2.4. L'ocupació en la titulació.....	13
3. EL PROGRAMA DE FORMACIÓ.....	16
3.1. Estructura del pla d'estudis	16
3.2. Programes de les assignatures del pla d'estudis.....	21
3.3. Organització de l'ensenyament	24
4. DESENVOLUPAMENT DE L'ENSENYAMENT	29
4.1. Atenció tutorial.....	29
4.2. Metodologia docent.....	30
4.3. El treball dels estudiants.....	32
4.4. Avaluació dels aprenentatges ..	33
4.5. Coordinació de l'ensenyament	34
4.6. Resultat de l'ensenyament.....	35
5. ESTUDIANTS	38
5.1. Accés i permanència dels estudiants	38
5.2. Serveis d'atenció i informació als estudiants	38
5.3. Expressió, organització, representació i participació dels estudiants	41
6. PROFESSORAT	44
6.1. Tipologia del professorat implicat en la docència.....	44
6.2. Política d'innovació i ajuts a la docència ...	45
6.3. Professorat i desenvolupament de la docència.....	46
6.4. Participació en els òrgans de govern	48

7. SERVEIS I INSTAL·LACIONS	51
7.1. Instal·lacions.....	51
7.2. Centre on s'imparteix la titulació.....	51
7.3. Aulari	52
7.4. Equipament informàtic.....	53
7.5. Altres espais	55
7.6. El Deganat i la Secretaria dels Estudis.....	56
7.7. Equipaments esportius	56
7.8. Servei de cafeteria	57
7.9 Servei de reprografia.....	57
8. LA BIBLIOTECA.....	59
8.1. Horari	59
8.2. Capacitat.....	59
8.3. Recursos d'informació	60
8.4. Volum de consulta	61
8.5. Sistemes de consulta i accés.....	61
8.6. Serveis.....	62
8.7. Punt d'Informació a l'Estudiant (PIE)	66
9. LA SECRETARIA DELS ESTUDIS DE CIÈNCIES POLÍTIQUES I GESTIÓ PÚBLICA	68
9.1. Funcions i composició	68
9.2. Tasques.....	69
9.3. Horari	71
9.4. Formació ..	72
10. RELACIONS EXTERNES.....	74
10.1. Pràcticum	75
10.2. Programa d'intercanvi interuniversitari Sòcrates i convenis bilaterals.....	76
10.3. Programa de voluntariat acadèmic en països en vies de desenvolupament	79
10.4. Màster en Gestió i Administració Pública i màster en Serveis Socials Bàsics, Polítics Locals i Comunitàries (Nicaragua)	79
10.5. Col·laboració amb l'editorial Tecnos per a l'edició de la col·lecció "Temas de Gestión y Administración Pública" ..	80
AVALUACIÓ DE LA GESTIÓ DE L'ENSENYAMENT	83
AVALUACIÓ DE LA RECERCA	86
SÍNTESE FINAL	87
TAULES I ANNEXOS	

Presentació

Aquest document forma part del procés d'avaluació institucional de la llicenciatura en Ciències Polítiques i de l'Administració (CPA) a la UPF.

De la mateixa manera que la Universitat és autònoma per organitzar la seva activitat, té com a contrapartida el retiment de comptes a la societat, per tal de mostrar que les decisions preses i les accions executades s'orienten a la millora de la qualitat de la institució i de les funcions que té encarregades.

L'avaluació institucional de les universitats és avui un element present en la majoria de sistemes universitaris dels països democràtics. Si bé a Espanya encara és voluntari el fet de participar-hi, la UPF i els estudis de Ciències Polítiques i Gestió Pública som partidaris d'impulsar aquest procés. Entenem que és una eina molt important per, entre d'altres coses, millorar l'eficàcia i l'eficiència de les inversions en ensenyament superior, per avançar en la definició i el compliment d'estàndards internacionals de qualitat en els programes de formació, per garantir les demandes de formació de la societat, i per donar la resposta més acurada possible a les necessitats de graduats que la societat demana.

Què es fa? Per què? Com es fa? Amb quins resultats? Quins són els punts forts i els punts febles dels diversos aspectes en el disseny, funcionament i resultats de la llicenciatura en Ciències Polítiques i de l'Administració? Quines són les propostes de millora? Aquests són els grans eixos de reflexió i de treball en el procés d'avaluació institucional, en el qual participen estudiants, llicenciats, personal d'administració i serveis i professors vinculats, així com avaluadors externs.

En la direcció plantejada per aquests interrogants, l'informe que ara teniu al davant és una primera valoració que fa el Comitè d'Avaluació Intern (CAI) de la llicenciatura en CPA, tot seguint l'esquema proposat per la *Guia de l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya*.

Amb les aportacions de la discussió que ara s'obre, es convertirà en l'informe definitiu de l'avaluació interna i serà enviat a un Comitè d'Avaluació Extern. Aquest comitè extern vindrà a la UPF per tal de contrastar l'informe d'autoavaluació del CAI i entrevistar-se amb els diferents sectors universitaris vinculats a la llicenciatura en CPA. Finalment, de l'avaluació realitzada en fase interna i de l'informe que elabori el Comitè d'Avaluació Extern, en sortirà l'informe definitiu d'avaluació de la llicenciatura en CPA.

És un procés de gran vàlua que ens permet “fer-nos” de manera integral amb la nostra llicenciatura en CPA, mirar-nos cara endins –el funcionament intern– i cara enfora –l'adequació a la societat– i veure les possibilitats de millorar-la en ambdós sentits.

Comitè d'Avaluació Intern
Llicenciatura en Ciències Polítiques i de l'Administració

1. EL CONTEXT INSTITUCIONAL

1.1. Dades generals

La Universitat Pompeu Fabra és una universitat pública que va ser creada l'any 1990. La seva seu és a la ciutat de Barcelona i el seu campus s'estén des de la part baixa de la Rambla fins més enllà del parc de la Ciutadella, al costat de la Vila Olímpica. Es tracta d'una universitat urbana, situada al cor de la ciutat i que ha contribuït decisivament a la rehabilitació d'una zona que havia estat sotmesa a una forta degradació.

Des de la data de la seva creació ha anat creixent any rere any pel fet d'augmentar la seva oferta de titulacions i de places. Actualment, ofereix quinze titulacions (onze de cicle llarg i quatre de cicle curt) repartides en quatre àmbits: Ciències Socials i Jurídiques; Ciències Experimentals i de la Salut; Humanitats, i Estudis Tècnics.

La comunitat universitària de la UPF està formada per un col·lectiu de més de 9.500 persones, de les quals més de 8.000 són estudiants, quasi 1.000 són personal docent i investigador i prop de 500 són personal d'administració i serveis.

La capitalitat de Barcelona i la situació en ella de les institucions d'autogovern comporten la presència a la nostra ciutat de diverses administracions i dels quarters generals de bon nombre d'organitzacions polítiques i socials. Aquest entorn possibilita l'assistència dels estudiants als actes que es fan a la ciutat o bé la realització de pràctiques en institucions públiques o relacionades amb el sector públic, la qual cosa configura un escenari favorable per a la formació de titulats en Ciències Polítiques i de l'Administració.

Cada any entren a primer curs al voltant de 100 estudiants, que actualment representen prop d'un 8% dels estudiants de nou ingrés en titulacions de cicle llarg a la UPF. Els poc més de 400 estudiants que cursen la llicenciatura estan organitzats en un sol grup per nivell i representen un 5,1% del total d'estudiants de la Universitat. Per tant, la de Ciències Polítiques i de l'Administració se situa entre les titulacions menys nombroses de la Universitat (hi ha un sol grup d'estudiants per curs) sense ser, però, la més reduïda (vegeu les taules 1 i 1 bis).

1.2. Evolució de la titulació

Els estudis de Ciències Polítiques i Gestió Pública, juntament amb els estudis de Periodisme i els estudis de Comunicació Audiovisual, formen part de la Facultat de Ciències Socials i de la Comunicació de la UPF.

En el moment de la seva creació, la UPF es va constituir amb tres facultats i dues escoles universitàries. Les facultats eren les de Dret, la d'Econòmiques i la de Ciències Socials i de la Comunicació. Es pretenia englobar en aquesta darrera facultat un conjunt de titulacions de menor volum que les primeres, sense tenir clar a priori quina seria la seva concreció. Algunes es van començar a impartir des del primer moment (la diplomatura en Gestió i Administració Pública i el segon cicle de la llicenciatura en Periodisme), però d'altres ho van fer en etapes posteriors (com les llicenciatures en Comunicació Audiovisual i en Ciències Polítiques i de l'Administració).

Això no obstant, la Facultat de Ciències Socials i de la Comunicació existeix tan sols nominalment, ja que no s'ha constituït cap dels seus òrgans de gestió. A l'hora d'impartir titulacions vinculades a diferents disciplines, es va decidir establir uns òrgans de gestió independents per a cadascuna d'elles a fi de facilitar-ne el funcionament. Es van constituir els estudis de Periodisme, els estudis de Comunicació Audiovisual i els estudis de Ciències Polítiques i Gestió Pública, cadascun d'ells amb uns òrgans de govern independents. Així, hi ha tres degans, amb els corresponents vicedegans i secretaris, així com tres juntes d'estudis.

Ara, un cop consolidada la Universitat i evidenciada l'escassa unitat de les titulacions que s'imparteixen en aquesta facultat, ens hem preguntat per què aquesta continua existint formalment. La resposta sembla ser que ningú no ha qüestionat l'actual estructura organitzativa. A la pràctica, els tres estudis tenen el mateix funcionament que les facultats i el mateix tractament que aquestes en els òrgans interns de la Universitat.

L'absència de problemes ha facilitat la continuïtat al llarg del temps de l'estructura dissenyada originalment. Això no obstant, el fet que la llicenciatura no s'imparteixi des d'una *facultat* de Ciències Polítiques i de l'Administració, sinó des d'uns *estudis*, n'afecta la visibilitat externa i dificulta la consolidació d'una titulació encara poc coneguda per la societat. Potser ara, després de deu anys de funcionament de la UPF, seria bo que es plantegés una adequació de les estructures formals a les reals.

Al final del curs 1998-99 es va graduar la primera promoció de llicenciats en Ciències Polítiques i de l'Administració de la UPF. Un cop completats els dos cicles del pla d'estudis, es va iniciar, durant el curs 1999-2000, un procés de reflexió sobre la seva estructura i continguts, que ha culminat enguany amb una proposta de modificació tècnica del pla d'estudis que està pendent d'aprovació pels òrgans corresponents de la Universitat. Per tant, sembla que quan es tanca una etapa i s'està a punt d'iniciar-ne una altra, és un moment especialment oportú per fer l'avaluació de la titulació. Els seus resultats han de servir per millorar-ne el funcionament en el futur.

1.3. Decisions sobre la titulació

Per tal de valorar la posició de la llicenciatura en el context de la Universitat, cal analitzar els aspectes objectius de participació en els seus òrgans de govern i de

recursos disponibles i els subjectius que es deriven de les percepcions de la comunitat universitària.

- La participació de la titulació en els òrgans de govern de la UPF és el mateix que el de qualsevol de les altres titulacions. El degà dels estudis de Ciències Polítiques i Gestió Pública forma part dels òrgans de govern de la Universitat: Claustre, Junta de Govern, Comissió d'Estudiants i comissions delegades de la Junta de Govern. També participa en les reunions de caràcter informal de degans i directors de departament.
- La posada en marxa de la llicenciatura es va fer amb la condició que tingués un cost zero, fet que va implicar la desaparició d'un dels dos grups d'estudiants de la diplomatura en Gestió i Administració Pública. La decisió d'incloure les dues titulacions en uns sols estudis, i estalviar així una estructura deganal, també anava en la línia de no incrementar costos. Això no obstant, va ser també una decisió estratègica que ara es valora molt positivament. La pertinença de les titulacions de GAP i de CPA a una única estructura de gestió ha permès donar un enfocament coordinat de les dues titulacions.
- La dotació pressupostària sembla correcta per cobrir les despeses que es generen actualment, ja que aquestes es planifiquen adequades al pressupost disponible. D'altra banda, no es pot fer una valoració comparativa de l'adequació dels recursos econòmics destinats a CPA en el marc de la UPF ja que aquestes dades no són públiques.¹
- Un altre dels recursos que cal valorar és l'optativitat d'assignatures oberta. Les dades indiquen que, comparativament, aquesta és relativament baixa (vegeu l'apartat 3.1.). Probablement la causa cal buscar-la en l'existència d'un sol grup per nivell, cosa que provoca des economies d'escala.
- La dotació de recursos humans per a la Secretaria dels estudis és, comparativament, inferior a la d'altres secretaries de la UPF, atenent al fet que gestiona dues titulacions totalment diferents amb la conseqüent duplicació de moltes de les tasques que s'hi realitzen (vegeu l'apartat 9.2.).
- Hi ha una percepció difosa entre sectors de la llicenciatura d'una posició dèbil d'aquesta en relació amb altres estudis de la UPF. La sensació que la gent té és que el tracte és més favorable a Dret i a Econòmiques, que són les grans i les que pesen, i que Ciències Polítiques i de l'Administració tampoc no és prou de moda ni tecnològica com per tenir un tractament especial. Aquesta percepció de debilitat s'entén també com a limitadora de l'autonomia de la titulació.

¹ Als efectes de l'avaluació, s'han demanat al Rectorat dades sobre la distribució del pressupost de la UPF, però encara no s'han rebut. S'incorporaran a aquest document quan es tinguin.

Punts forts:

- Bona imatge de la UPF.
- Campus urbà.
- Situació en una ciutat amb fort moviment polític i administratiu.
- Enfocament coordinat de les titulacions de GAP i CPA.

Punts febles:

- Limitació de la visibilitat externa de la titulació perquè no té una *facultat*.
- Percepció de debilitat de la titulació dins de la UPF.

Propostes de millora:

- Adequar les estructures formals a les reals.

2. METES, OBJECTIUS I PLANIFICACIÓ

2.1. Anàlisi i valoració dels objectius

En la definició d'objectius, l'orientació especificada en el Decret de directrius generals pròpies de la llicenciatura en CPA² és molt genèrica, i no va més enllà del rètol de la mateixa titulació: “*Las enseñanzas deberán proporcionar una formación científica adecuada en los aspectos básicos y aplicados del fenómeno político y de las organizaciones administrativas*”.

Aquest plantejament troba major concreció en la troncalitat establerta en el decret d'homologació de la titulació, que se centra en els principals aspectes constitutius de l'àmbit públic i la seva dimensió social.

No hi ha un document formal amb una declaració d'objectius. S'han editat, però, diversos materials de difusió (fullets inicials, fullets al Saló de l'Ensenyament, web de la UPF i dels estudis), en els quals es defineixen de manera genèrica uns objectius centrats fonamentalment en el perfil curricular i professional, així com en la qualitat de l'ensenyament. Tampoc no hi ha hagut un procés general de discussió sobre els objectius de la llicenciatura.

La formulació que segueix, doncs, és una proposta d'explicitació que fa el Comitè d'Avaluació Intern, i deriva de les idees expressades en les esmentades publicacions, dels plantejaments i l'activitat de l'equip deganal i del grup de professors que s'han implicat més en la implantació i el desplegament de la llicenciatura, així com de la coincidència en un seguit de grans orientacions observada en el desenvolupament de l'activitat dels diferents sectors de la comunitat universitària (estudiants, professorat i personal d'administració i serveis).

Es considera una llicenciatura *orientada a la societat*, des de la mateixa raó de la seva existència, passant també pel contingut dels seus ensenyaments, per la seva pràctica acadèmica i pel tipus i funcions dels professionals que forma.

L'activitat de la llicenciatura en CPA ha de tenir com a referència, doncs, la contribució positiva a la societat a partir de la realitat específica del seu àmbit d'estudi i de la realitat en la qual s'insereix. En aquest sentit entenem que *l'objectiu central i principal de la llicenciatura en CPA de la UPF és la formació de professionals que contribueixin a millorar la societat i, en especial, el funcionament dels processos de dimensió pública*. Es tracta de formar uns professionals orientats a l'anàlisi dels petits i grans problemes als quals s'enfronta la nostra societat, al disseny de solucions i al millor funcionament de les institucions i entitats de rellevància pública, així com dels processos derivats de les relacions dels ciutadans amb aquestes institucions.

² Decret 1423/1990, de 26 d'octubre (BOE, 20-11-1990).

Per la seva naturalesa, aquest objectiu té una doble dimensió: tècnico-professional i cívica (ciutadana).

Els plantejaments i l'activitat dels equips de direcció, així com l'activitat docent, s'han orientat sobre la idea que un objectiu central específic de la llicenciatura en CPA de la UPF és *la formació de titulats amb una alta qualificació professional en l'àmbit dels afers públics*, és a dir, els relacionats amb els diferents aspectes (polítics, socials, econòmics, jurídics, etc.) dels processos de dimensió pública que es desenvolupen a la societat relacionats fonamentalment amb l'organització política i administrativa d'aquesta, i amb el seu funcionament als diferents nivells territorials (local, regional, estatal i internacional).

En aquests plantejaments de l'equip deganal, l'assoliment d'aquest objectiu general passa per dos objectius més concrets, que també semblen compartits en la comunitat de la llicenciatura en CPA: una elevada qualitat en la docència, en els seus aspectes teòrics i pràctics, amb el desenvolupament del sentit crític, i un alt rendiment acadèmic dels estudiants.

Entenem que, tal com s'estudia i es reflexiona amb més detall en els capítols posteriors, des de la direcció de la UPF i des dels estudis, s'han procurat posar els mitjans per avançar en l'assoliment d'aquests objectius. Amb un balanç que entenem globalment positiu s'observen, però, punts més forts i punts més febles.

Paral·lelament, els plantejaments i la pràctica de la direcció han considerat la *formació cívica dels estudiants* com un objectiu central també de la vida acadèmica, plantejament que sembla força assumit en la comunitat de la llicenciatura. En aquesta direcció han anat: l'organització de conferències i d'activitats culturals; l'impuls als canals de representació i de participació; l'accessibilitat de les instàncies, serveis, càrrecs i professorat del centre als estudiants i a tots els membres de la comunitat universitària; l'èmfasi en el diàleg, i el respecte a les persones, a les idees i a les instal·lacions, com a valors bàsics de la convivència a la Universitat.

Pel fet de no ser el civisme una actitud i una conducta que depengui ni exclusivament ni principalment de la Universitat, es fa difícil valorar la contribució del pas per la Universitat i els estudis de Ciències Polítiques i Gestió Pública a la formació cívica. En els termes generals que corresponen a aquest apartat, creiem que la pràctica acadèmica s'ha desenvolupat sobre aquells paràmetres. Això sense perjudici de les diverses percepcions que probablement hi hagi sobre si es fa prou o no, i que hagin pogut haver-hi casos o situacions concretes més problemàtics.

En conjunt, aquests objectius generals de la llicenciatura s'integren plenament en les directrius generals de la UPF tal com es recullen en el seu Pla Director, potenciant les sinèrgies entre ambdós nivells.

Es detecten problemes en relació amb el nivell de coneixement dels objectius i amb la imatge professional de la llicenciatura, a nivell social en general, però també en la

mateixa comunitat universitària. Aquest fet configura al seu torn un obstacle en l'assoliment dels objectius de la llicenciatura.

És una llicenciatura nova, encara poc coneguda –i a més mal coneguda–, amb una imatge que limita el sentit d'aquesta titulació al treball en tasques directament relacionades amb l'activitat política, o bé amb les administracions públiques. Certament, no és un problema exclusiu de la UPF, sinó general a Catalunya i a Espanya.

Des dels estudis s'ha portat una política dirigida a difondre la llicenciatura en CPA i a intentar adequar la seva percepció al plantejament i als objectius que li són propis. Les vies han estat diverses: 1) Les explicacions específiques a partir de sessions adreçades als estudiants de batxillerat i de COU, fullets al Saló de l'Ensenyament, reportatges a revistes, informació a la web de la UPF, explicacions en diversos actes i conferències, etc. 2) Especialment important ha estat la difusió selectiva del pla d'estudis, del perfil professional de l'estudiant i de les seves pròpies capacitats, als possibles "empleadors" a través de l'àmplia xarxa d'institucions i d'entitats col·laboradores amb les quals es tenen subscrits convenis de pràctiques (i també convenis de cooperació educativa gestionats pels estudiants a través del Gabinet d'Orientació Acadèmico-professional). 3) Una difusió d'imatge més genèrica també deriva de l'organització i la difusió d'actes d'interès social i de prestigi acadèmic, com ara conferències, jornades, presentacions de llibres de professors, etc., així com amb l'impuls a la realització d'informes i estudis, de diplomes de postgrau, etc. En el mateix sentit ha anat la publicació d'escrits de professors vinculats a la llicenciatura en diaris i revistes de divulgació.

Pensem que, en conjunt, s'ha anat avançant tant en la difusió com en la millor definició de la imatge, però que encara queda molt per fer. Atès que els problemes d'imatge no són específics d'aquesta titulació de la UPF, hem de considerar també el paper de les altres universitats que imparteixen la titulació, així com el d'associacions professionals.

L'activitat dels col·legis de llicenciats en Ciències Polítiques i Sociologia (de Catalunya i d'Espanya) ha estat un instrument molt positiu i ha desenvolupat una tasca de projecció professional força notable. L'esforç individual de cadascuna de les universitats ha significat també una contribució a la difusió i la consolidació de la llicenciatura i de la seva imatge social i professional.

Entenem, però, que hi ha elements que fan necessàries accions conjuntes de les diverses universitats i dels col·legis de llicenciats, entitats més directament implicades. D'una banda, encara estem en la fase de difondre i definir el producte en la societat –la seva necessitat, utilitat i funcions– més que no les característiques diferencials d'una marca concreta. D'una altra banda, la titulació en CPA presenta globalment evidents febleses d'implantació social, de recursos –especialment en relació amb titulacions properes (Dret, Economia, Sociologia)–, tant pel que fa al nombre d'estudiants com de professors i de llicenciats.

No hi ha hagut, però, cap estratègia ni campanya de promoció conjuntes sobre la imatge professional, ni tampoc hi ha cap instància de relació entre les llicenciatures, ni a nivell estatal ni autonòmic. Les trobades han estat molt poques, una o dues, poc definides i sense produir acords concrets ni continuïtat.

2.2. Planificació de la titulació

En el marc de la directriu que es marca la UPF de plantejar una oferta d'estudis que respongui a les necessitats d'una societat canviant, la llicenciatura en CPA es va implantar considerant que cobria un buit acadèmic en relació amb una creixent demanda social, i en el marc de completar i consolidar una oferta moderna en el camp de les ciències socials.

D'altra banda, la implantació de la titulació a la UPF es va planificar sobre la base del seu baix cost, aconseguit a partir de la supressió d'un dels dos grups que s'oferien en la diplomatura en Gestió i Administració Pública. Això vol dir que es feia sense comportar un increment de l'oferta de places a la UPF; que es creava sense generar noves necessitats a nivell d'equipaments i d'infraestructures per als estudiants; tampoc a nivell de professorat implicava un cost addicional significatiu –almenys immediatament–, atès que l'existència de la diplomatura en GAP fornava una base important per a professors de Ciència Política i de l'Administració, mentre que el professorat de Dret, Economia, Història, Estadística, etc., ja era present a la UPF en les altres llicenciatures.

Un primer aspecte de la planificació és el perfil de formació i la seva adequació a les necessitats de la societat.

La necessitat de titulats en CPA pren base en la gran diversitat de tasques desenvolupades pel sector públic i les noves i cada vegada més complexes relacions entre la societat civil i el sistema polític, entre l'àmbit privat i l'àmbit públic, que han generat un marc institucional i uns processos de funcionament específics a nivell local, autonòmic, estatal i internacional.

En conseqüència, s'han generat unes necessitats de professionals capacitats per entendre, analitzar i dissenyar pautes d'acció en el complex entramat d'organitzacions i processos que tenen en l'àmbit públic l'espai propi o bé el referent necessari de l'actuació. La polivalència, la flexibilitat i la capacitat d'adaptació han de ser, doncs, característiques essencials d'aquests professionals.

La llicenciatura en CPA de la UPF es planteja com a resposta acadèmica per a la formació de titulats adequada a aquest nou marc. El perfil de formació s'ha estructurat en quatre grans blocs de matèries: política, dret públic, economia pública i context social, així com en el desenvolupament d'habilitats (tècniques d'anàlisi; cerca i gestió d'informació rellevant; capacitat de síntesi i d'exposició; utilització de les noves tecnologies, etc.).

En l'àmbit dels afers públics es planteja com un perfil d'orientació generalista. La pluridisciplinarietat i el desenvolupament d'habilitats es consideren la base d'una formació que possibilita polivalència i flexibilitat per adaptar-se a una societat on el canvi és una constant.

Va dirigit a necessitats de funcionament en molt diverses funcions en l'àmbit públic, però també en el privat, especialment en aquelles empreses i activitats més relacionades amb l'àmbit públic. Administracions públiques (local, autonòmica, central, europea), consultories, empreses d'estudis d'opinió i de mercats, mitjans de comunicació, empreses i gabinets de comunicació política, organitzacions internacionals, serveis d'estudis, tasques de promoció, organització, coordinació, anàlisi, etc., en grans empreses i organitzacions, en la carrera diplomàtica, etc.

Si bé no s'ha formalitzat un pla d'actuació de la llicenciatura, l'equip deganal dels estudis s'ha plantejat, i ha presentat a la Junta dels estudis, uns objectius intermedis i unes línies d'actuació en la direcció dels objectius més generals. El primer, de tipus operatiu, va ser el desplegament adequat dels quatre cursos de la llicenciatura; el segon, més a mig termini, se centra en l'assoliment dels objectius generals. S'ha anat fent un seguiment del funcionament de la llicenciatura, avaluant els diversos aspectes del seu funcionament, en relació amb el perfil de formació i amb la resposta de la demanda social.

El primer eix per a la planificació, a curt i a mig termini, va ser el procés del desplegament progressiu dels quatre cursos: la previsió amb temps de noves assignatures per oferir; la previsió d'instal·lacions addicionals en iniciar-se quart curs, l'oferta de Pràcticum per a la primera promoció, la planificació d'activitats complementàries, la previsió de recursos bibliogràfics i de documentació, etc.

El desplegament es va fer sense problemes especials, excepte els derivats de la manca d'instal·lacions que havia impedit compactar horaris. D'altra banda, es van trobar mecanismes per assolir un notable nivell d'oferta d'optativitat sense incrementar el cost econòmic, el qual apareixia com a barrera per a un ampli desplegament d'optatives.

En aquest procés hi va haver una estreta interacció entre les instàncies de direcció i els estudiants de la primera promoció, que va crear un ambient molt positiu per anar trobant solucions a la majoria de problemes que anaven apareixent.

Un segon eix de planificació ha anat dirigit a poder avaluar, en acabar la primera i la segona promocions, si la llicenciatura responia a allò que esperàvem, si anàvem assolint els objectius i poder prendre les decisions adequades. Aquesta perspectiva en el mig termini s'ha fet pràcticament sobre els mateixos instruments que la més immediata del seguiment i actuació en el dia a dia.

El resultat va ser la proposta de *modificació del pla d'estudis*, tal com s'especifica més endavant.

En aquest procés s'han refermat els objectius i el plantejament de la llicenciatura, i ha estat més irregular el balanç dels aspectes de funcionament, tot i, un to global positiu.

S'ha fet palesa, però, la necessitat de millores en la coordinació i la seqüencialització de les assignatures. La disposició d'instal·lacions i serveis també ha semblat adequada en general, tot i alguns problemes que es comenten als apartats específics. Els estudiants de darrer curs i els llicenciats han criticat la poca atenció a la seva sortida al mercat de treball, amb una llicenciatura encara poc coneguda i sense saber orientar i/o plantejar gaire els aspectes positius de la seva formació i polivalència.

Reunions sectorials de professors per coordinar millor assignatures connectades, així com modificacions en el pla d'estudis per a una millor seqüencialització de les matèries, i per no penalitzar la participació dels estudiants en programes d'intercanvi, han estat les principals decisions resultants del procés.

S'ha constatat igualment la necessitat d'actuar més en profunditat pel que fa a la relació amb la societat: projecció pública, xarxa d'empleadors, Consell Assessor previst en el Reglament dels Estudis, etc. (vegeu el capítol 10); estendre el desdoblament dels grups de pràctiques de les assignatures troncal i obligatòries de segon cicle, i ampliar lleument l'oferta d'optatives pròpies.

L'equip deganal, la Comissió d'Ensenyament de CPA i, amb menys intensitat, la Junta dels estudis, han estat els òrgans de reflexió i decisió, a partir de la informació recollida directament, dels materials proporcionats per la UPF o bé els elaborats per pròpia iniciativa.

La Comissió d'Ensenyament, formada per membres de l'equip deganal, per professors de les principals àrees de coneixement dels estudis i pels delegats de curs dels estudiants, ha estat l'òrgan específic de seguiment del funcionament concret de la llicenciatura (funcionament de les assignatures, infraestructures, etc.). Sobre aquesta base s'havien detectat els problemes, les coses que funcionaven bé, els aspectes millorables, etc.

D'altra banda, els estudis van encarregar un estudi extern sobre les percepcions dels estudiants de la primera promoció.

El seguiment de la llicenciatura i la planificació a curt i mig termini s'han basat també en un conjunt de dades facilitades per la UPF: una enquesta sobre els diversos aspectes de l'organització i el funcionament acadèmic de la UPF; una enquesta sobre la inserció professional dels titulats de la UPF; dades de demanda, de rendiment, de fracàs, etc.

També es van realitzar reunions amb grups de professors, en què es va estudiar el funcionament d'aspectes concrets i el disseny general de la llicenciatura.

En conjunt sembla que es disposa de les instàncies necessàries i d'instruments per a la planificació.

La signatura de la Declaració de Bolonya per part del govern espanyol implicarà molt probablement redefinicions en l'estructura i el plantejament de les llicenciatures, també la de CPA. Tot i que a països com Alemanya, França o Itàlia ja s'han començat els canvis, fruit de la Declaració, a Espanya no s'ha encetat encara la reflexió. En tot cas, l'horitzó que dissenya gravita sobre les previsions d'evolució en el mig termini de l'estructura de la llicenciatura, tot i que no dels seus objectius i funcionalitat. En tot cas, l'actual situació és un factor d'incertesa.

2.3. La demanda

L'evolució de la demanda global –sense tenir en compte l'ordre de preferències– ha estat relativament estable i sempre molt per sobre de les places ofertes: entre sis i set estudiants per plaça han considerat entre les seves preferències cursar la llicenciatura en CPA a la UPF.

També en primera preferència, l'evolució de la xifra de demanda és superior a l'oferta: es pot situar a l'entorn del 130-150%. Les excepcions són el curs inaugural (1995-96), amb una demanda molt superior, i el curs 1999-2000, on hi va haver una inflexió fins al 110%, ràtio que augmenta altra vegada fins al 145% el curs 2000-2001. Pel que fa a l'assignació definitiva, els de primera preferència han significat entre el 70-85%, amb una inflexió el curs 1999-2000 i una nova recuperació el 2000-2001.

La inflexió del curs 1999-2000 no és exclusiva de la llicenciatura en CPA, sinó que es produeix amb caràcter general a tota la UPF, però a CPA és més fort que la mitjana. No tenim dades per valorar si és un efecte general a les diferents universitats, tot i que les informacions de què disposem apunten en aquesta direcció. En canvi, la recuperació del curs 2000-2001 sembla més específica de la UPF, i en especial de la llicenciatura en CPA, on és més fort que la mitjana.

Les vies d'accés són diverses tot i que en realitat només dues són rellevants. El 95% o més dels estudiants que han accedit a primer cicle ho han fet a partir de les PPAU. Molt pocs estudiants accedeixen per altres vies a primer cicle, i ho fan com a titulats d'una altra titulació. En canvi, per la via de trasllats o a partir de proves de majors de 25 anys no s'ha registrat cap ingrés fins avui (vegeu la taula 2).

A partir del mecanisme de l'accés directe al segon cicle s'ofereixen 15 places per curs. Això, en realitat, no significa un increment sobre el nombre de 100 places, sinó que el nombre d'estudiants inscrits a tercer curs ja s'ha reduït, pel fet d'endarrerir-se en els estudis alguns estudiants o d'abandonar-los. L'experiència ha mostrat que és una xifra ajustada i realista.

La selecció es fa en funció de la nota mitjana dels estudis (o cicle) acabats per l'estudiant en el moment de la preinscripció. Es tracta, doncs, amb el mateix criteri al diplomant que al llicenciat, tot i que hi ha hagut alguna protesta de llicenciats

reclamant un tracte diferencial entre llicenciats i diplomats, tot argumentant un major cost i dificultat en la llicenciatura.

A partir de programes d'intercanvi –Sòcrates principalment– les inscripcions han estat poques i de forma temporal (vegeu l'apartat 10.2.).

Els indicadors semblen expressar una progressiva consolidació de la demanda per cursar CPA a la UPF: la llicenciatura en CPA de la UPF és una carrera apreciada entre els estudiants. La nota de tall s'ha situat sempre entre el 6,6 i el 6,9, amb una evolució irregular en aquest interval tot i incrementar-se el darrer any.

La ràtio d'assignació en primera preferència havia anat baixant, especialment el curs 1999-2000, però es torna a recuperar de manera significativa l'any 2000. Se suposa que hi ha un cert període “d'aprenentatge” per als estudiants a l'hora de situar les carreres, la seva nota de tall i les expectatives d'aconseguir plaça. Probablement l'evolució de la demanda de la llicenciatura en CPA a la UPF s'hagi d'interpretar, en part, en clau de procés d'ajustament.

Però aquest no és un procés amb components i efectes aleatoris: el perfil de nota de l'estudiant de la llicenciatura en CPA de la UPF evoluciona a l'alça. Així, si inicialment els estudiants s'agrupaven de manera força equilibrada entre els grups de nota >7 i entre 6-7 (46% i 52%, respectivament), s'ha passat progressivament, amb un salt molt important l'any 2000, a una situació en la qual el 83% dels estudiants tenen una nota superior a 7 (vegeu la taula 2).

Per la seva banda, la immensa majoria dels que accedeixen pel sistema d'accés a segon cicle són diplomats en GAP, i especialment de la mateixa UPF. Són pocs els casos d'estudiants provinents d'altres llicenciatures. En tot cas, bona part d'aquests estudiants ja tenen presa la decisió de cursar CPA mentre cursen la diplomatura i fan la selecció d'assignatures del programa específic de lliure elecció que puguin utilitzar posteriorment en la llicenciatura en CPA.

Per què es vol estudiar CPA a la UPF? Entre les raons explicitades pels estudiants a l'hora de cursar CPA a la UPF, la bona imatge de la Universitat, així com el fet d'estar situada a Barcelona, són aspectes que pesen en la decisió. A més, també és d'esperar un efecte positiu “taca d'oli” a partir de les informacions dels llicenciats a potencials interessats, atès que una majoria recomanaria estudiar CPA a la UPF.

L'enquesta sobre percepció del sistema de la UPF indica que la família, els professors de secundària i la informació al Saló de l'Ensenyament són aspectes que es tenen en compte a l'hora de prendre una decisió que l'estudiant percep com a autònoma.

En conjunt, sembla que es va avançant cap a un tipus d'estudiant específicament orientat a la llicenciatura en CPA de la UPF, que selecciona en primera opció i sobre la base d'una nota mitjana elevada.

En definitiva, si la situació a l'inici del curs 1999-2000 introduïa una certa preocupació, les dades del curs 2000-2001 ofereixen una perspectiva positiva i de consolidació.

Quins factors són els més importants per explicar la inflexió del 1999-2000? Quins expliquen l'expansió del 2000-2001? Tot indica que l'evolució de la llicenciatura en CPA es mou en el marc de l'evolució general de la UPF, i per tant condicionada de la mateixa manera pels mateixos factors. Ara bé, també s'observa la incidència de factors específics a la llicenciatura en CPA en general i/o a la llicenciatura en CPA de la UPF més en particular. Falta una mica més de perspectiva per fer-ne una valoració més sòlida.

2.4. L'ocupació en la titulació

Es fa difícil després de només dues promocions avaluar el procés d'inserció professional dels llicenciats en CPA de la UPF. La Universitat ha fet diverses enquestes a tots els titulats com a instrument de seguiment de la inserció laboral dels seus llicenciats.

L'any 1999 el 54% d'aquests llicenciats no estava ocupat. Per a la mateixa promoció només Dret (62%) mostrava un percentatge de desocupats superior. Per la seva banda, Humanitats (50%) i Empresarials (46%) se situaven al mateix nivell que CPA; entre aquests no ocupats, la majoria continuen estudis. Juntament amb Economia i Humanitats la llicenciatura en CPA és una de les que presenta major índex d'estudiants que continuen estudis (63% dels no ocupats laboralment).

Les dades a novembre del 2000 per a la promoció llicenciada entre juny i setembre del 2000 van en la mateixa direcció. Pocs mesos després d'acabada la llicenciatura, els titulats en CPA presenten unes taxes de desocupació similars.

Aquestes dades no coincideixen amb les de l'estudi sobre els llicenciats de la UAB durant el període 1990-96, amb una taxa d'ocupació bastant elevada, amb dades d'alguns anys després d'acabar la llicenciatura. De tota manera, també s'ha de tenir en compte que aquest període recull un perfil d'estudiant una mica diferent, de major edat i que, en part, ja tenia una ocupació mentre estudiava.

D'altra banda, a la Universitat es disposa d'una instància molt específicament orientada cap a la inserció professional: el Gabinet d'Orientació Acadèmico-professional (GOAP), que juga un paper com a:

- Organitzador de cursos d'eines d'inserció professional (per a l'elaboració de currículums, per a entrevistes professionals i de selecció, etc.).
- Impulsor i gestor de convenis de cooperació educativa amb entitats i empreses.
- Editor i mantenidor a la web dels currículums dels llicenciats durant tres anys.
- Creador i mantenidor d'una borsa de treball.

A nivell de centre, entenem que el Pràcticum és un instrument molt important en l'afavoriment de la inserció professional dels llicenciats, i que juga un paper molt positiu en els tres aspectes següents:

- Com a pràctica professional per als estudiants.
- Com a difusor de la llicenciatura, dels coneixements i les habilitats dels llicenciats.
- Com a configurador d'una xarxa de relacions i de comunicació amb l'entorn social per part del centre.

D'una altra banda, el centre organitza, a vegades en col·laboració amb el GOAP, sessions d'orientació professional amb la participació del Col·legi de Llicenciats, amb responsables de l'administració pública, etc.

En general, entenem que l'estudiant disposa d'un conjunt d'instruments d'ajut per a la inserció professional. De tota manera, la progressiva consolidació de la llicenciatura a la UPF ha de portar que el centre pugui jugar un paper més important, tant a partir de millorar els propis recursos, com per adquirir una major capacitat d'impulsar els diferents instruments a l'abast dels llicenciats per a la seva inserció laboral.

Així doncs, i sobre la base d'un perfil de formació que entenem adequat, res no fa pensar que una progressiva implantació social de la llicenciatura (en quantitat de llicenciats, en reconeixement professional, en adequació de llocs de treball específics, etc.) crearà unes condicions més favorables per a l'ocupació de les properes promocions.

Punts forts:

- L'existència d'un nucli acadèmic amb plantejament i capacitat per impulsar la implantació i el desplegament de la llicenciatura a la UPF.
- Uns objectius propis que s'emmarquen en els objectius generals i les línies estratègiques de la UPF.
- Un perfil de formació adequat a les necessitats de la societat.
- L'orientació a la polivalència i a la capacitat d'adaptació del llicenciat.
- La capacitat d'autoavaluació sobre el desenvolupament de la llicenciatura.
- Un alumnat orientat a cursar CPA a la UPF en primera preferència i amb elevada potencialitat de rendiment.
- Bon funcionament del mecanisme d'accés directe al segon cicle i del nombre de places ofertes per aquesta via.

Punts febles:

- Com a llicenciatura encara "nova", mancances de visibilitat social i una imatge poc clara de la seva orientació.
- Situació encara deficitària en el mercat laboral.
- Manca de coordinació i d'accions conjuntes entre llicenciatures de les diferents universitats i amb d'altres entitats directament relacionades.

Propostes de millora:

- Definir unes *idees força* per facilitar la difusió de la imatge de la llicenciatura.
- Impulsar i consolidar les xarxes de relacions amb entitats i amb la societat.
- Posar en marxa el Consell Assessor.
- Impulsar la col·laboració amb el COLCPIS i les llicenciatures d'altres universitats.
- Elaborar un Pla Director de la llicenciatura en CPA de la UPF.

3. EL PROGRAMA DE FORMACIÓ

3.1. Estructura del pla d'estudis

Les directrius generals del Ministeri per a la llicenciatura en CPA configuren un marc prou ampli per poder plantejar programes de formació orientats a l'àmbit públic.

Sobre aquesta base l'oferta d'estudis de CPA a Espanya és relativament diversa:

- Una primera dimensió de les diferències s'estableix en funció d'oferir-se a primer i a segon cicle o bé només com a segon cicle.
- Un segon nivell de diferències s'estableix en funció de la càrrega creditícia.
- Un tercer gran aspecte és l'establiment del currículum entre 4 anys en unes universitats i 5 en d'altres.
- Pel que fa a la configuració del currículum, les directrius del Ministeri estableixen el nivell bàsic d'homogeneïtzació.

Les directrius generals estableixen la troncalitat per a primer i segon cicle, que organitza una base de formació al voltant de matèries de Ciència Política i de l'Administració, principalment, però amb presència també important de matèries de Dret i d'Economia. També s'assegura la presència d'una base de formació en matèries d'Història, Sociologia, Relacions Internacionals i Tècniques d'Anàlisi.

Disciplines	TRONCAL		Total Pla UPF	
	Crèdits	%		%
CPA	46	39,0	124	42,2
Economia	22	18,6	48	16,3
Dret	16	13,6	40	13,6
Tècniques + Estadística	10	8,5	34	11,5
Història	8	6,8	14	4,8
Relacions Internacionals	8	6,8	20	6,8
Sociologia	8	6,8	14	4,8
Pràcticum			6	
Total	118	100	300	100

Sobre aquesta base comuna, l'establiment de matèries obligatòries i d'optatives a les universitats ha seguit una orientació que reproduïx bàsicament aquest esquema, tot introduint-hi major diversitat de matèries (demografia, filosofia, antropologia, psicologia, comunicació, etc.), irregularment recollides segons les universitats.

Unes universitats s'han inclinat a oferir possibilitats d'especialitats o itineraris, mentre que d'altres no.

Finalment, pel que fa a l'organització temporal de les assignatures, gairebé totes (amb l'excepció de la UPF) han adoptat el sistema quadrimestral, que es combina amb algunes assignatures anuals a primer cicle en aquelles universitats que l'ofereixen.

En aquest sentit, el plantejament del pla d'estudis de la llicenciatura en CPA de la UPF és de primer i segon cicle, amb una càrrega lectiva de 300 crèdits, en quatre anys, sense definició d'especialitats o itineraris, i amb una organització trimestral de les matèries.

Els 300 crèdits del pla d'estudis de la llicenciatura en CPA de la UPF s'estructuren en quatre tipus d'assignatures: troncal general (126 crèdits), obligatòries d'universitat (120), optatives (24) i de lliure elecció (30). La majoria de matèries pròpies de la llicenciatura en CPA tenen 6 crèdits i la resta, 4 (passen a 4,5 a partir de la reforma en curs). Això fa un total de 43 matèries entre troncal i obligatòries, de les quals 4 les ha de seleccionar l'estudiant entre l'oferta d'optatives, i un nombre més difícil de precisar de matèries de lliure elecció, atès el desigual nombre de crèdits entre les matèries que poden cursar (vegeu la taula 3).

Amb una orientació generalista en l'àmbit dels afers públics, la formació s'ha estructurat en quatre grans blocs de matèries: política, dret públic, economia pública i context social. Paral·lelament, a través de la docència i altres matèries del currículum, es posa l'èmfasi en el desenvolupament d'habilitats: bases d'estadística i tècniques d'anàlisi; cerca i gestió d'informació rellevant; capacitat de síntesi i d'exposició; utilització de les noves tecnologies, etc.

Una característica del pla de la UPF és la concentració de la formació en aquests àmbits, que configura el distintiu de la formació dels seus titulats i la seva competitivitat cara a la inserció i funció professional.

Entenem que aquesta situació presenta aspectes positius perquè possibilita als llicenciats de la UPF un domini sòlid en aquests àmbits, tot i que pot no ser atractiu per a estudiants que busquin una càrrega en altres matèries.

Certament, el context de les ciències socials a la UPF, amb una forta presència d'economia i dret, ha creat el marc d'incentius i limitacions per al desenvolupament de les matèries obligatòries i optatives. Però, en conjunt, el perfil de matèries que s'ensenya a la llicenciatura en CPA de la UPF reposa sobre les diferents grans disciplines de manera molt proporcional a la seva presència en les directrius de troncalitat del Ministeri.

S'ha de tenir en compte que l'estructura trimestral possibilita un major nombre de matèries en un mateix nombre total de crèdits que una organització quadrimestral o anual. Des d'aquesta perspectiva, ofereix més possibilitats i flexibilitat, i en conjunt permet un pla de formació molt complet.

Així doncs, l'organització trimestral, la no definició d'especialitzacions o itineraris, i l'esmentada especificitat del perfil curricular, constitueixen els aspectes més diferencials de l'oferta de la UPF.

En conjunt, entenem que el pla de formació és plenament coherent amb l'objectiu de formar titulats qualificats en l'àmbit dels afers públics, i que educa un llicenciat amb la necessària polivalència i flexibilitat per adaptar-se a una societat on el canvi és una constant.

L'aportació específica de la UPF s'organitza sobre la base d'assignatures obligatòries, d'optatives ofertes (de les quals l'estudiant ha de cursar 24 crèdits) i de matèries de lliure elecció (de les quals l'estudiant ha de cursar 30 crèdits).

El pla d'estudis ha establert 30 crèdits de lliure elecció, el 10% del nombre total de crèdits, que és el mínim fixat per la normativa. S'ha optat, doncs, per incloure el màxim de matèries pròpies a la llicenciatura. Entre les matèries pròpies (270 crèdits) l'estudiant n'ha de cursar 43 (246 crèdits) entre troncal i obligatòries i 4 (24 crèdits) entre les matèries optatives.

La proporció de matèries optatives que s'ha de cursar en principi pot semblar baixa. Comparativament és igual a la de la UAB, però molt inferior a la de la Universitat del País Basc (66) i a la de la Universitat Complutense de Madrid (80 crèdits). Igualment és inferior a la d'algunes llicenciatures de la UPF. Pensem, però, que una oferta elevada d'optativitat no és una cosa bona només en ella mateixa, sense cap altra consideració. En el marc de quatre anys, una formació de base sòlida en un currículum multidisciplinari, com és el de la llicenciatura en CPA, ha d'assegurar molts aspectes, i la indefinició per mor de l'optativitat podria anar en detriment d'aquell objectiu. El lliniar exacte és difícil d'establir, però no s'allunya gaire de la situació actual si tenim en compte que entre matèries optatives i de lliure elecció es deixa que l'estudiant seleccioni el 20% dels crèdits.

El nivell d'optativitat es fa efectiu amb l'oferta concreta d'assignatures optatives d'entre la relació total que figura al pla d'estudis. L'oferta global d'optatives és de 18 matèries (102 crèdits), de les quals 9 són matèries optatives *pròpies* de la llicenciatura en CPA i les altres 9 són matèries optatives assimilades d'altres llicenciatures.

El pes de l'optativitat *pròpia* a la llicenciatura en CPA de la UPF (9 matèries) és comparativament baix en termes absoluts, en relació amb gairebé totes les altres titulacions de la UPF; en canvi és més equilibrat si es posa en relació amb el nombre d'estudiants. Però tenir en compte només aquest criteri a l'hora de finançar l'oferta d'optatives a la llicenciatura en CPA és poc equitatiu, ja que el fet de tenir un únic grup (100 estudiants) és un desavantatge comparatiu que impedeix una optativitat pròpia més adequada; l'única via per augmentar l'optativitat seria incrementar l'oferta de places a la llicenciatura. En tot cas, i tenint en compte només aquest tipus d'optatives, l'oferta s'ajusta a l'orientació del Consell d'Universitats, segons el qual l'oferta d'optativitat hauria de ser, com a mínim, dues vegades el volum de crèdits optatius que ha de cursar l'estudiant.

De tota manera, s'ha assolit un increment notable de l'optativitat, sense generar cost addicional, amb l'oferta d'optatives assimilades. És a dir, aquelles assignatures de dret i d'economia públics recollides com a optatives en el pla d'estudis de CPA i que tenen un equivalent pràcticament idèntic en assignatures que s'imparteixen a les llicenciatures en Dret i en Economia, amb la qual cosa els estudiants de CPA les poden cursar i tenen al seu abast com a optatives un major nombre de matèries sense que hagi significat cap inversió addicional de recursos.

Val a dir que els estudiants es decanten molt majoritàriament per les optatives pròpies, de contingut clarament politicològic, i és clarament inferior la selecció d'assimilades.

En aquest sentit entenem que una millora de les possibilitats d'optativitat pròpia situaria la llicenciatura en CPA de la UPF en millors condicions per assolir els seus objectius, completant alguns perfils (internacional, gestió pública, per exemple), i possibilitant un treball de més qualitat, alhora que la situaria en condicions realment més iguals en aquest aspecte en comparació a altres llicenciatures de la mateixa UPF.

A partir de l'optativitat, la llicenciatura en CPA de la UPF no configura especialitats ni itineraris. L'orientació generalista i l'objectiu de la polivalència, amb l'adquisició d'una sòlida formació multidisciplinària, no s'adiuen amb la definició de veritables especialitats en un marc de quatre anys d'estudis. És un terme que el mateix Consell d'Universitats aconsella no emprar, i prefereix, si fa el cas, el *d'itineraris*, en el sentit –més suau– de formació reforçada o preferent en algun àmbit determinat.

En el marc de la seva autonomia, ha estat una pràctica molt comuna entre els estudiants seleccionar com a matèries de lliure elecció aquelles que ofereix la llicenciatura com a optatives i configurar-se així un "itinerari" molt centrat sobre matèries de la mateixa llicenciatura. De tota manera, per part dels estudiants existeix una insatisfacció derivada d'un ventall d'optatives que consideren massa limitat per configurar un itinerari més definit i ajustat als propis interessos de formació. En tot cas, es considera que una hipotètica definició formal d'itineraris hauria de ser un disseny orientatiu i no una opció rígida per un bloc d'assignatures.

El context de l'oferta global de la Universitat condiona la selecció de matèries de lliure elecció fora de la llicenciatura, però l'oferta d'optativitat a la mateixa llicenciatura condiona també aquesta selecció. En tot cas, amb l'oferta actual i utilitzant assignatures optatives i de lliure elecció l'estudiant es podria teòricament configurar itineraris de 60 crèdits (9 assignatures i el Pràcticum) centrats en algun àmbit concret: internacional; administració i polítiques públiques; o bé filosofia i teoria política, per posar-ne uns exemples. Seria convenient explorar de manera més sistematitzada aquesta via de cara a assessorar els estudiants amb un interès específic determinat.

Certament el tema dels horaris limita molt la selecció de matèries de lliure elecció. Aquest fet, i el mateix enfocament de principi sobre les matèries de lliure elecció, no aconsella comptar d'entrada amb aquest tipus de matèries per configurar itineraris.

De tota manera, potser es podria trobar alguna forma de coordinació amb altres centres per a aquell conjunt d'aquestes matèries que es considerés especialment interessant.

Pel que fa a l'estructura interna del Pla d'Estudis, aquest està estructurat en dos cicles. A primer cicle es tracten els aspectes introductoris de les matèries i els més bàsics per a la formació de l'estudiant. El segon cicle, en canvi, es deixa a nivells més avançats i a assignatures més específiques (Comportament Polític, Teoria de l'Acció Col·lectiva, Economia Internacional, Gestió Pública, etc.).

Hi ha una major concentració de troncal i d'obligatòries al primer cicle, mentre que es deixa el segon cicle més lliure per a les optatives i les de lliure elecció, tot i que aquestes últimes es poden fer quan l'estudiant vulgui. En conjunt els trimestres estan força equilibrats pel que fa a la càrrega lectiva.

La dimensió pràctica: entenem per dimensió pràctica aquell vessant de la formació acadèmica que es pretén vincular més directament amb la futura tasca professional dels estudiants. En aquest sentit, l'enfocament del pla d'estudis, les orientacions de l'equip deganal i el disseny dels programes docents incorpora una dimensió pràctica a la docència, en el sentit d'orientar-se cap al desenvolupament d'habilitats per enfrontar-se a situacions i a funcions de la pràctica professional (tècniques d'anàlisi, domini dels recursos d'informació, exposició d'arguments, etc.).

Aquest objectiu s'intenta assolir per vies diverses –tot i un balanç desigual com veurem més endavant– i que troba la seva expressió en les assignatures de tècniques, en les classes pràctiques, en les sessions sobre recursos d'informació i de documentació i en el Pràcticum professional de l'últim curs.

Entesa d'aquesta manera, la càrrega pràctica de la llicenciatura se situa aproximadament en el 40% de la càrrega total. Entenem, doncs, que la proporció de la dimensió pràctica és adequada, i se situa en el marc de les directrius generals. El problema està, en tot cas, en l'aplicació concreta de l'orientació pràctica, i en especial en les “classes pràctiques”, al voltant de les quals convergeixen un seguit de variables que configuren una situació complexa i a la qual no sembla haver-se trobat la solució adequada.

Respecte a les modificacions en el pla, l'equip deganal ha fet un seguiment del progressiu desplegament del pla i n'ha impulsat una reflexió sobre els resultats. De les diverses opinions d'estudiants i professors recollides com a balanç durant la primera i segona promocions, es van detectar diversos problemes o disfuncions.

D'una banda, problemes de repeticions o de coincidències de continguts entre assignatures. La pràctica ha evidenciat també la necessitat d'ordenar seqüencialment algunes assignatures, igualment que disfuncions derivades de situacions temporals separades d'assignatures que potenciarien l'aprofitament de l'estudiant si se situessin seguides en el temps.

Els òrgans de govern de la llicenciatura han plantejat la solució a aquests problemes sobre dos eixos:

- Ajustar els programes, mitjançant reunions amb professors concrets i per subgrups temàtics.
- Canviar algunes assignatures de trimestre o de curs per millorar la seqüencialització. En aquesta direcció s'ha fet una modificació del pla d'estudis. L'equip deganal, la Comissió d'Ensenyament de CPA, la Junta dels estudis i grups de professors han participat en aquesta reflexió (vegeu l'annex 2).

D'una altra banda, amb la nova seqüencialització es possibiliten experiències de coordinació entre assignatures amb lògica de continuïtat.

En segon lloc, la participació en programes d'intercanvi europeus (Sòcrates) ha plantejat problemes d'encaix de l'organització trimestral a la UPF amb la quadrimestral a la majoria d'universitats europees. Així, els estudiants que surten mitjançant programes d'intercanvi han d'utilitzar dos trimestres per cursar assignatures d'un quadrimestre a l'altra universitat. Per tal d'evitar aquest desincentiu a participar en els programes es va incorporar al pla d'estudis la possibilitat que es puguin utilitzar els crèdits cursats no només com a lliure elecció –com en principi està establert– sinó que, amb determinats requisits, puguin incorporar-se com a optatius (si només poden fer lliure elecció el màxim que podran cursar en dos trimestres són 30 crèdits, quan aquí en dos trimestres haurien fet al voltant de 50 crèdits).

3.2. Programes de les assignatures del pla d'estudis

– Continguts dels programes:

Malgrat la manca d'explicitació dels objectius de la titulació, s'observa que els programes s'ajusten als objectius explicitats pel Comitè d'Avaluació.

Els responsables del contingut dels programes són els departaments. En alguns casos (Humanitats) els aprova el director del departament i en d'altres (Dret), els caps d'Àrea. El centre, però, intervé en l'elaboració de les línies bàsiques del contingut (a través del pla d'estudis) i en la supervisió dels programes elaborats pels departaments. Manté contactes amb els departaments, en primer lloc, per tal d'adequar els continguts possibles de les assignatures als objectius i necessitats específics de la titulació; en segon lloc, per evitar coincidències entre assignatures (ja sigui a priori, en casos previsibles –per exemple Història Política i Social III i Relacions Internacionals II– o a posteriori en casos que no s'havien previst però que s'han produït coincidències, per exemple entre Dret Constitucional i Política Espanyola); i en tercer lloc, per intentar que es coordinin els continguts d'assignatures diferents i corresponents a diferents departaments (per exemple Tècniques d'Investigació, del

Departament de Ciències Polítiques i Socials, i Estadística, del Departament d'Economia i Empresa).

El Comitè d'Avaluació no es considera capacitat per avaluar el nivell d'actualització científica dels programes. Preguntats els departaments, que en són els responsables, només ha obtingut resposta de dos dels quatre implicats en la titulació: al Departament de Dret es revisen anualment els programes, mentre que al d'Humanitats no.

Els estudis han establert un model de programa i demana als departaments que el segueixin per tal d'oferir als estudiants uns programes homogeneïtzats, ja que abans hi havia una gran disparitat en els models utilitzats. Es demana que es defineixi:

- Els objectius de l'assignatura
- El temari
- La bibliografia bàsica
- El sistema d'avaluació
- El sistema de pràctiques

En general, el procés d'elaboració del programa és correcte i, des dels estudis, no s'hi observen especials problemes, tot i que la pràctica és diferent segons cada departament. L'únic problema destacable és, en alguns casos, el retard en el lliurament de programes a la Secretaria dels estudis. Hi ha dues situacions o explicacions diferents: una seria la del professor que s'incorpora a última hora com a titular d'una assignatura per modificacions en el Pla d'Activitat Docent del seu departament, i l'altra seria el desajustament entre el ritme i calendari de treball del professorat i el de l'Administració, que demana amb molta antelació, massa segons el professorat, el lliurament dels programes.

– Lliurament i distribució dels programes:

Els estudis demanen els programes als departaments amb l'antelació necessària per a la seva publicació a través de la web de la Universitat. En general, els departaments i/o els professors responen a la sol·licitud dels estudis, però no sempre es tenen tots els programes actualitzats dins els terminis establerts. En cas de no tenir-se el nou programa es publica a la web el del curs anterior.

En començar el trimestre la Secretaria dels estudis s'encarrega de fer còpies en paper de tots els programes, i els professors els distribueixen a classe el primer dia del curs.

Un problema detectat, tot i ser minoritari, és que a causa del desajustament esmentat en el punt anterior a vegades es fan les còpies dels programes per duplicat. La Secretaria fa les còpies de l'últim programa lliurat pel professor i el professor fa les còpies del programa amb les modificacions introduïdes a última hora.

Respecte a l'adequació de la demanda de feina que es reflecteix en els programes cal dir que els temaris en si no són un indicador molt precís perquè hi ha programes amb

pocs temes i programes amb molts temes, la qual cosa no vol dir que el temps de dedicació per tema sigui el mateix en tots els casos.

En general, els professors consideren adequada l'extensió del programa (i si no la intenten reajustar cada any en base a l'experiència anterior), però els estudiants no sempre hi estan d'acord. Amb tot, les avaluacions dels estudiants posen de manifest que a la majoria de les assignatures el percentatge de compliment del programa previst és molt elevat. Una altra cosa és que, en molts casos, els professors consideren que tot i que és possible impartir el programa previst caldria que l'estudiant disposés de més temps per fer lectures complementàries, reflexionar més i assimilar millor els continguts. Aquestes tasques estan dificultades pel ritme que imposa la trimestralització dels ensenyaments. Els estudiants per la seva banda opinen que el fet que el compliment del programa sigui un objectiu prioritari per als professors es converteix en una "servitud" que impedeix dedicar temps a comentar temes relacionats amb l'assignatura o a activitats diferents a la transmissió dels coneixements prevista en el temari.

Els professors estimen que la part teòrica de la seva assignatura requereix entre tres i cinc hores d'estudi setmanals (predominant aquells que se situen en les tres hores). En les estimacions sobre les hores d'estudi necessàries per a la preparació de la part pràctica les diferències són més notables (d'una a sis hores), però la franja que predomina és també la de les dues a tres hores.

Els nostres estudis només tenen un grup per curs, la qual cosa fa que el nombre d'estudiants per classe sigui més elevat que el de la mitjana de la UPF (vegeu la taula 6). Agafant com a context de referència el de la UPF, la relació nombre d'estudiants per grup no sempre és la idònia ja que els grups són de 100 estudiants (assignatures troncal i obligatòries). A això s'han d'afegir els possibles repetidors, més un possible 5% obert a la lliure elecció, més 15 places més en aquelles assignatures que han de cursar els estudiants d'accés a segon cicle. Tot plegat fa que algunes assignatures arribin a tenir al voltant dels 130-140 estudiants.

A primer cicle, les pràctiques es fan en dos grups, però tot i amb això l'activitat queda limitada pel fet de tenir un grup de 50 estudiants (a vegades és superior). A més hi ha algunes assignatures troncal i obligatòries de primer cicle que no tenen el grup de pràctiques dividit, la qual cosa desvirtua el caràcter pràctic del que es pugui pretendre fer en aquestes classes ja que amb grups de 100 persones difícilment es pot aspirar a una participació efectiva i generalitzada dels estudiants.

Els professors de pràctiques opinen que, en general, el nombre d'estudiants és adequat (especialment aquells que les dediquen a la resolució de problemes). També hi ha un grup que els considera massa grans.

A segon cicle, aquest és un inconvenient major perquè no es preveu la possibilitat de dividir els grups de pràctiques ni en les troncal i obligatòries ni en les optatives i el nombre d'estudiants és pràcticament el mateix pel que fa a les troncal i obligatòries i només lleugerament inferior en les optatives. Aquest fet limita les possibilitats d'un

ensenyament diferent al de primer cicle i més adaptat al que seria el propi d'un segon cicle (major especialització i treball més participatiu per part de l'alumnat).

No hi ha grans desajustaments entre el nombre total d'estudiants d'una assignatura i el nombre de primeres matrícules. Poden haver-hi les variacions de nombre a les que hem fet esment (que poden fer oscil·lar el nombre entre els 100 previstos i els 130-140).

3.3. Organització de l'ensenyament

Els òrgans responsables de l'organització de l'ensenyament són l'equip deganal (format pel degà, els vicedegans i el secretari; funcions definides als art. 37 a 48 del Reglament); la Junta dels estudis, que és l'òrgan de representació i de govern ordinari dels estudis (funcions definides a l'art. 18 del Reglament), i la Comissió d'Ensenyament (comissió delegada de la Junta; funcions definides a l'art. 36 del Reglament).

Pel que fa al període de docència, l'ensenyament, com tots els de la UPF, està organitzat trimestralment. El curs acadèmic es divideix en tres trimestres de deu setmanes lectives cada un, que no sempre coincideixen amb les festes (Nadal i Setmana Santa). Després de les deu setmanes lectives hi ha dues setmanes d'exàmens. Entre el final de les classes d'un trimestre, els exàmens d'aquest i l'inici de les classes del següent no hi ha cap tipus de pausa. Aquest fet imposa un ritme de treball força dur.

Les assignatures són de 4 crèdits (40 hores lectives) i de 6 crèdits (50 hores lectives) (vegeu la taula 4). En la proposta del nou pla d'estudis, seguint la normativa ministerial, desapareixen les assignatures de 4 crèdits, que passen a tenir-ne 4,5.

El sistema trimestral de la UPF té avantatges i inconvenients.

– Avantatges:

- El nivell d'èxit dels estudiants és elevat ja que els obliga a un ritme de treball molt continuat.
- Permet introduir molta varietat curricular.
- Segons l'organització dels departaments, la trimestralització permet als professors dedicar-se en exclusiva a la recerca durant un trimestre.

– Inconvenients:

- La curta durada del trimestre és un impediment per a un treball més reflexiu, propi dels estudis universitaris.
- No es trenca amb la lògica de funcionament de l'ensenyament secundari.

- No permet un coneixement i una adaptació progressiva entre el professor i els estudiants ja que quan es comencen a conèixer el trimestre acaba.
- Si un estudiant es “despista” a principi de trimestre, difícilment podrà recuperar-se a causa de la curta durada del trimestre.

D'altra banda, el trimestre, des del punt de vista administratiu, és més exigent, la qual cosa actualment provoca distorsions de funcionament, especialment als estudiants, però també als professors, ja que els processos de matriculació, ampliacions de matrícula, canvis de grups, anul·lacions de matrícula, etc., es perllonguen al llarg de tot el trimestre. Els estudiants triguen molt, fins ben avançat el trimestre, a saber si se'ls han concedit els canvis de matrícula (ampliacions, canvis de grups, etc.) que han sol·licitat i el professor no té la llista completa i definitiva dels matriculats a la seva assignatura fins que pràcticament ha de qualificar. En els pitjors dels casos, els menys, les diferències entre els primers llistats i els últims poden ser de fins a vint estudiants.

– Horari setmanal:

El nombre d'hores de classe per setmana depèn del curs i del trimestre (vegeu l'annex 3), però en general les classes estan agrupades a la franja horària del matí (que pot anar des de les 9.00 fins a les 13.30 o 14.30 hores). Aquest esquema varia una mica segons els cursos.

El primer i segon curs mantenen durant els tres trimestres aquesta estructura: classes de matí (entre les 9.00 i les 13.30 o 14.30 hores). Tenen entre 20 i 25 hores de classe per setmana.

Tercer i quart curs tenen agrupades les troncal i obligatòries en la franja de matí de dilluns a dimecres i/o dijous. El dijous i el divendres la resta de franja horària de matí es destina a les optatives (compartides entre els dos cursos). Les optatives que no tenen cabuda en aquesta franja es fan de dimecres a dijous per la tarda (de 15.00 a 19.00 hores). Els estudiants de quart curs no tenen assignatures troncal i obligatòries al tercer trimestre. Aquest trimestre queda més lliure (només tenen optatives i lliure elecció) per a la realització del Pràcticum.

Els dimecres, per a tots els cursos i a tots els trimestres, les classes s'acaben a les 12.30 hores per tal de deixar lliure un espai per a conferències, seminaris, etc., el que configura l'anomenada Aula de Cultura. Així es facilita l'assistència de tots els estudiants a les activitats diverses (conferències, seminaris, assemblees, etc.). Excepte en casos puntuals, aquest espai no ha funcionat com l'equip deganal esperava: la participació en les diverses activitats organitzades és, en general, molt baixa.

La compactació horària implantada des de fa dos anys i la repetició de l'esquema horari al llarg dels tres trimestres permet als estudiants programar-se altres activitats a fora de la Universitat. Ara bé, l'ocupació total de la franja horària no deixa cap marge per a possibles incidents (necessitat de recuperar classes per malaltia del professor, o per anul·lació per alguna activitat organitzada pel centre).

El període d'exàmens de cada trimestre, així com els períodes lectius i de vacances, són acordats al mes de juny per la Junta de Govern de la Universitat. A finals de curs, tota la comunitat universitària coneix el calendari del curs següent.

La planificació dels exàmens trimestrals de cada centre és a càrrec de la Secció de Docència. Aquest servei, d'acord amb uns criteris prèviament acordats pel centre (evitar fer exàmens en dies consecutius; evitar coincidències d'exàmens de cursos consecutius per tal que els repetidors no tinguin problemes; evitar sempre que sigui possible acostar-se a les dates més properes a les festes; evitar, si és possible, els dissabtes), elabora una proposta de calendari d'exàmens que és revisada pel centre. Els estudiants disposen de les dates provisionals amb molta antelació (la vicedegana els les comunica), a vegades la segona setmana del trimestre. Aquestes dates provisionals no solen modificar-se pràcticament mai.

– Pràctiques:

Les assignatures tenen un nombre de crèdits pràctics establert en base al nombre de crèdits teòrics: 1 crèdit pràctic a les assignatures de 4 crèdits i 2 pràctics per a les de 6. Aquests crèdits, en general, s'imparteixen a primer cicle per part de professors ajudants. Tot i amb això hi ha diferents situacions:

- Aquelles assignatures amb dos grups de pràctiques impartides per professors ajudants.
- Aquelles assignatures amb dos grups de pràctiques impartides pel titular de l'assignatura (un grup) i per un ajudant (l'altre grup).
- Aquelles assignatures amb un sol grup de pràctiques impartides pel titular.

Atès el caràcter diferent de les assignatures de la titulació, hi ha quatre tipus de classes pràctiques, bastant igualades pel que fa a la seva utilització (vegeu la taula 5):

- 1) Les dedicades a la lectura i l'anàlisi de textos.
- 2) Les dedicades a casos pràctics.
- 3) Les dedicades a la resolució de problemes.
- 4) Les dedicades a la realització de treballs (individuals o en grup).

Algunes assignatures combinen alguns dels tipus anteriors amb jocs de simulació o altres tipus de treballs.

Les pràctiques estan distribuïdes prèviament al llarg del curs (una hora per setmana), però els professors poden sol·licitar una distribució diferent segons les seves necessitats (per exemple, agrupar-les en dues hores cada dues setmanes). El temps de pràctiques es compleix sempre, a l'igual que el temps de teoria. No hi ha cap diferència.

Sigui quina sigui la modalitat adoptada, es pretén fer un tipus de classe diferent a les classes teòriques (classe magistral): bàsicament es pretén fer una classe més

participativa i amb major protagonisme dels estudiants. Al marge de l'èxit, les pràctiques sempre són plantejades de manera diferent a les classes teòriques.

Malgrat aquest plantejament, els estudiants s'han queixat repetidament del fet que no es nota cap diferència entre les classes teòriques i les pràctiques més enllà del canvi de professor. Els professors, per la seva banda, tot i afirmar que en general el treball dels estudiants és adequat, es queixen de la manca de participació, el que invalida el model de classe. Uns i altres coincideixen que el professor acaba portant el protagonisme de la classe (ja sigui explicant els textos que els estudiants haurien d'haver llegit o ja sigui resolent els problemes a la pissarra).

Les pràctiques sempre són el punt pitjor avaluat de quasi totes les assignatures, àdhuc d'aquelles en què són valorades positivament.

Quant això, s'han detectat diversos desajustaments:

- En alguns casos, hi ha una manca de coordinació entre els titulars de les assignatures i els seus professors de pràctiques; aquests s'han queixat de manca de direcció.
- El model que identifica titular/teoria i ajudant/pràctica no és el més adient, ja que les pràctiques requereixen un coneixement més profund del temari a banda d'una major capacitat pedagògica que no sempre té un professor quan comença la seva carrera docent.
- Hi ha assignatures que no necessàriament requeririen una diferenciació entre crèdits teòrics i crèdits pràctics.
- Les pràctiques requereixen un treball addicional per part dels estudiants que, a causa de la forta càrrega de treball, no sempre estan disposats a fer, si no és que la realització de les pràctiques vagi molt lligada a l'avaluació.

Punts forts:

- Pla d'estudis coherent amb el perfil de formació de la titulació.
- Elevat nivell de rendiment acadèmic propiciat per l'organització trimestral.
- L'organització administrativa del trimestre permet a l'estudiant preveure amb antelació totes les seves activitats.
- La Comissió d'Ensenyament permet fer un seguiment continuat dels ensenyaments i detectar els problemes, si n'hi ha, a principi de cada trimestre.
- Pla d'estudis adequat a la formació de professionals qualificats i polivalents en l'àmbit dels afers públics.
- Bon aprofitament dels recursos disponibles per a l'optativitat.
- L'organització trimestral facilita un disseny més flexible i complet del pla de formació.
- Pla d'estudis que permet una sòlida base de formació multidisciplinària.
- L'èmfasi en el desenvolupament d'habilitats.
- Pla d'estudis ben equilibrat en la distribució de la càrrega per trimestres.

Punts febles:

- Baix nivell d'optativitat.
- Nombre massa elevat d'estudiants en algunes assignatures.
- Poc espai per a un treball més reflexiu dels estudiants, conseqüència del sistema trimestral.
- No s'ha aconseguit un model de classes pràctiques satisfactori o una bona relació entre classes teòriques i pràctiques.
- Problemes en l'aprofitament de la potencialitat pràctica.
- Manca de seqüencialització entre algunes assignatures.

Propostes de millora:

- Impulsar la creació d'un segon grup de CPA per tal de solucionar el problema de la poca optativitat del pla d'estudis i el del nombre massa elevat d'estudiants en algunes assignatures.
- Elaborar un estudi sobre la lliure elecció que permeti un millor assessorament i una utilització d'aquestes matèries al més adequada possible als interessos dels estudiants de CPA.

4. DESENVOLUPAMENT DE L'ENSENYAMENT

4.1. Atenció tutorial

A la llicenciatura en Ciències Polítiques i de l'Administració, l'atenció tutorial inclou dues vessants: a) la que exerceixen tots els professors i professores implicats en els estudis i b) la que exerceix l'anomenat *tutor acadèmic*.

a) Tots els professors dels estudis són requerits des de la Secretaria, abans de començar el curs, a comunicar les hores setmanals que dedicaran a tutories dels estudiants.

Tots els professors tenen, doncs, unes hores setmanals dedicades a l'atenció de l'alumnat. No hi ha cap normativa sobre el nombre d'hores que han fer, però solen ser unes dues a la setmana. Aquests horaris estan anunciats a la web dels estudis, així com a les cartelleres.

Les hores d'atenció als estudiants solen coincidir amb horaris dins dels quals ells tenen classe. Això és un inconvenient, però tampoc sembla pertinent situar-les en horaris de tarda-nit, que tampoc són aprofitats pels estudiants per fer consultes als professors.

En general el professorat està disponible a les hores d'atenció als estudiants. Aquests, però, no solen utilitzar gaire aquesta disponibilitat, tret de quan el professor els indica que passin pel despatx, o bé quan s'acosta el període d'exàmens o han de fer algun treball.

D'altra banda, sovint els estudiants fan consultes sobre l'assignatura, demanen bibliografia o plantegen problemes a peu d'aula, aprofitant els descansos de classe o bé al final. També és freqüent que els estudiants, si tenen algun problema, es dirigeixin als professors al seu despatx amb independència dels seus horaris d'atenció.

Pel que fa al professorat associat, poc present en els estudis fora de les hores de classe, també està disponible per a consultes dels estudiants, en aquest cas mitjançant cita prèvia.

b) Per atendre aquells estudiants que tinguin dificultats per aconseguir els requisits acadèmics que estableix la normativa de permanència en els estudis, problemes amb el nombre de convocatòries i en general dubtes en la gestió del propi currículum, ha estat creada la figura del tutor acadèmic. Actualment aquest càrrec recau en un membre de l'equip deganal dels estudis, concretament en el vicedegà d'Afers Institucionals.

Tal com està anunciat a la pàgina web dels estudis, aquells estudiants que considerin que es troben davant d'aquestes dificultats i que vulguin obtenir informació sobre la seva situació o assessorament per tal de prevenir situacions irreversibles, poden sol·licitar una entrevista amb el tutor acadèmic del centre.

El tutor acadèmic també s'ocupa de detectar periòdicament els estudiants en situació de risc pel que fa a la seva permanència o a l'exhauriment de convocatòries. Als estudiants que es troben en aquesta situació se'ls tramet un escrit advertint-los de la seva situació i convidant-los a posar-se en contacte amb el tutor acadèmic.

En general, doncs, es pot dir que hi ha una alta disponibilitat pel que fa a l'atenció tutorial, però que, de fet, aquesta està infrautilitzada.

4.2. Metodologia docent

En el conjunt de la titulació no hi ha una opinió generalitzada sobre la pertinència dels mètodes d'ensenyament utilitzats. Segurament entre bona part dels professors existeixen dubtes sobre la idoneïtat de la seva pròpia pràctica docent. En canvi, la majoria dels estudiants semblen estar-hi més satisfets, a excepció potser d'allò que succeeix a les classes pràctiques.

Des del punt de vista de molts professors i particularment segons la visió dels membres de l'equip deganal, la principal insatisfacció bé donada per l'existència, *de fet* i amb independència de les voluntats, d'una pràctica docent poc interactiva i que situa els estudiants en una posició bàsicament receptora de coneixements. Això fa, per exemple, que els continguts relacionals, crítics i globalitzadors de l'ensenyament, que pressuposen una disposició activa per part de l'estudiant, es converteixin sovint en uns continguts bàsicament memorístics.

En part aquesta situació s'explica per l'elevat nombre d'estudiants que hi ha per grup-classe (al voltant de cent) i per la mateixa disposició de l'aula (fileres de bancs davant d'una tarima amb la taula del professor i la pissarra. D'altra banda, la mateixa cultura escolar de la majoria dels estudiants hi contribueix, així com la seva formació en un entorn audiovisual que pot reforçar la seva actitud d'espectador passiu.

Com a resultat de tot això es pot dir que en els estudis hi ha una constant preocupació per la millora dels mètodes docents. I responent a aquestes inquietuds el Deganat ha impulsat diferents actuacions que puguin contribuir a la millora de la qualitat docent.

En aquest sentit, i d'acord amb el Pla de Mesures de Suport a la Millora i a la Innovació Docent creat per la Universitat, l'equip deganal ha creat una Unitat de Suport a la Innovació Docent (USID), que té per finalitat orientar el professorat en la utilització dels materials didàctics, l'ús dels mitjans audiovisuals i, particularment, de l'anomenat Campus Global.

El projecte Campus Global pretén posar a l'abast de tots els estudiants i professors una xarxa informàtica per a la millora de l'aprenentatge i l'ensenyament (vegeu l'annex 4). El Campus Global permet automatitzar el lliurament de pràctiques, facilitar material d'estudi, plantejar activitats en grups petits, recomanar bibliografia, organitzar debats i fòrums, etc. Tanmateix, ara per ara, encara és una eina poc utilitzada, tant pels estudiants com pels professors. Al contrari, els equips audiovisuals a l'aula són cada vegada més utilitzats. És freqüent que l'exposició del professor vagi acompanyada de la projecció de transparències amb retroprojector o amb canó des de l'ordinador (Powerpoint).

També contribueixen a la millora de la pràctica docent les reunions que periòdicament es convoquen amb representats dels estudiants (Comissió d'Ensenyament) per tal de detectar problemes, conèixer les pràctiques docents, la càrrega de treball, etc., i suggerir propostes de millora.

D'altra banda, tal com s'ha manifestat per escrit a tots els professors, l'equip deganal està obert a la introducció de canvis que poden afectar l'organització del temps i l'espai universitari, així com la mateixa distribució de l'activitat d'estudiants i professors. Així, algunes mesures orientades a activar la participació dels estudiants poden implicar la reducció de les hores dedicades pels estudiants a les classes presencials, reduir el nombre de "sessions magistrals" a favor d'una major atenció tutorial i/o d'un temps dedicat al treball en petit grup.

L'equip deganal també anima periòdicament a tots els professors dels estudis a sol·licitar ajuts per a la millora de la docència.

L'esmentada dinàmica unidireccional i poc interactiva es trenca, en canvi, en algunes classes pràctiques, on sovint, amb menys estudiants a l'aula, s'aconsegueix una major participació dels estudiants, més debat i més activitat (discussió en grup, presentacions, comentaris de text o de materials audiovisuals). Cal tenir en compte que a les classes pràctiques és on es pot observar més diversitat de mètodes i de procediments docents. En part a causa de la mateixa diversitat de les assignatures, en part a la major flexibilitat que el nombre reduït d'estudiants possibilita. Tot i així, a la majoria de les classes pràctiques no s'aconsegueix incrementar la interactivitat i hi ha molts estudiants que se'n queixen: les classes pràctiques –diuen– s'assemblen massa a les classes teòriques.

Hi ha un elevat grau de compliment dels programes. Possiblement aquest fet es veu reforçat pel ritme trimestral, que obliga a distribuir molt bé la matèria per sessions, i perquè quan per alguna raó s'ha perdut una hora de classe, aquesta es recupera.

Des del Deganat dels estudis s'impulsa la realització d'activitats formatives més enllà de les classes (conferències, jornades, exposicions sobre sortides professionals i mercat de treball, etc.). Els estudiants, però, no se solen implicar massa en aquestes activitats, ni en l'organització, ni pel que fa a l'assistència. Això podria ser a causa del fet que les activitats organitzades des del Deganat no sempre saben captar la seva atenció i al fet que els estudiants disposen de poc temps per a aquestes activitats.

Els estudis mantenen convenis específics amb diverses administracions públiques, entitats i organismes per tal d'oferir un ventall de pràctiques de qualitat i diversificat. Actualment hi ha uns 25 convenis vigents subscrits amb institucions que col·laboren en les pràctiques de la llicenciatura en CPA. A més, periòdicament, se n'obren molts més de durada determinada –un curs acadèmic– que cobreixen pràctiques concretes. La dimensió europea està present en el currículum dels estudiants de CPA de diferents maneres:

- Pel contingut de l'ensenyament. En aquelles assignatures que ho permeten s'introdueixen dades i referències a la realitat europea.
- Per l'estructura del currículum, que és comparable amb el de la majoria dels estudis de CPA de la Unió Europea.
- Pels intercanvis d'estudiants amb universitats europees (programa Erasmus/Sòcrates).

4.3. El treball dels estudiants

El tipus d'alumnat que segueix els nostres estudis està ben disposat a seguir diàriament les classes i a treballar en l'estudi de les diferents matèries. Bona part dels estudiants, però, no mostren una especial motivació pels continguts de cadascuna de les assignatures del Pla d'Estudis, sinó que estan interessats a complir el millor possible amb els requisits que els permeten accedir a la titulació amb un bon expedient. És per aquest motiu que els estudiants tendeixen a centrar el seu treball en aquelles activitats que consideren més importants per assolir aquest objectiu (prendre apunts i després mirar de memoritzar-los el millor possible de cara a l'examen). I és per això també que sovint els professors lamenten la seva escassa disposició a ampliar coneixements, ja sigui per la lectura de bibliografia recomanada o complementària, o ja per preguntes plantejades a classe o consultes al seu despatx.

Així, tot i que la majoria dels professors proposen als seus estudiants la lectura de llibres i dossiers preparats expressament per a cada assignatura, ells solen centrar el seu treball en l'estudi dels apunts que han pres a les classes. Aquest fet pot ser motivat per diferents raons, però aquí en destacariem les següents:

- La manca de temps provocada per l'organització trimestral de l'ensenyament.
- La poca estona que els professors dediquen a estimular la lectura de llibres.
- El fet que, finalment, els exàmens acaben centrant-se en el contingut de les classes que els estudiants han recollit en els seus apunts.

Alguns professors demanen treballs que requereixen un esforç específic de documentació i de lectura. En aquest cas, els bons resultats estan molt lligats al seguiment que el professor hagi pogut fer del treball, cosa sempre complicada en grups nombrosos i amb horaris ajustats.

A més d'alguns d'aquests treballs específics, els estudiants també han de fer algun treball derivat de les classes pràctiques, com ara llegir un text, fer un comentari escrit, respondre a un qüestionari, a un cas pràctic o a un problema.

Els estudiants llegeixen pocs llibres sencers en favor de la lectura d'apunts, dossiers, fotocòpies i capítols de llibres. Aquestes lectures es concentren al final del trimestre i es fan intensivament i apressadament de cara a l'examen.

El percentatge d'estudiants que assisteixen a classe és molt alt: entre un 70 i un 80% dels estudiants en el període central de l'assignatura. Aquesta assistència és més alta al primer curs dels estudis i va baixant lleugerament en els successius.

En conjunt, la demanda de treball i d'estudi fora de classe entre classes teòriques i pràctiques cal situar-la com a mínim en una hora d'estudi per cada hora de classe. Aquestes hores, sumades a les hores de classe, ultrapassen les cinquanta hores setmanals de treball. Tanmateix, no podem assegurar que aquestes siguin realment les hores que els estudiants dediquen als seus estudis, sinó més aviat el *desideratum* dels professors. Amb tot, s'observa una relació entre hora de classe i hora de treball molt alta per part de l'alumnat.

4.4. Avaluació dels aprenentatges

L'organització dels exàmens (dies, hores, lliurament de notes, publicitat de les notes, etc.) està centralitzada per l'administració de l'Àrea dels estudis. Això fa que els estudiants coneguin amb prou antelació les dates dels exàmens. Normalment, a mitjans de cada trimestre surten publicades a la web de la Universitat.

L'avaluació normalment inclou un examen final i aquest determina la major part de la nota final. Tanmateix, la majoria dels professors fan que entre un 20% i un 30% de la nota final depengui dels treballs pràctics fets al llarg dels trimestres.

El ritme trimestral i l'elevat nombre d'estudiants per grup-classe dificulta la realització de treballs per part dels estudiants. Aquests, doncs, no acostumen a formar part de l'avaluació, a excepció, potser, del segon cicle i en les assignatures optatives. La trimestralitat també dificulta la realització d'exàmens parcials que alliberin matèria. Tot i així hi ha alguns professors que en fan.

Normalment, el tipus i el contingut de l'examen es dona a conèixer amb el programa de l'assignatura que es lliura als estudiants el primer dia de curs. Els tipus i els continguts dels exàmens són diferents en funció de la matèria a examinar i de l'estil de cada professor. La majoria solen combinar, però, una part referida a coneixements concrets (test, preguntes curtes) i una altra que permet mostrar les capacitats relacionals i d'argumentació. D'altres exàmens inclouen una part pràctica, exercicis, comentaris de text, etc.

No hi ha la pràctica de compensar o fer la mitjana de notes en les diferents assignatures de cada trimestre.

Tampoc no hi ha normatives sobre criteris de correcció i d'avaluació, ni per part del Deganat dels estudis ni per part, generalment, dels departaments implicats.

Els estudiants s'informen de les notes dels exàmens finals a través de la web de la UPF, i allà mateix se'ls informa de la data i l'hora de consulta d'exàmens. Quan hi ha exàmens parcials són els mateixos professors els qui fan públiques les llistes, bé a la mateixa classe, bé a la porta del seu despatx, o a través del Campus Global.

Hi ha una normativa respecte de la revisió d'exàmens, continguda a la *Guia de l'estudiant*, que es lliura en el moment de la matriculació a tots els estudiants. Segons aquesta normativa el règim de revisió dels exàmens finals en primera instància és fixat pels departaments. Un cop esgotat el procés fixat pel departament, l'estudiant podrà sol·licitar la revisió de la qualificació mitjançant un escrit raonat adreçat al degà, el qual nomenarà un Tribunal que resoldrà les peticions de manera inapel·lable.

4.5. Coordinació de l'ensenyament

La coordinació interdepartamental és una de les funcions dels departaments. Aquesta coordinació és important a l'hora d'establir les connexions entre assignatures seqüencials i pel que fa al vincle entre les classes teòriques i les classes pràctiques.

La coordinació interdepartamental de la docència és una de les principals funcions de l'equip deganal.

A més, hi ha, com a Comissió Delegada de la Junta, la Comissió d'Ensenyament de Ciències Polítiques i de l'Administració, la qual, entre d'altres, té les funcions de coordinar l'activitat docent dels diversos departaments, així com, si escau, de les diverses àrees de coneixement que participen en els ensenyaments corresponents.

Aquesta comissió està formada per professorat de les principals àrees de coneixement de cada titulació, així com pels estudiants representants a la Junta de Centre; està presidida pel vicedegà dels estudis per delegació del degà.

La imatge de l'equip deganal és una mica difusa. No tots els seus components, tret de la persona del degà, són coneguts i identificats en les seves funcions pels estudiants i professors. Es pot dir que l'equip deganal no té un especial protagonisme en la dinàmica quotidiana dels estudis, però que compleix correctament les seves funcions i que és força assequible per als estudiants. Aquests, quan tenen problemes, fàcilment connecten amb el degà o el vicedegà corresponent. Es pot dir que, en la mesura que se'l coneix, es veu l'equip deganal com un grup de gent que gestiona qüestions relacionades amb els estudis, obert als suggeriments que se li puguin fer i que s'ocupa de resoldre els problemes d'estudiants i de professors.

Pel que fa a la imatge de la direcció del departament, cal dir que entre els estudiants no és ni bona ni dolenta. És més aviat inexistent. Als estudiants, la vida dels departaments, amb totes les diferències que hi ha entre ells, els queda lluny i no la relacionen amb els estudis. D'altra banda, els professors veuen el departament més lligat a la recerca i a qüestions administratives del professorat que no pas a la docència, i això amb independència de l'interès que la direcció del departament pugui tenir en la millora de la docència.

4.6. Resultat de l'ensenyament

El rendiment acadèmic dels estudis és altament satisfactori, tant pel que fa a la superació de les assignatures cada curs, com pel que fa al nombre d'estudiants que finalitzen els estudis dins del temps previst. A aquest fet hi contribueixen, a més del nivell d'entrada dels estudiants (nota de tall), l'organització de l'ensenyament a un ritme trimestral, l'horari de docència i el fet que la majoria dels estudiants es dediquen exclusivament als estudis.

Per a la cohort 96-97 la taxa de graduació és de 57,28. Tenint en compte que la cohort anterior i primera en la llicenciatura en Ciències Polítiques i de l'Administració a la UPF va ser d'un 53,85, i que a l'any següent es van graduar un 16,35% més d'estudiants d'aquesta cohort, es pot esperar que la taxa de graduació en quatre i cinc anys sigui d'un 75%. Si a això hi afegim unes taxes d'abandonament que oscil·len entre un 12 i un 21% (12,6% per a la cohort 96-97) podem concloure que pràcticament tots els estudiants que es graduen ho fan en t o en t+1 anys; per tant, la durada mitjana dels estudis és d'uns 4,22 anys.

El rendiment al llarg dels estudis és també força satisfactori. La taxa d'abandonament per no superar el règim de permanència a primer curs per a la cohort del 99-2000 és de 10,6 (la mitjana de tots els anys, però, ha estat de 6,6). La d'estudiants d'aquesta mateixa cohort que abandonen voluntàriament a primer curs és de 5,3. Això ens dona una taxa d'abandonament al primer any (que inclou els abandonaments més els estudiants que no han superat el règim de permanència) de 15,9. Aquesta taxa s'ha mantingut aproximadament així al llarg dels anys, amb diferent composició entre abandonaments i afectats pel règim de permanència (vegeu la taula 8).

Des del curs 97-98 s'incorporen 15 estudiants al segon cicle, procedents d'altres titulacions (majoritàriament diplomats en GAP per la UPF). El rendiment d'aquests estudiants és força similar al de la majoria, amb les taxes de graduació més altes. Per a la cohort 97-98 el percentatge de graduats en t anys va ser del 60% i tots es van graduar en t i t+1. El percentatge d'abandonaments en aquest grup és d'un 13,3%.

És de destacar també l'elevada proporció d'estudiants que es presenten a les convocatòries oficials dels exàmens de les assignatures. A la primera convocatòria de cada assignatura (cohort 99-2000) hi ha una taxa de presentats del 90%, amb una taxa d'èxit del 79%. Entre la primera i la segona convocatòria la taxa d'aprovat és del 83% (vegeu la taula 7).

Pel que fa a la qualitat en l'accés i el rendiment posterior, la valoració és igualment molt positiva. La nota de tall ha oscil·lat entre el 6,56 el primer any dels estudis (95-96) i el 6,87 del curs actual (2000-2001). En els tres darrers anys, més del 60% dels estudiants entraven amb una nota superior a 7 (fins al 79,8% el curs 2000-2001). En funció de la nota de tall, doncs, es pot dir que tenim un bon alumnat.

En funció del nombre d'estudiants que acaben els estudis en el temps previst, o bé en un any més, es pot dir que el pla d'estudis és absolutament factible. Cal tenir en compte, però, que tenim un alumnat pràcticament en dedicació exclusiva als estudis.

Pel que sabem, tot i disposar de dades poc rellevants a causa a que només hi ha dues promocions d'estudiants en el mercat de treball, l'ocupació dels titulats és bona. Segons un estudi sobre la inserció professional dels graduats universitaris de la UPF (2000), el 45,5% dels titulats de la promoció 99 treballen, i d'aquests un 20% ho fan en una ocupació estable. Aquesta és una proporció lleugerament més baixa que la d'altres graduats de la UPF, però superior en aquesta promoció, per exemple, als de Dret. El nivell salarial dels ocupats és equiparable i fins i tot més alt que el de la resta de graduats. Els llicenciats ocupats concentren les seves activitats en tasques administratives, financeres, atenció personal i de recerca.

Cal tenir en compte que aquest nivell d'inserció està condicionat pel poc temps que els graduats en Ciències Polítiques i de l'Administració de la UPF estan al mercat de treball i per l'opció de molts d'aquests graduats de continuar estudiant per tal d'enfortir el seu currículum (segones carreres, màsters, postgraus, etc.). Això ens fa pensar que no hi ha un problema d'atur entre els nostres graduats. D'altra banda, es fa difícil, a causa també del poc temps que porten al mercat de treball, valorar fins a quin punt hi ha problemes de subocupació. Aquesta només es detectarà quan després d'alguns anys els graduats continuïn fent feines que estan per sota de la seva preparació.

Pel que fa a l'opinió dels titulats respecte de la seva formació a l'hora de buscar feina, els estudiants de Ciències Polítiques i de l'Administració són, de tota la UPF, els qui més insuficiències troben en els seus estudis (molt semblant a la situació de Dret). Curiosament, però, aquests mateixos estudiants estan entre els que troben més elements afavoridors en els seus estudis. Possiblement aquest fet s'expliqui per un tarannà més crític d'aquests estudiants en relació amb els d'altres titulacions i per la diversitat de contextos professionals amb els quals s'enfronten.

No disposem, de moment, d'informació sobre l'opinió de les administracions i empreses en les quals treballen els nostres titulats pel que fa a la seva preparació.

Punts forts:

- Existència del tutor acadèmic per a qüestions relacionades amb el règim de permanència.
- Alta disponibilitat del professorat per a l'atenció dels estudiants.
- La potencialitat per a la millora de l'ensenyament que suposa l'existència del Campus Global.
- Elevat grau d'utilització de l'equipament multimèdia.
- Acompliment dels programes de les assignatures.
- Oferta d'activitats formatives "extraclasse".
- Existència de convenis amb entitats per a la realització del Pràcticum.
- Alt nivell d'assistència a classe.
- Bona comunicació entre estudiants i equip deganal.
- Bon rendiment acadèmic global de la titulació.
- Nota de tall alta.

Punts febles:

- Manca de temps, a causa dels ajustats horaris de classe, perquè els estudiants puguin fer consultes als professors i participar en activitats "extraclasse".
- Model docent excessivament unidireccional i poc interactiu.
- Relativa massificació de les aules.
- Poc esforç per part del professorat a fomentar la lectura de bibliografia bàsica i complementària.
- Massa dependència dels apunts per part dels estudiants (indirectament incentivada pels professors).
- Excessiu pes de l'examen final en l'avaluació.
- Poca implicació dels departaments en qüestions relacionades amb la docència.

Propostes de millora:

- Millorar la relació entre els Estudis i els departaments en qüestions relacionades amb la docència, mitjançant reunions de coordinació d'assignatures i d'anàlisi dels continguts.
- Procurar als estudiants espais de treball i de trobada fora de les aules i de la Biblioteca.
- Facilitar als professors la pràctica de formes d'avaluació alternatives a l'examen final.
- Impulsar la millora de la docència mitjançant la Unitat de Suport a la Innovació Docent dels Estudis de Ciències Polítiques i Gestió Pública.

5. ESTUDIANTS

Els estudiants són el component principal i essencial de la comunitat universitària de la UPF, on constitueixen més de 3/4 parts d'aquesta; d'aquí la importància que té l'adequada imbricació dels estudiants en el medi universitari, tant pel que fa a l'estudi com a la convivència en si mateixa. Cursar estudis universitaris constitueix una fita cabdal en la vida dels joves, i entre totes les persones que formen part de la UPF s'ha d'aconseguir que aquesta fita arribi a bon port.

5.1. Accés i permanència dels estudiants

Els estudiants de la titulació en Ciències Polítiques i de l'Administració accedeixen a la Universitat essencialment per la via de les PAAU (95%). No hi ha, doncs, estudiants procedents de Formació Professional o que hagin accedit per la via especial dirigida als majors de 25 anys. Aquests estudis a més tenen l'accés directe d'estudiants a segon cicle procedents d'altres estudis, com són els casos de Dret i de Gestió i Administració Pública (aquests necessiten, però, un complement de formació).

Pel que fa a la tipologia dels estudiants, cal dir que les normes de permanència de la UPF dificulten extremament la presència d'estudiants a temps parcial; això és a causa que aquestes normes van encaminades a obtenir un molt alt rendiment acadèmic dels estudiants, la qual cosa requereix d'aquests una dedicació gairebé exclusiva a l'estudi.

5.2. Serveis d'atenció i informació als estudiants

Els estudiants, en arribar per primera vegada a la Universitat, tenen diversos serveis d'atenció per tal de familiaritzar-s'hi. El primer contacte amb la Universitat és el que es té amb el programa "Benvinguts". Aquest és un programa que fa una primera presentació de la Universitat, de les seves instal·lacions, de les diferents associacions, dels serveis, de les aules, etc. El "Benvinguts" es porta a terme una setmana abans de l'inici de curs i està format per voluntaris dels estudiants i professors de la titulació. Aquesta primera presa de contacte informal apropa l'estudiant a l'àmbit de la UPF.

El dia de la matriculació, es dona als nous estudiants la *Guia de l'estudiant*, la qual explica, per exemple, el pla d'estudis de la carrera, l'organització de la Universitat o el règim de permanència. Més focalitzat pel que fa als estudis és la presentació feta per l'equip deganal, des d'on normalment es dona un alt grau d'informació al nou alumnat referent als diferents tipus d'assignatures, així com al tema dels crèdits. Malauradament aquesta informació sembla no tenir un gran impacte en els estudiants a causa del desconcert inherent als primers dies d'estada a la Universitat.

A més d'aquests, ens trobem amb serveis com el de la Biblioteca, la qual ofereix les seves pròpies sessions informatives amb les quals es pretén aconseguir un millor aprofitament per part dels estudiants de les diferents fonts de què disposa (llibres, CD-ROMS, Internet, etc.). Aquestes sessions no són obligatòries i solen tenir una assistència irregular.

Pel que fa als serveis d'atenció, l'alumnat dels estudis de Ciències Polítiques i Gestió Pública té una gran xarxa a la seva disposició:

- Secretaria dels estudis: unitat encarregada de donar suport a la docència als estudis de Ciències Polítiques i Gestió Pública; desenvolupa tasques administratives i acadèmiques i es constitueix en peça clau del bon funcionament del centre i de la docència.

Hi ha d'altres serveis d'informació que no són d'ús exclusiu dels estudiants de CPA, sinó que són uns serveis que s'ofereixen a tots els estudiants de la UPF:

- Punt d'Informació a l'Estudiant (PIE): aquest servei pretén ajudar i assessorar els estudiants en els tràmits administratius, així com informar-los dels serveis i activitats que ofereix la Universitat. L'estudiant ha de recórrer sovint a la seva informació. Per motius de màxima disposició en la franja horària d'aquest servei, s'ha traslladat a la Biblioteca amb el corresponent personal del servei bibliotecari. Aquest fet provoca que a la Biblioteca es produeixin sovint cues de gent, i que es dificulti la tasca del manteniment del silenci imprescindible en aquest espai (vegeu l'apartat 8.7.).
- Servei d'Atenció a la Comunitat Universitària (SACU): té com a finalitat principal facilitar la vida dels estudiants en el si de la comunitat de la UPF a partir de múltiples aspectes, com són informació, activitats extra acadèmiques (esport, teatre ...), etc. És d'aquesta manera que els estudiants poden organitzar-se al voltant de diverses activitats, els aspectes més tècnics de les quals queden sota la supervisió d'aquest servei.
- Servei de Programació i Gestió Acadèmica: servei d'atenció a l'alumnat especialitzat en els tràmits acadèmics i burocràtics, així com en informació sobre beques o ajuts que s'ofereixen als estudiants.
- Ariadna: és el servei electrònic d'informació i gestió de la UPF. S'hi accedeix des de tots els ordinadors connectats, des de les mateixes instal·lacions de la Universitat i des dels quioscos Ariadna distribuïts en tots els edificis dels campus. Tot i la seva innovació, cal dir que el manteniment en funcionament del sistema s'aconsegueix, normalment, únicament en les primeres setmanes del trimestre. Els estudiants ho fan servir quan es tracta de temes que només es poden tramitar mitjançant aquest sistema, a causa del seu funcionament deficient (avaries, no impressió, etc.).

- *UPFlash*: és una publicació setmanal que recull les diferents activitats acadèmiques, culturals, esportives, etc., organitzades per la UPF i adreçades als membres de la comunitat universitària, en especial als estudiants. És essencial la seva existència com agenda de les activitats previstes durant la setmana, i és a més una publicació oberta a les activitats dels estudiants. Tot i així, aquests no el solen tenir com a referència.
- Cartelleres: hi ha una cartellera dedicada a cada estudi, on es troba tota la informació referent als estudis, als departaments i a les activitats del Servei d'Atenció a la Comunitat Universitària (SACU); a més d'aquestes també n'hi ha a l'entrada de cada aula. Serveixen també per indicar als estudiants les pròximes conferències, l'anul·lació de les classes o la seva pertinent recuperació.
- Web de la UPF: Internet dona molts avantatges als estudiants, facilita la informació referent a la Universitat i als estudis sense necessitat de desplaçar-se. L'ús d'aquesta eina dins de la Universitat és creixent gràcies a totes les comoditats que implica, fins al punt que gairebé tots els estudiants estan familiaritzats amb la pàgina web de la UPF i del Campus Global (a aquest fet hi contribueix d'una manera molt important la publicació de les qualificacions trimestrals en la pàgina de la Universitat).
- Els intercanvis: els estudiants poden participar en programes d'intercanvi a través dels programes Erasmus/Sòcrates, Sèneca i dels convenis bilaterals signats amb universitats estrangeres. Cada any, abans de la presentació de les sol·licituds, es fa una xerrada informativa sobre les universitats, les places, els crèdits convalidables, etc.
- Orientació: anualment es fa una sessió informativa sobre les sortides professionals dels estudis protagonitzada principalment pel Col·legi de Llicenciats en Ciències Polítiques i Sociologia de Catalunya, a més de l'oferta de sessions organitzades pel SACU sobre l'ajuda en la preparació de currículums. La joventut de la carrera fa que els estudiants no tinguin una idea clara sobre el seu espai laboral en el mercat de treball, i que en aquest últim es desconeguin les aptituds dels llicenciats.

D'una altra banda, els estudiants tenen a la seva disposició una franja horària en què poden trobar el professorat de cada assignatura. Aquest servei dona facilitats a l'estudiant per preguntar sobre temes que li interessin, dificultats en l'assignatura, etc. La disponibilitat dels professors, però, normalment és alta, per la qual cosa aquest tipus de comunicació no es limita a l'horari establert per a la tutoria.

El tutor acadèmic és una altra figura que s'ocupa de detectar aquelles situacions de risc quan l'estudiant està prop d'incomplir l'estricta règim de permanència. Aquesta figura és generalment desconeguda per l'alumnat.

5.3. Expressió, organització, representació i participació dels estudiants

L'estudiant té diferents vies d'expressió de les seves opinions sobre la qualitat de la docència rebuda. Les principals són dues:

- La primera són els delegats de curs, mitjançant els quals els estudiants fan arribar tant als professors com a la Comissió d'Ensenyament les seves opinions. Malgrat l'alta importància de la figura del delegat, aquesta no acaba de funcionar satisfactòriament; sovint, els estudiants acostumen a no sentir-se representats per la persona que desenvolupa el càrrec, així com també aquesta ha de portar a terme altres tasques no lligades amb les seves pròpies funcions (com fer fotocòpies per a la classe). Tot això comporta una infrautilització de les potencialitats que ofereix la Comissió d'Ensenyament.
- La segona, i a un nivell individual, són les enquestes d'avaluació del desenvolupament de les assignatures que es fan a final de cada trimestre. Aquest sistema tampoc aconsegueix una valoració positiva per part dels estudiants ja que es queixen de la seva escassa utilitat i transparència (els resultats no els són comunicats).

L'estudiant pot també defensar els seus drets davant de la figura del síndic de Greuges, el qual s'encarrega de la defensa dels drets de tota la comunitat universitària, així com del compliment de tot allò que disposen els Estatuts de la Universitat.

Pel que fa a la representació dels estudiants, aquests disposen de múltiples mecanismes per portar-la a terme en els diversos òrgans de govern i de gestió tant de la Universitat com dels estudis:

- Claustre: del seu nombre total de membres el 28% són estudiants, repartits de manera proporcional al nombre d'estudiants de cada centre o estudi (abans de les darreres eleccions hi havia entre els representants cinc estudiants de Ciències Polítiques i de l'Administració).
- Junta de Govern: la representació dels estudiants és d'un representant per cada centre o estudi.
- Comissió d'Estudiants: un estudiant per centre o estudi.
- Consell del Departament de Ciències Polítiques i Socials: dos estudiants.
- Junta dels estudis: la representació dels estudiants dels estudis és del 28% sobre el total dels membres.
- Consell d'Estudiants de la UPF: format per estudiants membres del Claustre universitari, estudiants membres de les juntes de centre o estudi, estudiants membres dels consells de departaments i delegats de curs.
- Delegats de curs.

Respecte a l'organització dels estudiants, aquests s'organitzen de diverses maneres. D'una banda, els estudiants participen en les diferents associacions no específiques de la UPF (AEP, FNEC, BEI, etc.). A més, entre aquest tipus d'organització s'ha anat instaurant l'Assemblea de Ciències Polítiques, un mecanisme d'organització informal, on tots els estudiants són convidats a participar-hi, i des de la qual sorgeixen iniciatives i reivindicacions.

Finalment, pel que fa al nivell de participació dels estudiants en les eleccions, és generalment baix (normalment per sota del 30%), possiblement a causa de dos factors: la manca d'informació sobre els òrgans a escollir i la manca de conscienciació generalitzada per part de l'alumnat. En algunes ocasions, fins i tot s'ha donat la circumstància de no arribar a haver-hi eleccions a causa del baix nombre de candidatures presentades.

Punts forts:

- Existència de nombrosos mecanismes tant de participació com de representació dels estudiants.
- Articulació d'una Assemblea de Ciències Polítiques des d'on es poden coordinar i articular els punts de vista i les opinions dels estudiants dels quatre cursos de la llicenciatura.
- Gran ventall d'informació dirigida a l'estudiant.

Punts febles:

- Poc ús per part dels estudiants de les vies formals i informals per canalitzar les seves inquietuds o opinions, a causa principalment de la manca de conscienciació (informació + interès).
- Dificultat per fer arribar la informació als estudiants.
- Desconfiança dels estudiants respecte al sistema d'enquestes.
- Mal funcionament del sistema de representació dels estudiants.

Propostes de millora:

- Millorar el coneixement dels mecanismes de participació i d'elecció dels representants dels estudiants, així com la finalitat dels òrgans on es troben representats.
- Potenciar la utilització dels recursos d'informació que els estudiants tenen al seu abast.

6. PROFESSORAT

6.1. Tipologia del professorat implicat en la docència

La llicenciatura en Ciències Polítiques i de l'Administració de la UPF, per mor de la seva mateixa estructura (vegeu l'apartat 3.1.), rep una part molt important del seu professorat de departaments que majoritàriament imparteixen la seva docència en d'altres centres. Així, un 50% del professorat pertany al Departament de Ciències Polítiques i Socials; prop d'un 25%, al Departament d'Economia i Empresa; un 20%, al Departament de Dret, i un 5%, al d'Humanitats.

Tot i amb això, s'observa una gran estabilitat en el professorat que té assignada docència als nostres estudis. La majoria de les assignatures (siguin del departament que siguin) tenen el mateix professor almenys durant dos o tres cursos, el que possibilita que, sobretot pel fet de tractar-se de professors procedents d'altres estudis, puguin adaptar-se millor als estudiants i a la llicenciatura en CPA.

S'observen casos en què la política que aplica el departament o l'àrea de coneixement afectada és de clara rotació pel que fa als nostres estudis ja que, tot i tractar-se de professors que treballen de manera estable a la UPF, van canviant cada any (per exemple, els casos d'Introducció al Dret, Dret Constitucional I i II, Dret Internacional Públic i Institucions de Dret Comunitari). Una tercera categoria de casos és aquella en què la rotació es deu a la política de professorat dels departaments afectats (noves contractacions, professors convidats, etc.).

El perfil de formació del professorat és en general adequat als objectius de la titulació. En alguns casos seria desitjable un major esforç del professorat procedent d'altres departaments diferents del de Ciències Polítiques i Socials, per adaptar els seus ensenyaments a uns estudis que no són els seus d'origen. Al llarg dels cinc anys de funcionament s'han detectat alguns casos esporàdics de manca d'adequació, però els problemes no eren tant de formació com lingüístics (professors ajudants en període de formació d'origen estranger) o d'adaptació als estudis.

L'estructura de la plantilla del professorat és deutora de la dels departaments. Els professors no doctors solen estar assignats als grups de pràctiques que, com ja hem dit (vegeu l'apartat 3.3.), són sempre els més problemàtics. Considerem que els problemes als quals hem fet referència no deriven, en la majoria dels casos, tant de la manca de formació dels professors no doctors com de la manca d'experiència docent.

Pel que fa a l'assignació dels professors al primer curs dels estudis, basant-nos en les avaluacions dels estudiants i en el recollit en les Comissions d'Ensenyament, es pot afirmar que és correcta.

L'estabilitat del professorat varia d'un departament a un altre. Els professors del Departament de Ciències Polítiques i Socials que imparteixen classes a primer curs

acostumen a ser doctors (catedràtics i titulars) i són bastant estables: de cinc assignatures de primer, quatre mantenen el mateix professor amb regularitat. Del Departament d'Economia, de quatre assignatures, només una és clarament estable (Matemàtiques) i una altra (Economia Política I) ho va ser al principi, però ara s'està replantejant el seu contingut i ha deixat de ser-ho. Al Departament de Dret són les àrees de coneixement les que estableixen els criteris d'assignació del professorat als diferents estudis. Introducció al Dret (Àrea de Filosofia del Dret) no té professorat estable a CPA; Dret Constitucional I, tampoc; Dret Administratiu I, sí; i Relacions Internacionals I (Àrea de Dret Internacional Públic i Relacions Internacionals), també. Les dues assignatures del Departament d'Humanitats impartides a primer curs, també mostren una elevada estabilitat del professorat. Amb tot, malgrat les diferències entre departaments, quan s'ha detectat algun problema a primer curs, no ha acostumat a ser un problema de professorat sinó de plantejament de l'assignatura. Només en el cas del Departament d'Economia hi ha hagut problemes derivats de l'assignació dels professors de pràctiques (manca de fluïdesa idiomàtica o de coneixements).

D'entre els 63 professors de la llicenciatura, hi ha més d'un 51% de doctors. Aquesta relació ens sembla globalment correcta, atès que una bona part dels no doctors són professors assignats als grups de pràctiques de primer cicle (que estan desdoblats).

Això no obstant, cal dir que hi ha força diferències entre departaments; així, la proporció de doctors és molt elevada al Departament de Ciències Polítiques i Socials i al d'Humanitats (17 de 25 i 3 de 4, respectivament), i bastant més baixa als departaments d'Economia i Empresa i de Dret (7 de 22 i 5 de 12, respectivament). Entenem que, en funció de la càrrega docent assignada, la proporció de doctors d'alguns departaments és relativament baixa.

6.2. Política d'innovació i ajuts a la docència

La UPF porta a terme una activa política d'innovació docent que els estudis han assumit com a part del seu programa d'actuació. Les línies estratègiques seguides en els programes d'innovació docent pretenen oferir als estudiants una bona formació i coneixement de les noves tecnologies i de la seva aplicació al camp de les ciències polítiques. El Campus Global és una eina clau al servei d'aquest objectiu (vegeu l'apartat 4.2. i annex 4).

La Universitat ha ofert un programa d'ajuts a la innovació docent en què els estudis han participat activament. Els diferents professors implicats en la docència dels estudis han presentat un total de 10 sol·licituds d'ajuts que han estat tots atorgats. Bona part d'aquests projectes van encaminats a facilitar la utilització dels recursos del Campus Global.

El projecte en què s'ha concretat per excel·lència aquesta política d'innovació docent dels estudis ha estat en l'Ajuntament Virtual (vegeu l'annex 5).

6.3. Professorat i desenvolupament de la docència

El marge del compliment de les obligacions bàsiques del professorat referides a l'assistència a classe és molt elevat. Tota classe que no s'imparteix el dia que toca (ja sigui per malaltia del professor, imprevistos, assistència a congressos, etc.) ha de ser recuperada. La recuperació sempre ocasiona més incomoditats tant als professors com als estudiants, a causa dels horaris en què cal fer-les, ja que la franja horària habitual està plena. Això fa que s'evitin al màxim aquestes situacions i que només es produeixin quan són realment inevitables.

El nivell de responsabilitat del professorat sobre això respecte és molt elevat. En general és el professor qui comunica a la Secretaria dels estudis i/o a la vicedegana de la llicenciatura si no pot assistir a classe i el motiu, i també comunica el dia i l'hora en què té prevista la recuperació (la qual ha estat acordada amb els estudiants). La Secretaria s'encarrega de reservar-li l'espai docent.

La Secretaria porta a terme un control de les incidències i de les recuperacions (vegeu l'annex 6). Cap a la sisena o setena setmana del trimestre, si s'observa que queden classes que s'han de recuperar i encara no s'ha previst ni dia ni hora, s'envia un escrit als professors implicats, demanant-los que ho decideixin i que ho comuniquin a la Secretaria al més aviat possible.

Algunes vegades, les menys, són els delegats dels estudiants qui han comunicat a la Secretaria que un professor no ha fet la classe. En aquests casos, la vicedegana, a través de la Secretaria, contacta amb el professor per saber-ne la causa, demanar-li que en una altra ocasió ho comuniqui ell personalment i posar en marxa el mecanisme de recuperació.

Quan les absències són previsibles (congressos, conferències, tribunals de tesi o d'oposicions, etc.) els professors poden preveure la seva substitució. En qualsevol cas, queda a la seva iniciativa la decisió de fer-se substituir o de recuperar les classes. En aquests casos els estudiants aprecien les substitucions perquè eviten les incomoditats de la cerca d'horaris alternatius per a la recuperació.

A la UPF es fan avaluacions del professorat i de les assignatures per part dels estudiants. Les enquestes són elaborades pel Gabinet d'Organització i Avaluació (GOIA) de la Universitat, amb un model únic per a totes les titulacions. L'avaluació consisteix en sis preguntes que són puntuades del 0 al 10; el qüestionari també disposa d'un espai per a les observacions, on l'estudiant pot expressar el seu parer sobre l'assignatura i el professor més enllà de les sis qüestions precises (vegeu l'annex 7).

Les preguntes no són sempre interpretades de manera uniforme pels estudiants i tampoc cobreixen un ventall molt ampli de qüestions. En general, són massa àmplies i vagues.

Els estudiants, malgrat les repetides explicacions de l'equip deganal en sentit contrari, no tenen gaire confiança en la utilitat del mecanisme; creuen que les avaluacions no tenen incidència sobre la política de contractació del professorat i que, per tant, no serveixen per res. Tot i que no s'ha solucionat encara aquest problema de "credibilitat" del mecanisme, això no és així: les enquestes tenen diferents efectes, que poden variar segons els departaments:

- En els casos dels ajudants tenen un efecte sobre la renovació o rescissió dels contractes.
- En els casos dels funcionaris, tenen efecte sobre la decisió de la Universitat d'atorgar o denegar els trams de docència.
- Pel que fa al Centre (sense capacitat sobre la contractació), quan s'han detectat casos problemàtics, s'ha parlat amb el professor i/o amb el cap del departament corresponent; si el problema persisteix, s'ha sol·licitat al departament la substitució del professor.

Que hi hagi aquest mecanisme és positiu en si mateix: introdueix un control de gran utilitat per als estudis i per als departaments (els caps de departament i d'àrea també reben els resultats de tots els seus professors), ja que evita la persistència de situacions problemàtiques.

El qüestionari d'avaluació docent mesura a grans trets el grau de satisfacció o d'insatisfacció dels estudiants respecte de la docència rebuda. En aquest sentit, cal advertir que no és un instrument orientat a la millora docent: els *inputs* que rep el professor l'ajuden poc a determinar què podria millorar o què és allò més apreciat de la seva tasca docent.

Pel que fa al procediment, l'equip deganal, i també alguns professors, expliquen als estudiants el sentit de les avaluacions, intentant contrarestar l'opinió que no serveixen per res i incitant-los a participar responsablement en el procediment.

El personal de la Secretaria dels estudis és l'encarregat de passar les enquestes. El professor no hi intervé. Les enquestes es passen totes juntes (totes les d'un curs en un mateix dia). Això es fa així perquè no es disposa de més personal per fer-ho separatament, però considerem que no és el mecanisme adient i que provoca distorsions importants en els resultats. Els estudiants han d'emplenar quatre o cinc qüestionaris i no contesten amb la mateixa atenció i precisió que si ho fessin assignatura per assignatura. Els estudiants que són a l'aula en el moment de les avaluacions no coincideix necessàriament amb els que assisteixen a les diferents assignatures, el que fa que algunes assignatures siguin avaluades per un nombre molt poc significatiu d'estudiants i que d'altres siguin avaluades per estudiants que no hi assisteixen.

El professor no coneix els resultats fins que ha acabat el trimestre i ha avaluat els estudiants; així, els estudiants no se senten gens condicionats en les seves respostes (a part que les enquestes són anònimes).

A més dels resultats agregats, el professor rep els fulls originals de les enquestes per tal de poder llegir les observacions. Aquesta etapa inicialment no estava prevista, però va ser introduïda, tant a petició dels professors com dels estudiants, ja que en ser una informació no comptabilitzable no quedava reflectida en els resultats que rebien els professors i es perdia. Els estudiants, però, no sempre utilitzen aquest espai de manera responsable (comentaris ofensius als professors, votacions i consultes de “càstig” dirigides des d’alguns sectors de la classe, etc.).

El degà i la vicedegana de la llicenciatura reben les avaluacions de tots els professors i n’analitzen els resultats. En cas de detectar problemes, parlen amb els professors afectats per tal de veure quina és la seva percepció del problema i intentar cercar-hi solucions. En general, el mecanisme ha funcionat.

Hi ha un debat a nivell de la Universitat sobre l’oportunitat de fer públics els resultats de les avaluacions del professorat. Els estudiants demanen la publicitat absoluta; els professors estan dividits: uns també la defensen, altres al·leguen el dret a la privacitat dels resultats, tal com s’aplica a les qualificacions dels estudiants. De moment, la UPF ha optat per publicar un llistat dels professors que se situen en la franja del 10% millor avaluat. Amb això es pretén convertir el mecanisme en un estímul positiu per al professorat. No ho considerem de cap utilitat i creiem que com a solució intermèdia no satisfà ningú.

6.4. Participació en els òrgans de govern

Un tret característic dels estudis és el caràcter elevadament consensuat dels processos electorals, en el sentit que no es produeixen grans “batalles electorals”, ni es percep una dinàmica govern/oposició. Sempre hi ha una sola candidatura. Això pot ser interpretat positivament en tant que revela la inexistència de conflictivitat; però també té un aspecte negatiu, ja que manca el dinamisme que introdueix l’alternança. El resultat és que els òrgans de govern es converteixen més en òrgans de gestió que de política universitària (dels estudis).

No es pot afirmar que la participació del professorat en la gestió del centre sigui molt activa, si bé tampoc és deficient. Quan hi ha eleccions, per exemple a la Junta dels estudis, sempre hi ha una única candidatura del professorat, el que fa innecessària celebrar-les.

Els estudis segueixen una política que cerca la representació i la participació activa dels diferents departaments implicats en la titulació en els òrgans de govern i de gestió. Així, tant a l’equip deganal, com a la Junta dels estudis i a la Comissió d’Ensenyament, hi són representats els diferents departaments (Ciències Polítiques i Socials, Economia i Empresa, Dret i Humanitats). No es tenen en compte les categories de professorat a l’hora de la representació dels departaments, excepte en el cas de la Junta dels estudis, on són representats com a categoria específica els professors associats, els ajudants i els becaris.

Els diferents òrgans de representació i de gestió tenen, en general, una bona imatge ja que compleixen la seva funció. La Comissió d'Ensenyament és l'espai del seguiment dia a dia dels ensenyaments, i de les seves reunions en surten accions concretes de cara a millorar-los. La Junta dels estudis és l'òrgan decisor i també compleix el seu objectiu; per tant, la seva imatge és la correcta. Tot i amb això, en algunes ocasions concretes, es podria parlar d'una percepció diferent per part dels diferents col·lectius (professors/estudiants). Els estudiants han manifestat el seu escepticisme respecte del seu funcionament quan no han vist solucionats alguns problemes que s'havien posat de manifest en aquests espais (tot i que de vegades no tenen en compte que la solució no depèn dels estudis sinó del departament en qüestió o de la Universitat).

Els òrgans de representació sindical del professorat no tenen cap presència específica en la titulació diferent a la que tenen a nivell de la Universitat.

Punts forts:

- Professorat amb perfil adequat per a la titulació.
- Existència d'un mecanisme d'avaluació del professorat orientat a reflectir el grau de satisfacció dels estudiants amb la docència rebuda.

Punts febles:

- La formulació de les preguntes del qüestionari d'avaluació dona lloc a diferents interpretacions.
- Els estudis no han aconseguit una implicació molt activa del professorat en les activitats pròpies més enllà de la impartició de la docència.

Propostes de millora:

- Impulsar la reformulació de les preguntes del qüestionari d'avaluació docent de cara a eliminar les imprecisions.
- Introduir qüestions orientades a la millora de la docència.
- Passar els qüestionaris assignatura per assignatura i a l'hora de la classe del professor avaluat (és a dir, seguir el mateix sistema en troncal i obligatòries que el que se segueix en les optatives).

7. SERVEIS I INSTAL·LACIONS

7.1. Instal·lacions

La llicenciatura s'imparteix en un conjunt d'instal·lacions repartides entre tres edificis diferents del Campus de la Ciutadella: l'edifici Jaume I, l'edifici Roger de Llúria i el Dipòsit de les Aigües. Aquest últim conté part de la biblioteca, a més de l'Institut Universitari d'Història Jaume Vicens i Vives. Els dos primers edificis són la seu dels estudis de les facultats de Dret, Ciències Econòmiques i Empresariales, i d'Humanitats; l'Escola Universitària d'Estudis Empresariales i els estudis de Ciències Polítiques i Gestió Pública.

Es tracta de tres edificis connectats pel soterrani i que constitueixen el nucli principal del Campus de la Ciutadella. Aquest comprèn, també, dos edificis més separats físicament dels tres anteriors: l'àrea del Mar, on s'imparteix la llicenciatura en Biologia, i l'edifici França, on hi ha l'Estació de la Comunicació (amb els estudis d'enginyeria i d'enginyeria tècnica en Informàtica) i on encara resta (a l'espera de ser traslladada a Roger de Llúria) la diplomatura en Relacions Laborals. El Campus de la Ciutadella constitueix, doncs, el nucli més extens del campus urbà de la UPF, però encara està inacabat.

Tant l'edifici Jaume I com l'edifici Roger de Llúria són el resultat de la rehabilitació de dues antigues casernes de l'exèrcit. La seva estructura és rectangular, amb un gran pati central i quatre ales en les quals, a banda i banda d'extensos passadissos, s'hi arrencaren els despatxos i les aules. En els soterranis hi ha la biblioteca, la sala d'actes i d'altres espais multiusos. Els patis interiors, un de cobert i un altre de descobert, fan respirar aquests espais, de tal manera que, en conjunt, es tracta d'unes instal·lacions modernes, espaioses i lluminoses.

L'estructura dels edificis no ajuda gaire a l'orientació de les persones que no estan habituades a recórrer-los. Es considera que la senyalització de les diferents dependències no és prou clara.

7.2. Centre on s'imparteix la titulació

Cal destacar com una característica de la Universitat Pompeu Fabra que els estudis no disposen d'espais propis d'ús exclusiu per a les titulacions que imparteixen. La llicenciatura en Ciències Polítiques i de l'Administració comparteix, doncs, instal·lacions i serveis amb cinc titulacions més.

Als efectes d'aquesta avaluació interna, considerem com el centre on s'imparteix la titulació el format pels edificis Jaume I i Roger de Llúria. La justificació per a aquesta decisió es troba en el fet que el conjunt d'aquests dos edificis constitueix una única àrea d'estudis de la UPF amb una única administradora de centre que els gestiona. Per

tant, malgrat que hi ha uns espais específics a l'edifici Roger de Llúria que són utilitzats amb més freqüència per la titulació, la llicenciatura en Ciències Polítiques i de l'Administració també fa ús de les instal·lacions de l'edifici Jaume I.

A l'inici d'aquest curs, el 2000-2001, es va traslladar a aquest centre la llicenciatura i el Departament de Dret, alhora que es van traslladar al nou edifici Roger de Llúria les secretaries de les facultats, estudis i centres que s'imparteixen en aquesta àrea d'estudis. Això no obstant, les obres es van endarrerir més del que estava previst i quan va començar el curs l'edifici no estava en condicions. El fet que l'edifici Roger de Llúria s'hagi començat a utilitzar sense estar finalitzades les obres ha comportat un seguit de problemes tant per a l'alumnat com per al personal docent i d'administració i serveis.

La provisionalitat i les molèsties derivades del no acabament de les obres han condicionat negativament l'inici i el primer trimestre de l'actual curs. A les goteres, la pols, el fred i el soroll s'hi han d'afegir els problemes amb la xarxa informàtica de la Universitat. Aquests van ser motivats pels trasllats, per la compra i instal·lació de nous equipaments i pels canvis en els sistemes de la xarxa i en els programaris.

Tot plegat ha configurat un inici de curs una mica caòtic que s'ha pogut superar gràcies a la bona voluntat i l'esforç de tothom. Durant el segon trimestre les coses han funcionat millor (per exemple, ha funcionat la calefacció) i, malgrat que s'hi van continuar fent els darrers retocs, el gruix de les obres ja era acabat. En el tercer trimestre han entrat en funcionament una aula de gran capacitat i la cafeteria. No obstant, queda en obres una part d'una de les quatre ales de l'edifici, que no s'acabarà durant aquest curs.

Una característica negativa de les noves instal·lacions de l'edifici Roger de Llúria és l'existència de barreres arquitectòniques per a l'accés als despatxos de professors situats en el mòdul de nova creació conegut com "edifici flotant".

La precipitació en l'ocupació del nou edifici Roger de Llúria ha impedit que se'n pogués elaborar i testar un pla d'emergència. Aquesta és una mancança important, atès que l'entrada i la sortida d'aquest edifici, com la de l'edifici Jaume I, es fa per una única porta que dona a l'àgora Jordi Rubió i Balaguer.

En tot cas, creiem necessari destacar el cert deteriorament que provoca l'ús provisional de les instal·lacions d'un edifici intel·ligent quan encara no s'ha acabat de construir.

7.3. Aulari

Les aules ocupades habitualment per la llicenciatura es troben totes en l'edifici Roger de Llúria. De les set que es fan servir, n'hi ha sis que són planes i una que és de tipus amfiteatre. Les aules planes, amb capacitat per a més de cent estudiants, tenen una forma rectangular. La darrera meitat de les files de l'aula estan elevades un graó

respecte de les altres, de les quals se separen per un passadís central. Així els estudiants veuen millor la pissarra del que la veurien i el professor té un major control del que passa a les últimes files que el que tindria si l'aula fos totalment plana. Les aules tenen grans finestres que faciliten l'entrada de llum natural. Però les finestres no es poden obrir (sembla que per motius de seguretat), el que provoca que en determinades èpoques de l'any hi faci una calor excessiva.

La disposició dels seients de les aules en forma d'amfiteatre facilita molt més que en les aules planes la visió de la pissarra per part de l'alumnat i la captació de l'atenció i el control de la classe per part del professor. No obstant, s'ha detectat que aquestes aules tenen molt mala sonoritat, dificultant la comunicació i la participació. En el cas de la nova aula de gran capacitat, l'excessiva alçada a la que està situada la pissarra impedeix la seva completa utilització per part del professor. L'estructura del mòdul de l'edifici on estan situades és totalment nova i consta d'una paret de vidre a la part que dona al pati interior, que constitueix la seva entrada de llum. Per tant, no disposa de finestres. Vol dir això que s'agreujaran els problemes de calor a la primavera i l'estiu que ja tenien les aules planes? No hi ha experiència per saber-ho.

Totes les aules disposen d'un equipament audiovisual de qualitat instal·lat permanentment: pantalla i projector de transparències, ordinador connectat a la xarxa de la UPF, vídeo, canó de projecció i micròfon. Hi ha un tècnic d'audiovisuals encarregat de vetllar pel bon funcionament d'aquests equips, així com personal d'administració i serveis per planta que els prepara i posa en marxa abans de l'entrada del professor a l'aula. Això possibilita i facilita que s'utilitzin una gran varietat de recursos didàctics a l'aula. Això no obstant, els canvis en els equips informàtics als quals ja s'ha fet al·lusió han creat alguns problemes d'utilització dels ordinadors en les aules de teoria durant el primer i segon trimestres.

Totes les aules disposen d'un rellotge de paret. Aquest és útil, tant per als estudiants com per als professors, ja que facilita el control del temps dedicat a cada tema. Es tracta de rellotges que es posen en hora centralitzadament, sense que ningú pugui actualitzar l'hora manualment. I aquesta característica, en principi avantatjosa, es converteix en un defecte si no es fa un control adequat del seu funcionament. Així, durant el primer i segon trimestres, els rellotges tampoc no han funcionat correctament.

La capacitat de les aules és l'adequada per a les assignatures obligatòries. Això no obstant, es troben a faltar aules de dimensions més reduïdes i amb mobiliari que no sigui fix per a la realització de classes amb grups reduïts i amb metodologies participatives.

7.4. Equipament informàtic

En el centre on s'imparteix la titulació hi ha tres aules d'informàtica amb 50 ordinadors cadascuna per a la docència i per a treball dels estudiants. A més, hi ha

dues aules més d'informàtica a la biblioteca, amb 40 i 48 punts de treball respectivament, destinades exclusivament a treball d'estudiants.

Dues de les tres aules que es dediquen a docència, les que es troben a Jaume I, són força atapeïdes, amb una forma molt allargada i la pissarra col·locada en la meitat de la paret lateral. Aquesta estructura fa molt difícil que els estudiants de les files del principi o del final de l'aula, la meitat dels quals estan situats d'esquena al professor, puguin escoltar-lo bé i veure el que s'anota a la pissarra. La tercera aula, en canvi, situada al nou edifici, és ampla, força més espaiosa, amb una taula per al professor i la pissarra i la pantalla en un extrem de l'aula, visible des de tots els llocs de treball.

La Universitat disposa d'una unitat de suport informàtic a cadascun dels seus centres, que es responsabilitza de resoldre qualsevol incidència relacionada amb les aules d'informàtica i les aules de teoria. Es tracta d'un servei que funciona força bé, tot i que alguns professors s'han queixat que en les primeres o darreres hores de classe, el personal que atén aquest servei és poc experimentat (becaris) i en ocasions no ha pogut resoldre el problema plantejat.

L'equipament de les aules d'informàtica es pot considerar de molta qualitat. Recentment el maquinari ha estat totalment renovat (s'han instal·lat ordinadors tipus Pentium III) i s'han instal·lat les últimes versions del programari (sistema operatiu Windows 2000). La nova versió del Campus Global és més amigable que l'anterior; tots els estudiants disposen de correu electrònic i des de tots els ordinadors es pot accedir a Internet.

L'entrada a la xarxa informàtica de la UPF requereix utilitzar un nom d'usuari i una paraula clau de la qual disposen automàticament tots els estudiants després de matricular-se per primer cop a la UPF. Això els dóna dret a disposar d'un espai del disc propi en el servidor en el qual poden guardar dades i fitxers de treball. Aquest espai és personal per a cadascun d'ells i accessible des de qualsevol PC de la Universitat.

L'accés personalitzat a la xarxa permet utilitzar, també, el sistema d'impressions de qualitat que roman en funcionament les 24 hores del dia. La impressora està situada al vestíbul de Jaume I i funciona amb targetes magnètiques de pagament, que són les mateixes que les utilitzades per les fotocopiadores del Servei de Reprografia de l'empresa OCÉ.

Tant la disposició d'un espai de disc propi a la xarxa com el servei d'impressions de qualitat són elements que faciliten notablement el treball d'aquells estudiants que no disposen d'ordinador a casa i representen millores notables respecte a la situació anterior. Hi ha, però, algunes queixes pel funcionament del servei, atès que, en moltes ocasions, la manca de paper impedeix imprimir els treballs fets.

Altres avantatges del fort nivell d'informatització de la Universitat és que facilita l'accés a la seva xarxa informàtica a tota la comunitat universitària des dels ordinadors dels domicilis particulars (lliurant un CD-ROM per a la connexió a

Internet) i que els estudiants poden consultar les seves notes i expedient acadèmic des de qualsevol punt geogràfic utilitzant els caixers automàtics de la Caixa de Catalunya.

7.5. Altres espais

La Biblioteca conté unes sales independents per fer treballs col·lectius entre grups d'estudiants. Sembla clar que els espais actuals són insuficients per a les necessitats del conjunt d'estudiants d'aquest centre i això va en detriment del bon funcionament de la biblioteca, que s'utilitza en moltes ocasions com a espai substitutiu de les sales d'estudi, amb les conseqüències de soroll i d'excés d'ocupació. La propera entrada en funcionament d'una nova sala plurifuncional en el nou edifici és una bona notícia, però no sembla que pugui solucionar per si sola el problema.

Hi ha quatre sales de reunions d'utilització conjunta per a totes les titulacions del centre. Són sales amb una disposició circular, pissarra i capacitat per a unes 30 persones. Tenen una ocupació força elevada i cal fer la reserva amb temps per utilitzar-les.

Hi ha, també, dues sales petites equipades amb cadires de braç de pala que han estat habilitades com a sales de graus. Es valora que aquestes sales, sovint utilitzades també com a espais complementaris per a seminaris i reunions, no estan a l'altura de la solemnitat que una sala de graus requereix.

Actualment només hi ha una sala de professors a l'edifici Jaume I, però està previst instal·lar-ne una altra properament a Roger de Llúria. L'actual és una sala ampla, lluminosa i còmoda.

El centre disposa d'una moderna sala d'actes, l'auditori, amb capacitat per a 340 persones i equipada amb les últimes tecnologies. La qualitat d'aquesta sala fa que sigui sol·licitada per entitats externes a la Universitat, a les quals se'n lloga l'ús. Aquest lloguer cal valorar-lo com a positiu, atès que proporciona uns ingressos complementaris a la Universitat; però cal vetllar per tal d'evitar que un augment de l'ocupació externa en dificulti la utilització per part dels usuaris interns.

Davant l'auditori hi ha un ampli espai buit, la sala d'exposicions, que és catalogat com un espai multiusos i que ha estat utilitzat, per exemple, per a presentacions, exposicions, sopars o activitats de protesta dels estudiants.

Si considerem globalment tots els espais dedicats a sales de reunions, sales de professors o sales d'estudi, considerem que en el conjunt dels dos edificis hi ha una mancança important d'espais de trobada per a grups reduïts, ja siguin de professors, d'estudiants o de persones de la comunitat universitària interessades en un determinat tema. L'escassetat d'aquest tipus d'espais condiona en moltes ocasions les activitats que es podrien fer, tant aquelles vinculades directament a la docència com d'altres activitats formatives de caire més general i que tan importants són en la vida universitària.

Els lavabos són nets i amb els accessoris adequats. El seu nombre i distribució en l'edifici Jaume I sembla correcte. Això no obstant, en l'edifici Roger de Llúria, en la zona on hi ha els despatxos són totalment insuficients.

7.6. El Deganat i la Secretaria dels estudis

Els despatxos del Deganat constitueixen l'únic equipament propi dels estudis de Ciències Polítiques i Gestió Pública, tot i que no són d'ús exclusiu de la llicenciatura, sinó que també s'utilitzen per a la gestió de la diplomatura en Gestió i Administració Pública. Les instal·lacions del Deganat consten de tres sales de 20 m² cada una més una sala de reunions a compartir al 50% amb el Deganat d'Humanitats.

Hi ha hagut una millora notable en els despatxos de Roger de Llúria respecte dels que es tenien anteriorment a l'edifici Jaume I, tant pel que fa a l'augment de l'espai disponible com a la seva qualitat, i és un fet positiu disposar d'una sala de reunions (encara que compartida amb un altre deganat).

La situació dels despatxos, just davant de les noves aules, els fa més accessibles. Aquesta major accessibilitat és un avantatge per a professors i estudiants, però també és un cert inconvenient per al desenvolupament de les tasques habituals del personal de la Secretaria, atès que reben més visites que abans i això podria anar en detriment del temps dedicat a altres tasques.

Un dels tres despatxos del Deganat l'ocupa el degà, un altre és utilitzat per la cap de la Secretaria i pels membres de l'equip deganal, i el tercer és l'utilitzat per dues de les altres persones d'administració i serveis. La tercera persona, pertanyent al personal d'aquesta Secretaria, desenvolupa la seva tasca en les dependències del Departament de Ciències Polítiques i Socials a fi de millorar l'accessibilitat i facilitar la relació amb els professors d'aquest departament, atesa la seva situació en l'edifici Jaume I, molt a prop d'on ells tenen els seus despatxos.

7.7. Equipaments esportius

La UPF no disposa d'equipaments esportius propis. A fi que els membres de la comunitat universitària puguin practicar algun tipus d'esport per lliure, la Universitat ha arribat a convenis de col·laboració amb diverses entitats esportives que admeten les persones de la UPF com a socis sense haver de pagar entrada o bé els fan algun tipus de descompte en les seves quotes habituals.

La Universitat ofereix també la possibilitat d'accedir a activitats de formació esportiva mitjançant la participació en els cursos trimestrals que es realitzen en col·laboració amb altres institucions, com la Universitat de Barcelona, el Reial Club Marítim de Barcelona o el Centre Municipal de Vela de Barcelona.

7.8. Servei de cafeteria

El centre disposa actualment de dues cafeteries, una en cada edifici, que fan les funcions de bar i de restaurant. La relació preu-qualitat és correcta. Això no obstant, els estudiants reivindiquen uns preus més baixos, al·legant que el menú hauria d'estar subvencionat.

Repartides per les diferents plantes dels dos edificis hi ha màquines de begudes que són gestionades per l'empresa que té la concessió de la cafeteria. El seu nombre sembla ser suficient. Hi ha, però, algunes de les màquines de cafè que són antigues, no funcionen gaire bé i estan freqüentment espatllades.

7.9. Servei de reprografia

La UPF té concedit a l'empresa OCÉ el servei de reprografia de la Universitat. Aquesta empresa té el seu local principal a l'edifici Jaume I, un local complementari a l'edifici Roger de Llúria, i una sèrie de fotocopiadores distribuïdes per tot el centre i a la Biblioteca.

El servei que presta aquesta empresa ha estat àmpliament qüestionat. D'una banda, l'alumnat el considera car, fins al punt de protagonitzar diversos actes de protesta i d'haver organitzat un sistema propi per encarregar les fotocòpies a empreses fora de la Universitat³. D'una altra banda, el servei és considerat deficient: les còpies són de mala qualitat (hi ha errors, falten pàgines, es trenquen originals, etc.) i hi ha molts retards. Cal afegir que les màquines que OCÉ té en els passadissos funcionen defectuosament i s'espatllen sovint. De tot plegat, sembla desprendre's una manca d'interès de l'empresa en la millora del servei.

³ La instal·lació de diverses botigues de reprografia a poques passes del centre corrobora aquesta pràctica.

Punts forts:

- Amplitud i distribució de les aules.
- Qualitat de l'equipament audiovisual.
- Equipament i servei informàtic.
- Auditori i sala d'exposicions (espai multiusos de l'àgora).

Punts febles:

- Poca claredat en la senyalització dels espais.
- Manca de sales d'estudi.
- Escassetat d'espais de trobada per a grups petits.
- Manca de ventilació de les aules de Roger de Llúria.
- Escàs nombre de lavabos a la zona de despatxos de professors de l'edifici Roger de Llúria.
- Mala qualitat i elevat cost del servei de reprografia.

Propostes de millora:

- Habilitar espais per a reunions de grups reduïts en els vestíbuls de Roger de Llúria.
- Instal·lar un segon espai amb lavabos a cada pis de Roger de Llúria a la zona de despatxos del professorat.
- Condicionar adequadament una sala de graus.
- Instal·lar bancs als espais que hi ha al costat de les màquines de begudes i cafès.
- Augmentar el nombre de bancs als patis i millorar-ne la disposició.
- Estudiar possibles modificacions en la taula del professor de les aules d'amfiteatre, per tal de millorar-ne l'acústica.
- Posar una tarima davant la pissarra de la nova aula de gran capacitat de l'edifici Roger de Llúria.

8. LA BIBLIOTECA

La missió de la Biblioteca de la UPF és donar suport i contribuir, amb criteris d'eficiència, d'eficàcia i d'economia, a la millora contínua de la docència, la recerca i altres activitats de la Universitat, encoratjant i facilitant l'accés als seus serveis i recursos i oferint assistència i formació a tots els seus usuaris per tal de satisfer les seves necessitats d'informació.

La Biblioteca es distribueix territorialment en quatre seus, una en cada un dels edificis on la UPF imparteix docència.

- Biblioteca General (edifici Jaume I i Dipòsit de les Aigües)
- Biblioteca de França (edifici França)
- Biblioteca de Rambla (edifici Rambla)
- Biblioteca del Mar (àrea del Mar)

La Biblioteca General (edifici Jaume I i Dipòsit de les Aigües) és la que dona servei, d'una manera directa i immediata, als estudis de Ciències Polítiques i de l'Administració. En el marc de la Biblioteca General, s'insereix l'equip temàtic de Ciència Política. Aquest està format per quatre bibliotecaris (la cap de la unitat i tres bibliotecaris més), especialitzats en aquestes matèries. Desenvolupen totes les tasques bibliotecàries relacionades amb els continguts de la informació temàtica de Ciència Política. El bibliotecari temàtic és el factor clau que assegura la relació de la Biblioteca amb el professorat, tant pel que fa als continguts dels recursos d'informació com pels serveis que se'n deriven, en relació amb la seva àrea de coneixement.

8.1. Horari

La Biblioteca només tanca cinc dies a l'any (1 de gener, 1 de maig, 11 de setembre i 25 i 26 de desembre). Els seus horaris són molt amplis, amb la voluntat de donar resposta a totes les necessitats dels usuaris, segons les seves diferents tipologies. Així, està oberta de 8.00 a 1.30 hores (de la matinada), de dilluns a divendres, i de 10.00 a 21.00 hores els dissabtes i festius.

En cada convocatòria d'exàmens, la Biblioteca amplia el seu horari els dissabtes i dies festius de les tres setmanes anteriors a la data de l'últim examen, des de les 21.00 hores (hora habitual de tancament en aquests dies) fins a la 1.00 hores de la matinada.

8.2. Capacitat

La Biblioteca General té 5.438 m² de superfície útil, distribuïts entre l'edifici Jaume I el Dipòsit de les Aigües, i disposa de 6.323 metres lineals de prestatgeria. Les

instal·lacions d'aquesta a l'edifici Jaume I es distingeixen per la seva funcionalitat i modernitat. El Dipòsit de les Aigües és un edifici singular rehabilitat que constitueix un lloc emblemàtic de la Universitat. Ambdós espais, doncs, es complementen en les seves característiques.

En relació amb els llocs per als usuaris a la Biblioteca General, la distribució és la següent:

- Places d'estudi:	855
- Estacions d'informació:	24
- Estacions d'ofimàtica:	86
- Ordinadors per al catàleg:	6
- Estacions d'audiovisuals:	6
- Sala de formació:	17
- Sala de treball en grup:	12

TOTAL: 1.006 llocs per als usuaris

Ràtio d'estudiants de 1r. i 2n. cicle / llocs per als usuaris

Biblioteca General: 5,2 / 1

Mitjana de les biblioteques universitàries espanyoles: 11,3 / 1

Recomanació de l'Association of Research Libraries (EUA): 4 / 1

8.3. Recursos d'informació

a) Monografies

La Biblioteca de la UPF té un fons bibliogràfic constituït per 337.227 exemplars de monografies, en múltiples suports documentals (paper, vídeos, disquets, CD-ROM), dels quals 183.523 es troben a la Biblioteca General. Els fons bibliogràfics relatius a la temàtica de Ciència Política, adquirits mitjançant la compra a càrrec de les partides pressupostàries pertinents (centre i departament) o a través de donacions i cessions, són 19.847 volums de monografies.

b) Subscripcions de publicacions en sèrie

Pel que fa a les publicacions en sèrie, cal dir que la Biblioteca de la UPF té actualment 9.681 col·leccions de publicacions en sèrie, que corresponen a 8.742 títols. Aquestes publicacions s'adquireixen també per diverses vies: donació o cessió i compra (subscripció). Anualment es fa una avaluació de les subscripcions de cada àmbit temàtic, amb la col·laboració del personal acadèmic, per tal d'estudiar la pertinència i l'interès dels títols subscrits i assegurar la rendibilitat dels recursos econòmics que s'hi dediquen.

Pel que fa a l'amplitud de la col·lecció, és remarcable el fet que els estudis de Ciències Polítiques i de l'Administració veuen reforçada la seva pròpia col·lecció amb el fons bibliogràfic adquirit amb destinació als estudis d'Economia, Dret i Humanitats, tant en relació amb les monografies com a les publicacions en sèrie. Alguns professors, però, creuen que la Biblioteca pateix un dèficit important d'informes útils per a la recerca políticològica, ja siguin de la OCDE com d'altres institucions internacionals.

<i>Fons bibliogràfic (monografies)</i>	
Biblioteca de la UPF	335.022 exemplars
Biblioteca General	182.057 exemplars
Àmbit temàtic de Ciència Política	19.487 exemplars

És molt important assenyalar que tot el fons bibliogràfic és de lliure accés i està organitzat en grans seccions que estan determinades per l'ús de la col·lecció (Bibliografia Recomanada o Referència) o per la tipologia documental (Working Papers) o d'altres criteris, sempre convenientment indicats en la referència bibliogràfica del catàleg. Dins de cada secció, el fons es troba ordenat seguint la classificació de la Biblioteca del Congrés dels Estats Units (Library of Congress Classification).

Pel que fa a la secció de les publicacions en sèrie (Hemeroteca), el fons es troba ordenat, com és habitual en gran nombre de biblioteques universitàries, per ordre alfabètic de títol.

8.4. Volum de consulta

La utilització de la Biblioteca per part de la comunitat universitària és molt alta. Una dada significativa és el nombre de documents consultats en les mateixes instal·lacions de la Biblioteca General durant el curs 1999-2000: 1.519.257 volums (entre monografies i publicacions en sèrie).

<i>Ràtio del nombre total de documents consultats el curs 1999-2000 / estudiants de 1r. i 2n. cicle</i>	
Biblioteca de la UPF:	336 / 1
Biblioteca General:	382 / 1

8.5. Sistemes de consulta i d'accés

Tot i estar distribuïda en quatre edificis, el funcionament de la Biblioteca respon al concepte de biblioteca única. Això és: el conjunt dels usuaris de la Biblioteca, tots els membres de la comunitat universitària, en són usuaris en la seva globalitat. Tots els usuaris poden accedir a qualsevol de les seus i utilitzar qualsevol dels serveis.

Des de l'any 1997, la Biblioteca de la UPF està desenvolupant el projecte de Biblioteca Digital, com un projecte complementari, i indispensable, de les consecucions, tant en recursos com en serveis, de la biblioteca presencial. L'objectiu de la Biblioteca Digital és proporcionar documentació electrònica i serveis no presencials a la comunitat universitària de la UPF, amb independència del lloc físic on es trobin els seus membres.

En la línia del desenvolupament del projecte de Biblioteca Digital, la Biblioteca posa progressivament recursos d'informació electrònics a disposició de la comunitat universitària de la UPF. A través de la pàgina web de la Biblioteca s'ofereix l'accés a més de 700 títols de bases de dades i revistes electròniques a text complet, una part molt important de les quals són dels diferents àmbits temàtics de ciències socials.

8.6. Serveis

La Biblioteca de la UPF, en la línia del projecte de Biblioteca Digital, ha impulsat decisivament l'oferta dels serveis electrònics, com a complement dels presencials. Això comporta que els usuaris puguin interactuar amb la Biblioteca al llarg de totes les hores del dia i amb independència del lloc on es trobin físicament.

A tal fi, ha posat, a més dels recursos d'informació ja esmentats disponibles les 24 hores del dia, formularis electrònics a la web per tal que els usuaris puguin formular les seves sol·licituds d'informació o gestions permanentment. Tots els serveis que s'esmenten a continuació tenen, doncs, alguna part o la totalitat del seu procés, realitzable de manera remota a través de la pàgina web.

– Informació bibliogràfica

El servei d'informació bibliogràfica assessora els usuaris sobre com i on trobar la informació sol·licitada, i els assisteix en les seves recerques. El servei està atès per personal bibliotecari. D'altra banda, els bibliotecaris temàtics especialitzats en Ciències Polítiques s'encarreguen de resoldre les consultes d'informació bibliogràfica més especialitzades i que requereixen un grau més alt d'expertesa en el coneixement i el maneig de les fonts d'informació.

Per tal de fer fàcilment accessible la informació, la Biblioteca posa a disposició dels seus usuaris les Estacions d'informació (EdI). Les EdI són ordinadors que permeten accedir, de manera organitzada i integrada, a diferents recursos d'informació.

En la pàgina web de la Biblioteca (<http://www.upf.es/biblioteca/>), a més de la informació general sobre funcionament, horaris, sessions, etc.:

- S'hi ofereix l'accés als instruments principals de recuperació de la informació: el catàleg de la Biblioteca de la UPF, el catàleg col·lectiu de les biblioteques

universitàries catalanes (CCUC) i el catàleg col·lectiu de les biblioteques universitàries espanyoles (REBIUN en línia),

- S'hi desenvolupen pàgines específiques per a cada àrea de coneixement on els bibliotecaris temàtics elaboren la guia dels recursos d'informació, sistematitzats i organitzats, amb enllaços a les pàgines web d'arreu del món més rellevants per a cada un dels apartats temàtics.

– Préstec

El servei de préstec és únic. Això significa que es pot treure en préstec qualsevol document independentment de la seu de la Biblioteca on es trobi, i retornar-lo a qualsevol seu, al llarg de tot l'horari d'obertura. Els documents sol·licitats entre les diverses seus se serveixen als usuaris en un termini de 24 hores.

A més del préstec ordinari, hi ha establertes dues modalitats de préstec específiques per al personal acadèmic. La primera és la modalitat de “dipòsit”, pensada com a suport a les tasques de recerca que porten a terme els professors, en la qual el professor determina la durada del préstec (fins a un màxim d'un any). La segona és la modalitat “per hores”, pensada com a suport a les tasques de docència, en la qual el professor pot treure documents exclosos de préstec per unes hores, i retornar-los el mateix dia.

La utilització del servei de préstec a la Biblioteca de la UPF és molt alta, tal com es pot veure en el quadre següent:

Ràtio del nombre de préstecs del curs 1999-2000 / estudiants de 1r. i 2n. cicle

Biblioteca de la UPF: 24,6 / 1

Mitjana de les biblioteques universitàries espanyoles: 8,3 / 1

Recomanació de l'Association of Research Libraries (EUA): 25 / 1

– Préstec interbibliotecari

La Biblioteca facilita també la localització dels documents que no es troben a la Biblioteca de la UPF, demanant-los a altres centres d'arreu del món a través del servei de préstec interbibliotecari. A la Biblioteca General, durant el curs 1999-2000, es van servir 1.922 documents, obtinguts mitjançant el préstec interbibliotecari.

La cooperació interbibliotecària, especialment en el marc del Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya (CBUC) i el seu programa de millora de la circulació de documents entre els seus membres, ha millorat notablement els terminis de lliurament de documents de préstec interbibliotecari i els costos entre les institucions consorciades; s'han eliminat, per exemple, les tarifes en els casos de préstec de documents originals entre els seus membres.

– Préstec *in situ*

En el marc del Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya (CBUC), s'ha establert un acord per fer possible la utilització recíproca del servei de préstec als professors i als investigadors de les institucions membres del CBUC.

El préstec *in situ* és un servei de préstec per a professors i investigadors de la UPF en d'altres biblioteques universitàries que ofereix la possibilitat d'emportar-se en préstec documents d'una altra biblioteca sense haver d'utilitzar el préstec interbibliotecari.

Per utilitzar aquest servei, només cal adreçar-se a la biblioteca de la institució membre del CBUC on hi ha els documents que es volen treure en préstec i identificar-se com a professor de la UPF amb el carnet de la Universitat. Quan se sol·licita per primera vegada, la biblioteca que ha de prestar el document en demanarà la confirmació de manera immediata, per telèfon, a la Biblioteca de la UPF.

– Formació d'usuaris

Per potenciar-ne l'ús i rendibilitzar els recursos d'informació disponibles, la Biblioteca prepara i organitza sessions de formació d'usuaris. Les sessions poden ser de molt diversa tipologia: adreçades a estudiants de nova incorporació, a estudiants de tercer cicle, a personal acadèmic; introductòries, centrades en una àrea temàtica específica i impartides per bibliotecaris temàtics. En qualsevol cas, les sessions de formació es modulen i es preparen segons les necessitats específiques dels usuaris que hi assistiran, tant pel que fa a l'horari i el calendari, com pel que fa als continguts.

Durant el curs 1999-2000, a la Biblioteca hi va haver 5.098 assistents en les 300 sessions que es van portar a terme. De les quals, a la Biblioteca General, es van organitzar 154 sessions, amb 2.798 assistents.

Els estudis de Ciències Polítiques i Gestió Pública constitueixen un cas paradigmàtic en la planificació de les sessions de formació d'usuaris, ja que els responsables acadèmics d'aquests estudis han valorat molt positivament aquesta iniciativa de la Biblioteca i l'han impulsat decididament. Des del curs 1999-2000, hi ha un pla de formació d'usuaris planificat entre el Deganat i l'equip temàtic de Ciència Política, amb l'objectiu que els estudiants de cada curs coneguin les eines que la Biblioteca ofereix per trobar la informació que necessiten per a l'elaboració dels treballs i fer les recerques.

– Secció de bibliografia recomanada

La Biblioteca selecciona trimestralment aquells documents que són bibliografia recomanada de cada una de les assignatures que s'imparteixen a la Universitat. Aquests documents se situen en una secció diferenciada de la resta del fons bibliogràfic de manera que sigui més fàcil localitzar-los. A més, la llista de la

bibliografia recomanada de cada assignatura i de cada professor és consultable a través del catàleg de la Biblioteca.

– Estacions d'ofimàtica (EdO) i d'audiovisuals

La Biblioteca posa a la disposició dels usuaris ordinadors personals dotats amb diversos programaris, com ara tractament de textos i fulls de càlcul, per al treball individual. A la Biblioteca General, hi ha actualment dues sales d'EdO, amb un total de 86 ordinadors disponibles al llarg de tot l'horari d'obertura de la Biblioteca. Aquests ordinadors funcionen amb els mateixos programaris, el mateix tipus d'accés, etc., que els de les aules d'informàtica que hi ha en d'altres instal·lacions de la Universitat.

La Biblioteca disposa d'equipaments destinats a la consulta del material audiovisual (videocassetts, videodiscos, etc.) des dels quals, a més, sintonitza canals de TV via satèl·lit. Aquests equipaments es poden reservar amb antelació.

– Impressions de qualitat

Aquest servei permet imprimir el resultat de les cerques des de les Estacions d'Informació (EdI) en una impressora d'autoservei que funciona mitjançant una targeta magnètica. L'usuari pot escollir la impressora on vol enviar a imprimir els seus documents i passar-los a recollir en el moment en què li vagi millor.

– Reprografia

La Biblioteca també posa a disposició dels usuaris fotocopiadores i equipaments per reproduir microformes. Totes les seus de la Biblioteca disposen d'una sala equipada amb fotocopiadores.

Tots els aparells funcionen en règim d'autoservei i amb targetes recarregables que es poden adquirir i recarregar en els expenedors que hi ha a la Biblioteca i a diferents punts del campus de la Universitat. A més, a la Biblioteca General hi ha una fotocopiadora reservada exclusivament per a l'ús del personal acadèmic.

– A persones discapacitades

La Biblioteca de la UPF fa un èmfasi especial en l'atenció a persones discapacitades. Així, totes les instal·lacions de la Biblioteca General estan preparades per accedir-hi en cadira de rodes, i el personal de la Biblioteca està disposat per donar assessorament i informació sobre com utilitzar la Biblioteca i per ajudar a buscar tot allò que necessitin els usuaris amb aquestes condicions.

8.7. Punt d'Informació a l'Estudiant (PIE)

El PIE té com a objectiu proporcionar informació, orientació i formació sobre l'organització, el funcionament i les activitats de la Universitat Pompeu Fabra als membres de la comunitat universitària i a les persones físiques i jurídiques externes a la Universitat, així com facilitar la realització de tràmits i gestions dels procediments administratius i d'extensió acadèmica.

El Punt d'Informació a l'Estudiant (PIE) ofereix tres modalitats diferents per adreçar-hi les consultes: presencials, telefòniques i a través d'Internet (mitjançant formularis electrònics a la pàgina web).

A partir de l'octubre del 2000, el Punt d'Informació a l'Estudiant va quedar adscrit a la Biblioteca. Aquest canvi organitzatiu va comportar diverses millores en la prestació del servei, entre les quals cal destacar:

- L'ampliació i la uniformització dels horaris de prestació de servei: de 9.00 a 21.00 hores ininterrompudament, de dilluns a divendres, al llarg de tot l'any.
- L'extensió i l'homogeneïtzació de la prestació de serveis a tots els edificis on s'imparteix docència. El servei es presta a les quatre seus de la Biblioteca: Biblioteca General, Biblioteca de França, Biblioteca de Rambla i Biblioteca del Mar.
- L'ampliació de l'accessibilitat del servei per als usuaris: inclusió de formularis electrònics a la web que permeten que els usuaris interactuïn i facin arribar sol·licituds d'informació de manera permanent (24 x 7).

Pel que fa al període transcorregut des de l'adscripció dels PIE a la Biblioteca (el primer trimestre del curs 2000-2001), les dades de què es disposa són les següents:

Consultes presencials fetes als PIE: 7.552
Tràmits fes als PIE: 4.536

Malgrat els clars avantatges de la nova organització, cal indicar, també, que l'adscripció dels PIE a la Biblioteca ha generat alguns inconvenients. En primer lloc, sembla que no s'ha augmentat en nombre suficient el personal d'atenció al públic en els taulells de la Biblioteca i això ha provocat que en ocasions es generessin llargues cues d'espera. En segon lloc, la presència a l'interior de la Biblioteca de grups d'estudiants en busca d'informació n'ha fet augmentar el soroll a l'interior.

Finalment, cal mencionar l'existència d'algunes conductes incíviques per part de sectors minoritaris de la comunitat universitària que en algunes ocasions perjudiquen el normal desenvolupament de les activitats de la Biblioteca.

Punts forts:

- Amplitud d'horaris d'obertura.
- Actualització del fons bibliogràfic.
- Accessibilitat de la informació i facilitat del préstec.
- Baix nombre d'estudiants per lloc d'usuari.
- Elevada proporció de préstec per estudiant.
- Catàleg de recursos de documentació en CPA.
- Sessions de formació per a usuaris en recursos específics de CPA.

Punts febles:

- Manca dels volums antics d'algunes col·leccions en sèrie.
- Excés de soroll provocat per les converses entre usuaris.
- Utilització de la Biblioteca com a sala d'estudi.
- Senyalització poc clara.

Propostes de millora:

- Habilitar sales d'estudi independents de les sales de lectura.
- Incrementar el personal que atén els usuaris al taulell d'informació en moments d'aglomeració.

9. LA SECRETARIA DELS ESTUDIS DE CIÈNCIES POLÍTIQUES I GESTIÓ PÚBLICA

La llicenciatura en CPA està gestionada per un equip deganal compost per un degà, un secretari i tres vicedegans: un per a la llicenciatura en Ciències Polítiques i de l'Administració, un per a la diplomatura en Gestió i Administració Pública i un d'Afers Institucionals.

Les tasques administratives estan ateses per la Secretaria dels estudis de Ciències Polítiques i Gestió Pública, l'atribució de la qual és donar suport a la docència en els estudis de Ciències Polítiques i Gestió Pública i col·laborar en el desenvolupament d'un ensenyament de qualitat i innovador per a la formació de professionals de l'administració pública.

Això no obstant, cal destacar que la Secretaria dels estudis no s'ha ocupat fins ara de cap de les tasques de matriculació d'estudiants o d'expedició de certificats i de títols. Totes les funcions de suport a la planificació i a l'organització de procediments que afecten els estudiants es realitzen centralitzadament per a tota la Universitat des del Servei de Programació i Gestió Acadèmica, que és un tipus d'organització peculiar de la UPF.

Aquest sistema, que actualment és en procés de canvi, té una sèrie d'avantatges. Però la rigidesa que comporta la centralització complica la solució d'aquelles situacions que s'escapen de la norma i, a la pràctica, la mateixa Unitat de Gestió Acadèmica s'ha vist obligada a fer moltes excepcions. En ocasions, també s'han presentat problemes derivats de gestions incorrectes fetes a través dels mitjans electrònics i, llavors, els estudiants han quedat una mica desorientats i s'han adreçat a la Secretaria dels estudis per solucionar-los, fet que augmenta la complexitat del procés. D'altra banda, l'horari d'atenció al públic que té aquest servei és molt restringit (de 9.00 a 12.00 i de 16.00 a 17.00 hores), fet que ha dificultat les gestions personals. A partir del mes d'abril d'enguany s'ha engegat un procés de descentralització d'algunes tasques de gestió acadèmica dirigit a millorar el servei.

9.1. Funcions i composició

La funció de la Secretaria és donar suport administratiu als òrgans unipersonals de l'estudi, dels quals depenen funcionalment, i als òrgans col·legiats d'aquest en totes aquelles tasques administratives i acadèmiques que són de la seva competència, canalitzant en les corresponents unitats estructurals de l'administració les gestions i els tràmits oportuns. En total, la Secretaria atén aproximadament 700 estudiants i 100 professors.

Al 1996, per resolució del rector, van quedar consolidades l'organització i les funcions de les secretaries de centre i van quedar assignats a cada secretaria els corresponents

llocs de treball. La Secretaria dels estudis de Ciències Polítiques i Gestió Pública es va constituir de la manera següent:

- 1 administratiu (C22) que exerceix les funcions de cap de la Secretaria.
- 2 administratius (C12).
- 1 auxiliar administratiu (D12).

Per acord del degà dels estudis i del director del Departament de Ciències Polítiques i Socials, s'ha cedit, temporalment, a l'esmentat departament una de les persones de l'escala C12 que està adscrita al centre.

La plantilla dels estudis es podia considerar consolidada el curs passat, però atesa la convocatòria d'oposicions a la Universitat aquesta s'ha vist alterada. Així, en un termini curt de temps, entre març i setembre, han marxat dues persones de la Secretaria i hi ha hagut dues noves incorporacions. Això ha suposat un esforç addicional tant pel que fa a la formació del personal, com a la integració a l'equip d'aquests nous membres que, moltes vegades, no ocupaven llocs similars de l'administració.

Els estudis han estat centre pilot per a la incorporació a la Universitat de les noves tecnologies aplicades a procediments administratius i docents. Així, s'han fet estudis pressupostaris sobre la despesa del centre i s'han establert pautes i guies de treball per al desenvolupament i la planificació dels diferents processos així com de les memòries de les tasques específiques.

9.2. Tasques

Són tasques de la Secretaria dels estudis de Ciències Polítiques i Gestió Pública:

- Recollida i introducció informàtica de les dades relatives al Pla d'Activitat Docent: l'oferta docent, nom i tipus d'assignatura, curs, trimestre, nombre de grups i conversió de crèdits en hores.
- Recollida de dades i entrada en format electrònic de la part d'informació corresponent a l'estudi per a l'elaboració de la memòria de la UPF.
- Recollida de dades i entrada en format electrònic de la part corresponent a programes d'assignatures i traspàs a la web de la Universitat.
- Recollida de dades i entrada d'aquestes al programa informàtic per a les fitxes de les assignatures de l'oferta docent de cada curs acadèmic.
- Confecció dels horaris de classe.
- Suport administratiu al professorat en tots els temes que es derivin de la docència:

- Impressió i distribució de les llistes de classe i confecció d'aquestes en Excel.
- Reserva dels espais i material per fer les classes.
- Tractament del material escrit de les assignatures (apunts, exercicis, exàmens, casos pràctics, transparències, etc.), aportat pel professorat i la seva gestió amb el servei de reprografia, si escau.
- Sol·licitud al professorat del seu horari d'atenció a l'alumnat i publicació.
- Avisos als estudiants sobre canvis, anul·lacions i recuperacions de classes.
- Entrada de notes al programa informàtic corresponent, tractament d'actes, publicació de notes provisionals i definitives a través de la web de la Universitat, consulta d'exàmens, reobertura d'actes i suport administratiu a totes les gestions que es puguin derivar d'aquests processos: impressió d'expedients, 4a. convocatòria, tribunals de revisió d'exàmens, etc., trimestralment.
- Programació, trimestralment, del calendari de repartiment dels qüestionaris d'avaluació del professorat dels estudis i comunicació al professorat. Supervisió de la realització, revisió dels resultats numèrics i tramesa a la Unitat d'Informàtica. Lliurament del resultat global al degà i tramesa dels qüestionaris originals al professorat un cop finalitzat el procés.
- Atenció i informació als estudiants i canalització, si escau, de les seves sol·licituds a les seccions corresponents.
- Tramitació de l'autorització del degà a les sol·licituds dels estudiants de canvi d'assignatures i/o de grup.
- Tramitació de les resolucions a les sol·licituds de convalidació, simultaneïtat d'estudis i de trasllat d'expedient.
- Recollida de noms i dades dels delegats de cada curs, i coordinació de les reunions periòdiques d'aquests amb l'equip de direcció dels estudis.
- Suport administratiu a l'organització i desenvolupament de les pràctiques que fan els estudiants de la diplomatura en GAP i del Pràcticum de la llicenciatura en Ciències Polítiques i de l'Administració.
- Suport administratiu al responsable docent en l'organització i desenvolupament del programa d'intercanvi Sòcrates.
- Suport administratiu a l'organització i desenvolupament del màster en Gestió Pública a Nicaragua.

- Suport administratiu a l'organització i desenvolupament del diploma universitari de postgrau en Documentació Digital, impartit a través d'Internet.
- Creació i manteniment de les bases de dades dels estudis.
- Actualització de la web dels estudis.
- Suport administratiu als processos electorals propis dels estudis: convocatòria d'eleccions a la Junta dels estudis.
- Recollida, tramitació i seguiment, fins a la conclusió del procés, de les comandes de material fungible per a les activitats docents i dels mateixos estudis.
- Recollida, tramitació i seguiment fins a la conclusió del procés de les comandes bibliogràfiques per a l'activitat docent.
- Informar, trimestralment, el Gabinet Lingüístic en quin idioma s'imparteix la docència.
- Suport administratiu a l'organització d'activitats acadèmiques i d'extensió universitària realitzades pels estudis.
- Suport administratiu a la gestió de les despeses generals dels estudis i tramitació de la documentació comptable.
- Classificació, arxiu i transferència de la documentació administrativa generada i rebuda pels estudis.

Les tasques de suport al professorat dels estudis es distribueixen per àrees de coneixement i/o departaments. L'administrativa cedida al Departament solament s'encarrega de donar el suport al professorat de l'àrea de Ciència Política i de l'Administració. Aquest suport a la docència i a la resta de tasques que es porten a terme des de la Secretaria dels estudis es reparteixen de manera equitativa entre la resta del personal de la Secretaria. Amb independència d'aquesta distribució de tasques específiques, tot el personal és polivalent i col·labora en la realització de les tasques que siguin necessàries en els moments punta.

El creixement natural dels estudis, dels cursos propis i d'altres projectes que se'n deriven, fa que des de la Secretaria cada cop sigui més difícil assumir tot el volum de feina que això comporta.

9.3. Horari

El personal d'administració i serveis de la Universitat Pompeu Fabra disposa d'un règim de flexibilitat horària, cosa que permet augmentar l'horari d'obertura de la

Secretaria dels estudis i oferir un millor servei. Així, l'horari de la Secretaria comprèn la franja horària següent: de 8.30 a 14.00 i de 15.00 a 18.00 hores, de dilluns a divendres. La Secretaria dóna suport administratiu al professorat i atén l'alumnat durant tot el seu horari d'obertura.

Pel que fa al règim de permisos i vacances, s'estableixen torns entre el personal per tal que quedin cobertes les necessitats del servei al llarg de tot el curs acadèmic.

9.4. Formació

Tots els membres de la Secretaria realitzen habitualment cursos de formació interna, i fan una valoració molt positiva de la formació de personal que ofereix la UPF a través de la Unitat de Recursos Humans. La formació comprèn diverses àrees: informàtica (aplicacions de gestió; base de dades Acces, editor de pàgines web Dreamweaver, etc.); gestió de la documentació administrativa i de l'arxiu (aplicació informàtica Documentik); català i llengües estrangeres, i sobre altres aspectes relacionats amb cada àmbit funcional corresponent, que sempre són d'aplicació immediata al lloc de treball.

Punts forts:

- Compliment de terminis.
- Bona planificació i repartiment de tasques.
- Bona interrelació de l'equip de treball.
- Equip polivalent que pot cobrir qualsevol absència del personal que el compon.

Punts febles:

- Personal insuficient per poder atendre les iniciatives de nova creació.

Propostes de millora:

- Preveure la possibilitat de contractar personal de reforç atès el creixement que han experimentat els estudis i les noves iniciatives i activitats en projecte.

10. RELACIONS EXTERNES

La titulació manté dos tipus bàsics de relacions externes d'acord amb els seus objectius. D'una part intenta establir contactes amb la societat i amb els potencials empleadors dels nostres llicenciats per tal de donar a conèixer el perfil professional en Ciències Polítiques i de l'Administració que ofereix la UPF. A banda d'aquest vessant pràctic (facilitar la inserció laboral dels llicenciats), aquest tipus d'activitats responen a un objectiu més general com és el d'apropar els estudis a la societat: d'una banda, detectar les necessitats de la societat i incorporar-les al currículum acadèmic i, de l'altra, presentar el que els nostres llicenciats poden oferir a la societat.

Un segon tipus de relacions externes són les vinculades a la cooperació i als intercanvis de caràcter estrictament educatiu (intercanvis universitaris, cooperació acadèmica per al desenvolupament). En aquest segon àmbit també es persegueixen dos objectius diferenciats. En primer lloc, el d'oferir als nostres estudiants la possibilitat d'adquirir una part de la seva formació en d'altres centres (principalment a l'estranger), amb tot el que això comporta. En segon lloc, el d'oferir els nostres coneixements i recursos humans a centres universitaris de països en vies de desenvolupament a través de les actuacions de cooperació per al desenvolupament en l'àmbit acadèmic.

La relació amb la societat, les administracions públiques i les organitzacions empresarials i professionals és un dels reptes majors que té plantejats la titulació, ja que es tracta d'una titulació encara poc coneguda i poc arrelada en el món professional al nostre país. Les mancances detectades a aquest nivell (l'encara necessària explicació del què és i què pot fer un políticòleg) són les compartides per totes les llicenciatures de CPA al nostre país. No es detecten problemes específics de la titulació a la UPF.

Els estudis tenen fixat com un dels seus objectius aconseguir una major interrelació entre els estudis i els potencials empleadors dels nostres llicenciats. En aquest sentit, els estudis s'han proposat la creació d'un Consell Assessor en què estiguin implicats representants dels diferents col·lectius de la societat amb relació o amb potencial relació amb el món laboral dels nostres llicenciats. Cal dir, però, que el projecte encara no s'ha concretat. Caldria una major concreció d'aquest projecte ja que és bàsic per aconseguir aquesta interrelació estudis/societat.

Actualment, les relacions amb l'entorn es vehiculen principalment a través dels convenis de pràctiques. Aquest és un canal molt important per donar a conèixer el perfil professional dels nostres estudiants a la societat i als potencials empleadors, així com per anar obrint espais professionals als políticòlegs.

En comparació amb titulacions homòlogues d'altres universitats, el Comitè d'Avaluació Intern té una impressió força positiva de la titulació de la UPF. Aquesta impressió es desprèn de diferents fets:

- L'assistència a congressos nacionals i internacionals, en què professors i, a vegades, estudiants de la UPF participen i reben avaluacions molt positives per part de col·legues d'altres universitats.
- El fet que des d'altres universitats estrangeres ens sol·liciten l'establiment de convenis de col·laboració i d'intercanvi.
- El fet que els nostres estudiants són admesos sense problemes a prestigioses universitats estrangeres per cursar-hi programes de màster. També ho són a d'altres programes de màster i doctorat d'universitats espanyoles. En totes aquestes universitats els nostres estudiants obtenen bones qualificacions.
- El nombre de beques obtingudes pels nostres llicenciats per fer estudis de postgrau.

No es mantenen relacions especials amb titulacions semblants a Espanya a banda de les establertes a través del programa Sèneca. Així i tot, aquestes relacions no són encara molt intenses (només tenim un intercanvi amb la Universitat de Granada). La política del centre ha estat respondre a les demandes rebudes, però no ha cercat establir nous contactes perquè l'objectiu era consolidar primer el programa d'intercanvis Sòcrates, abans d'obrir nous fronts.

La titulació participa molt activament en el programa europeu d'intercanvis universitaris Sòcrates, i també té establerts una sèrie de convenis bilaterals amb universitats de països que no són part de la Unió Europea (l'Argentina, els Estats Units, Mèxic i Suïssa). En aquests últims, l'estudiant no rep cap beca, a excepció de Suïssa, en què el govern suís atorga beques semblants a les del programa Sòcrates tant per als seus estudiants com per als estrangers, i de la beca del Boston College (que rep un finançament de la universitat de destinació). En tots els casos els estudiants tenen matrícula gratuïta a la universitat de destinació.

10.1. Pràcticum

La llicenciatura en Ciències Polítiques i de l'Administració de la UPF preveu en el seu pla d'estudis la realització de sis crèdits pràctics en el darrer curs, l'objectiu dels quals és aprofundir en l'estudi de les diferents disciplines estudiades i facilitar-ne l'anàlisi per part dels estudiants. Les pràctiques poden consistir en la incorporació de l'estudiant en l'equip de treball d'alguna institució externa amb la qual la UPF signa un conveni de col·laboració, en la realització d'un treball d'investigació o tesina, o bé en la incorporació de l'estudiant en alguna de les unitats administratives o de recerca internes de la mateixa Universitat.

Per tal de possibilitar la realització d'aquestes pràctiques, els estudis de Ciències Polítiques i Gestió Pública han establert línies de col·laboració amb una gran varietat d'institucions, públiques i privades, que desenvolupen tasques relacionades amb alguns dels aspectes de la formació que reben els estudiants de la titulació.

Aquesta col·laboració ha dut a l'establiment de convenis amb les entitats que cooperen regularment amb la nostra titulació i a les quals es manté informades de les diverses activitats complementàries que organitzen els estudis de Ciències Polítiques i Gestió Pública. Es pretén crear, així, una xarxa d'entitats relacionades amb el sector públic que participi en la vida de la llicenciatura, ajudi a millorar la formació que es dona als estudiants i ajudi, també, a difondre el perfil professional dels políticòlegs. Actualment, es manté contacte amb unes 350 institucions, de les quals aproximadament 150 han establert convenis de col·laboració amb els estudis en una o diverses ocasions.

Amb aquest mateix objectiu, durant el curs 1999-2000 es va dur a terme una Trobada amb Entitats, en la qual es va tractar el tema "Els reptes d'Internet: noves dinàmiques organitzatives i formació universitària", i recentment s'ha tramès a totes les entitats col·laboradores l'estudi *Els ajuntaments de Catalunya a Internet*, realitzat per un equip de recerca dels estudis de Ciències Polítiques i Gestió Pública.

Cal dir que els crèdits de pràctiques són valorats positivament pels estudiants, atès que, a més de la formació que adquireixen en realitzar-los, també els posa en contacte amb institucions que poden oferir-los un lloc de treball en el futur. I aquest és un punt important atesa la manca de coneixement de la titulació de Ciències Polítiques i de l'Administració en el mercat de treball.

10.2. Programa d'intercanvi interuniversitari Sòcrates i convenis bilaterals

– Oferta de places

El curs 1997-98 va ser el primer en què la titulació va obrir places d'intercanvi Sòcrates i de convenis bilaterals. La primera convocatòria va ser la del curs 1996-97 (al segon any de funcionament de la llicenciatura). Es va començar oferint 16 places a 9 universitats. Al curs 1998-99, es van oferir 25 places a 12 universitats. Al 1999-2000, 31 places a 15 universitats. Al 2000-2001, 36 places a 15 universitats. Al 2001-2002, en vam oferir 40 a 18 universitats.

Actualment l'equip deganal, d'acord amb els criteris de la UPF i de la UE, considera que s'ha arribat a una xifra de places ofertes a bastament àmplia, i no creiem aconsellable ampliar-la per diverses raons: en primer lloc, perquè les que tenim obertes no es cobreixen totalment; en segon lloc, perquè la UE penalitza econòmicament l'obertura de places que no són cobertes; en tercer lloc perquè ocasionen una feina de gestió que només té sentit si són aprofitades.

Les últimes que s'han anat obrint han obeït a demandes que ens arribaven d'altres universitats i que ens semblaven interessants, especialment aquelles que oferien programes d'estudi en anglès.

La pràctica absència d'intercanvis amb universitats anglòfones és una mancança important del programa Sòcrates, originada per la política de les universitats britàniques de retirar-se gradualment d'aquest programa.

– Utilització de les places per part dels nostres estudiants

En els quatre anys de funcionament del programa els nostres estudiants han ocupat el nombre de places següent:

1997-98, 13 places (sobre 16)
1998-99, 13 places (sobre 25)
1999-2000, 22 places (sobre 31)
2000-2001, 22 places

Cal considerar que la llicenciatura en CPA té un total aproximat de 400 estudiants (100 per curs), però que el gruix dels estudiants surten a tercer curs (ho sol·liciten a segon). Els de quart són els següents a sortir (ho sol·liciten a tercer), i els de segon (ho han d'haver sol·licitat a primer) pràcticament no surten. Una possibilitat a vegades utilitzada és sol·licitar-ho a quart per cursar un “cinquè” any a fora (per això cal, però, continuar matriculat d'alguna assignatura a la UPF). Aquesta distribució ens posa davant l'evidència que les places en qüestió no són perquè les “comparteixin” els 400, sinó que el grup de “candidats potencials” es redueix a uns 200 com a molt.

El nivell de satisfacció per part dels estudiants de CPA que surten a l'estranger és molt elevat: no tenen problemes ni lingüístics ni acadèmics per cursar estudis a l'estranger a banda de l'experiència personal que suposa el fet d'estudiar fora. És destacable que quasi tots obtenen molt bones qualificacions a les universitats de destinació. Molts d'ells després marxen a fer estudis d'especialització a l'estranger.

El programa Sòcrates té una sèrie de problemes que, si bé no són específics dels nostres estudis, i en alguns casos ni de la UPF, cal esmentar:

- Manca de coincidència dels calendaris acadèmics de la UPF i de la resta d'universitats amb les que tenim convenis (no és problema específic de la llicenciatura sinó de la UPF).
- Finançament (no és un problema específic ni de la llicenciatura ni de la UPF): es requereix un finançament important per part de l'estudiant perquè la beca no cobreix ni de bon tros ni el viatge ni la manutenció de l'estudiant a l'estranger. Això és encara pitjor en el cas dels convenis bilaterals, que no ofereixen cap finançament. El resultat és que només poden sortir a fora els estudiants que reben ajut familiar.
- Català: aquest és un problema per als estudiants estrangers que arriben sense cap coneixement de català i, a vegades, no poden triar les assignatures que desitgen cursar perquè només s'ofereixen en català. Tot i que no és un problema específic ni de la llicenciatura, ni de la UPF, el fet que la llicenciatura tingui un únic grup l'agreuja ja que no es dona la possibilitat de fer un grup en català i un altre en castellà (on s'agrupin els estudiants estrangers), com ocorre en d'altres estudis i en d'altres universitats. També es converteix en un problema per als nostres

estudiants, que es veuen “obligats” (per solidaritat) a renunciar a l’ensenyament en català quan en un grup hi ha diversos estudiants estrangers.

La política de la Universitat és enviar a les universitats estrangeres amb qui tenim convenis el llistat d’assignatures que s’oferiran en castellà; però aquesta informació, en el moment en què els estrangers prenen la seva decisió de sol·licitar o no una destinació, és incompleta o fins i tot pot variar a posteriori. A més d’oferir cursos de català també s’ha establert un programa de voluntariat lingüístic per tal de facilitar la integració lingüística. En alguns casos, els professors s’ofereixen per fer tutories específiques als estudiants estrangers per compensar les dificultats idiomàtiques.

– Estudiants estrangers a la UPF

Tot i que com a estudis de CPA no vam obrir el programa fins al curs 1997-98, ja abans rebíem estudiants estrangers que aprofitaven les places d’altres estudis. La xifra d’estudiants estrangers a la llicenciatura en CPA també ha augmentat:

1995-96, 2 estudiants estrangers

1996-97, 1

1997-98, 7

1998-99, 12

1999-2000, 15

2000-2001, 17 (dades provisionals; falta comptabilitzar els que arribaran al tercer trimestre)

En general, aquests estudiants s’adapten bé, tot i que alguns d’ells arriben amb un nivell de llengua (castellà) bastant deficient, la qual cosa els dificulta el seguiment dels cursos. D’altra banda, també s’observen certs problemes d’adaptació (especialment en els procedents d’Itàlia) al ritme i a la càrrega del sistema trimestral de la UPF. El principal problema en què es troben és el del català. Molts d’ells desconeixien prèviament la situació lingüística de Catalunya.

La valoració general del programa Sòcrates és força positiva. Els estudiants en treuen molt de profit a tres nivells: acadèmic (tenen l’oportunitat de conèixer sistemes de treball diferent als de la UPF, conèixer professors diferents, cursar assignatures que no s’ofereixen a la UPF, etc.), lingüístic (perfeccionament de la llengua estrangera) i personal (experiència de viure fora de casa, major responsabilitat i independència, etc.).

Des de la llicenciatura en CPA s’ha anat treballant per tal de solucionar alguns dels inconvenients que el sistema trimestral plantejava per als nostres estudiants que sortien a fora. Per exemple, s’ha modificat parcialment el pla d’estudis per tal de permetre als nostres estudiants cursar 12 crèdits optatius (dels 24) a fora, prèvia autorització del Deganat. També s’han aconseguit excepcions (adaptacions) al sistema de permanència de la UPF per als estudiants que surten a l’estranger. Així, actualment els crèdits de lliure elecció obtinguts a l’estranger són considerats en la progressió dels estudis.

El principal inconvenient en què es troben els nostres estudiants és que cap universitat estrangera segueix el sistema trimestral i, per tant, per poder cursar un quadrimestre a fora han de perdre dos trimestres a la UPF. Atesa la càrrega de crèdits dels trimestres a la UPF, els nostres estudiants que surten a fora han de presentar-se de moltes assignatures al setembre o les han de cursar el curs següent. Tot i amb això, i especialment a partir de les millores aconseguides, la valoració dels estudiants de la seva experiència acadèmica i personal és molt positiva.

10.3. Programa de voluntariat acadèmic en països en vies de desenvolupament

Aquest programa és coordinat des del Vicerectorat de Formació Contínua i Relacions Internacionals, que és qui s'ha encarregat d'obrir les places. El programa es va iniciar l'estiu del 98 i les places són específiques per a les diferents titulacions (les de CPA no es van obrir fins a l'estiu del 99). Va dirigit (pel que fa a la llicenciatura de CPA) a estudiants de segon cicle. La UPF atorga un ajut econòmic de 150.000 ptes. a cada estudiant per cobrir les despeses de viatge i es fa càrrec de l'assegurança mèdica i de viatges. Són a càrrec dels estudiants les despeses d'allotjament i de manutenció i les despeses generades durant la seva estada. Els estudiants seleccionats han d'assistir al curs d'estiu Introducció a la Cooperació per al Desenvolupament.

La llicenciatura en CPA ofereix cinc places. Dues són a la municipalitat de San Martín Sacatepéquez (Guatemala). L'activitat que s'ha de portar a terme és de suport a la gestió econòmica i administrativa de la municipalitat o al procés d'implementació del Pla de Desenvolupament Integral del Municipi. Una altra és a la municipalitat d'Esquipulas (Guatemala). L'activitat que s'ha de portar a terme és de suport al Projecte d'Enfortiment Municipal i Gestió de Serveis de la Municipalitat. Dues més són a la República de Sud-àfrica. L'activitat que s'ha de desenvolupar és de suport al Centre d'Estudis Sud-africans de la Universitat del Cap Occidental com ajudant de professor o en les tasques administratives.

A l'estiu de 1999, van sortir 4 estudiants i al del 2000, 6. La valoració que en fan és molt positiva, fins i tot en aquells casos en què hi ha hagut una certa manca d'organització a la institució de destinació. Alguns estudiants hi han perllongat la seva estada, ja que el projecte ho requeria i les instàncies encarregades els ho han sol·licitat.

10.4. Màster en Gestió i Administració Pública (96-98) i màster en Serveis Socials Bàsics, Polítics Locals i Comunitàries (99-2001), impartits pels estudis de Ciències Polítiques i Gestió Pública a Managua (Nicaragua)

Pel que fa a les relacions externes els estudis tenen establerta una línia de cooperació educativa amb Nicaragua de cara a la realització d'un màster en Gestió i Administració Pública. Aquesta línia s'inscriu en les accions de cooperació per al desenvolupament.

Les dues edicions del màster que la UPF imparteix a Nicaragua s'han vehiculat a través de la col·laboració amb l'Institut Nicaragüenc de Administració Pública i amb el suport de diverses universitats nicaragüenques (vegeu l'annex 8).

La primera edició es va inserir en una de les línies de cooperació de l'ONG Associació Catalana de Professionals per la Cooperació. La segona edició, i a causa de les dificultats d'aquesta ONG, va passar a dependre totalment de la UPF i a vehicular-se a través de la cooperació amb la Universitat Centro Americana (UCA).

Els objectius generals (per als objectius concrets, vegeu les memòries adjuntes) de les dues edicions dels màsters són, en primer lloc, la consolidació d'un marc científic i tècnic destinat a la formació de docents i professionals que contribueixin a la democratització del coneixement i a establir les bases per a un desenvolupament autosostingut. En segon lloc es pretén dotar els professionals de la docència i la recerca i els responsables d'organismes públics dels instruments teòrics i metodològics precisos per actualitzar els seus coneixements en l'àmbit de la gestió pública.

La UPF es fa càrrec de les despeses de viatge dels professors que van a Managua a impartir les classes del màster (per a l'estructura de la docència –“*encuentros*”– (vegeu l'annex 8). L'UCA es fa càrrec de l'allotjament i de la manutenció del professorat (i d'altres despeses menors relacionades amb la docència).

Fins a aquest moment, un total de 20 professors de la UPF s'ha desplaçat a Managua per impartir docència en els diferents “*encuentros*” realitzats.

10.5. Col·laboració amb l'editorial Tecnos per a l'edició de la col·lecció “Temas de Gestión y Administración Pública”

Una altra línia de relacions dels estudis amb l'entorn social és la que té establerta amb l'editorial Tecnos de cara a l'elaboració de manuals vinculats amb l'àmbit de la gestió i l'administració pública. La UPF i l'editorial Tecnos treballen, des de 1999, conjuntament en l'edició de la col·lecció “Temas de Gestión y Administración Pública”. Aquesta col·lecció pretén contribuir a la formació d'un nou tipus de professional que disposi de les capacitats i les habilitats per a una feina eficaç en l'àmbit de la gestió pública. Es pretén incorporar títols referits a les diferents àrees de coneixement implicades en els estudis de Gestió i Administració Pública (Ciència de l'Administració, Sistema Jurídic, Economia, Gestió Administrativa, Tècniques de Gestió i Anàlisi de Polítiques Públiques). Els textos han de servir de complement per a les classes i per això s'estructuren en mòduls docents que facilitin la realització de pràctiques, comentaris de text o estudis de cas.

El Consell Editorial de la col·lecció està format per quatre professors del Departament de Ciències Polítiques i Socials, un del d'Economia i Empresa, un del de Dret, i pel senyor Emilio Merino, de l'editorial Tecnos.

Fins a l'actualitat s'han publicat els títols següents:

RAMIÓ, C. *Teoría de la organización y administración pública*. Barcelona: Tecnos, 1999.

SANCHO, C. *Gestión de servicios públicos: estrategias de marketing y calidad*. Barcelona: Tecnos, 1999.

VILLORIA, M. *Ética pública y corrupción: curso de ética administrativa*. Barcelona: Tecnos, 2000.

Títols previstos:

JORDANA, J. *Análisis de políticas públicas*. Barcelona: Tecnos, 2001.

Punts forts:

- La llicenciatura té una bona imatge en el context universitari espanyol i estranger.
- Consolidació d'una xarxa d'entitats col·laboradores que permeten un programa de pràctiques de qualitat.
- Bon funcionament dels programes d'intercanvis.

Punts febles:

- La llicenciatura és encara poc coneguda pels possibles empleadors que vulguin contractar llicenciats: manca una major interrelació amb l'entorn social.
- Els problemes de desajustaments entre el calendari acadèmic de la UPF i el de la resta d'universitats fa més costosa la sortida a l'estranger als nostres estudiants.

Propostes de millora:

- Creació del Consell Assessor previst al Reglament.

AVALUACIÓ DE LA GESTIÓ DE L'ENSENYAMENT

1. GESTIÓ DE PERSONAL

1.1. Gestió de personal docent i investigador

Com s'ha esmentat a l'apartat del professorat, el Centre no participa directament en les polítiques dels recursos humans dedicats a la docència i a la recerca ja que aquesta és una funció dels departaments. Tot i amb això, el Centre manté contactes amb ells per tal que el professorat que assignin a la titulació tingui el perfil més adequat a les necessitats de la mateixa. Considerem que, en general, el professorat que se'ns assigna compleix els requisits necessaris per a la titulació, però també considerem que podria millorar en dos aspectes: d'una banda, seria bo que gaudís d'una més gran estabilitat i, d'una altra, seria bo que a la llicenciatura s'assignés una major proporció de professors doctors.

1.2. Gestió del personal d'administració i serveis

Com en el cas anterior, cal començar per assenyalar que el Centre no té una política específica dels recursos humans dedicats a l'administració i serveis. En aquest cas es tracta d'un servei centralitzat per a tota la Universitat.

La plantilla assignada al Centre és adient pel que fa a la seva formació i especialització respecte de les funcions de la titulació. Els horaris de prestació de serveis són correctes ja que permeten atendre al públic (professorat i alumnat), tant en la franja del matí com en la de la tarda (tot i que no hi ha classes per la tarda). L'únic problema, sobretot en certs períodes del trimestre en què hi ha més feina, és que la nostra plantilla –la qual segueix sent la mateixa que quan el centre només tenia una titulació i molts menys estudiants– és ja insuficient.

2. GESTIÓ DE PROCESSOS

2.1. Disseny del pla d'estudis

Els responsables de l'elaboració del pla d'estudis vigent foren el grup de professorat fundacional del departament de Ciències Polítiques i Socials. La revisió en curs l'està portant a terme l'equip deganal. Tota proposta de canvi es comunica i es consulta a la Junta dels Estudis (on hi són representats tots els departaments amb docència als Estudis); aquesta és l'encarregada d'aprovar-lo. A la proposta de reforma en curs, el nivell de consens és elevat ja que s'ha optat per no trencar la proporció de crèdits per departaments i s'ha tractat, dins el marge que això permet, d'agrupar i d'organitzar de manera més coherent les diferents matèries per tal de salvar les disfuncions que s'havien detectat en el seu funcionament.

2.2. Captació d'estudiants

Les accions portades a terme per divulgar la titulació entre futurs estudiants són de tres tipus: 1.) presentació de la titulació al Saló de l'Ensenyament; 2.) presentació de la titulació a determinats centres de secundària; 3.) presentació de la titulació a les jornades de portes obertes de la UPF.

Els objectius d'aquestes tres accions són donar a conèixer i fer atractiu el perfil de la llicenciatura a la nostra universitat i, al mateix temps, presentar les característiques específiques de la UPF. Considerem que les accions portades a terme compleixen amb l'objectiu perseguit en considerar la tipologia de l'alumnat que entra a la titulació: un alumnat amb la nota de tall més alta de totes les llicenciatures en CPA de Catalunya i que ha triat la llicenciatura en primera opció.

2.3. Participació del PDI en els òrgans de govern i gestió

El professorat no participa massa activament en els processos electius que tenen lloc a l'àmbit de la titulació, si bé sempre hi ha la representació mínima de tots els departaments implicats en la docència. No hi ha una representació sindical específica. Els òrgans de gestió tenen una imatge d'eficiència i eficàcia, ja que tots ells compleixen correctament la seva funció; la Comissió d'Ensenyament de la llicenciatura és, per les seves funcions i característiques, l'òrgan que els estudiants consideren menys eficient, ja que és l'espai on ells presenten tots els seus problemes i propostes i no sempre es poden atendre o solucionar (en la mesura en què el Centre no n'és directament responsable).

2.4. Els processos d'eleccions i participació estudiantil

Els estudiants participen en les eleccions estudiantils moderadament; les organitzacions estudiantils s'encarreguen de dinamitzar els processos, tot i que a vegades la desinformació n'és una característica. Els estudiants tenen tota la informació sobre els òrgans de representació a la Guia de l'Estudiant i a través d'Internet; també, a primer curs, se'ls ho explica oralment a la sessió de benvinguda. Però malgrat l'existència dels mecanismes d'informació necessaris es consideren desinformatats.

Els estudiants que es presenten solen ser estudiants motivats i que, per tant, participen correctament en els òrgans de representació. A vegades, però, la motivació és estrictament política i es produeixen situacions sorprenents en què els representants a la Junta o els delegats de curs són estudiants molt mobilitzats políticament però que no assisteixen a classe i que, per tant, coneixen els problemes a tractar (vinculats amb la docència, el professorat i l'alumnat) d'una manera indirecta. Tampoc funcionen com a canal de transmissió de la informació dels òrgans cap a la classe.

En general, es pot afirmar que la participació estudiantil al funcionament general de la titulació és baixa. Els estudiants que hi participen activament són una minoria.

2.5. Activitats culturals i d'extensió universitària

Les activitats culturals són un dels punts febles de la titulació pel que fa al nivell de participació dels estudiants. Com ja s'ha indicat anteriorment, el ritme del trimestre en pot ser una explicació. La informació es divulga a través de les cartelleres, d'Internet i, moltes vegades, oralment a les classes per part del professor. Des del deganat dels Estudis s'han organitzat activitats (seminaris, conferències, etc.) sobre temes que es consideraven d'actualitat i interès per a futurs politicòlegs i, tanmateix, el nivell de participació ha estat molt baix. Els recursos disponibles són suficients.

Per tal de canviar la dinàmica de poca participació l'equip deganal ha intentat implicar més directament als estudiants en l'organització d'aquestes activitats (proposant temes, tipus d'activitats i participant en l'organització dels actes). Tot i amb això, el nivell de participació, fins i tot en aquelles activitats que són iniciativa dels estudiants, segueix sent baix.

2.6. Mecanismes de satisfacció

S'utilitzen mecanismes per conèixer el grau de satisfacció dels estudiants: les enquestes sobre la docència, malgrat els problemes ja assenyalats, permeten tenir una idea general sobre el grau de satisfacció dels estudiants amb la docència rebuda. Com ja s'ha dit anteriorment, les enquestes es passen cap al final del trimestre, abans dels exàmens, i els resultats no es donen a conèixer fins després de les qualificacions.

També es disposa d'un mecanisme per conèixer el grau de satisfacció amb els nostres estudiants (el seu perfil i el seu nivell de formació) per part de les empreses i les institucions on fan el Practicum. Aquestes han de trametre un informe al Centre quan l'estudiant hagi acabat el seu període de pràctiques.

2.7. Mecanismes de millora de la qualitat

La Universitat disposa d'un Pla de Millora de la Qualitat i Innovació Docent molt centrat en l'ús de les noves tecnologies. El Campus Global n'és l'instrument més representatiu. El Centre assumeix els objectius i principis del pla i ho ha concretat en la creació de la figura del vicedegà de Suport a la Innovació Docent. D'altra banda, també ha animat al professorat a presentar projectes d'innovació docent vinculats amb la llicenciatura, tots els quals han estat aprovats pel rectorat.

En tot moment, la creació d'un clima favorable a la millora continuada de la qualitat ha estat un objectiu dels diferents equips deganals; prova d'això és que el procés de reflexió i autoavaluació ha estat constant des de l'inici dels Estudis i en ell s'hi ha intentat implicar a professorat, alumnat i ex-alumnes.

AVALUACIÓ DE LA RECERCA

En els protocols de l'*Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari a Catalunya* es recomana abordar l'avaluació de la recerca com un apartat més de l'avaluació de la titulació. Tanmateix, i d'acord amb les directrius del Comitè Tècnic d'Avaluació de la UPF, el Comitè d'Avaluació Intern ha optat per no fer-ho. Aquesta decisió ve motivada pel fet que en el context institucional de la UPF no és possible avaluar la recerca relacionada amb els estudis de Ciències Polítiques i Gestió Pública separadament de l'avaluació de la recerca, com a mínim, a tres departaments (Ciències Polítiques i Socials, Economia i Empresa, i Dret), la qual cosa ultrapassa les capacitats d'aquest Comitè, i en la convicció que, si fos possible de fer-la, aquesta avaluació tampoc seria substancialment rellevant pel que fa a l'objectiu principal d'aquest procés: la valoració general de la titulació en Ciències Polítiques i de l'Administració a la UPF.

Tot i així, en el decurs del procés d'avaluació, el Comitè ha intentat recaptar dels departaments i professors la informació relacionada amb aquells aspectes de la recerca que poguessin estar més relacionats amb la qualitat de la titulació. Així doncs, es varen trametre qüestionaris a tots els professors dels estudis, es varen fer entrevistes amb els directors dels departaments i se'ls va demanar que, en la mesura que els fos possible, ens facilitessin una sèrie de dades. Les dades recollides, però, han estat molt parcials i fragmentàries, en part perquè els propis departaments no disposen d'una informació sistematitzada de la recerca que s'hi fa, distribuïda entre diferents equips de recerca de diverses àrees de coneixement i, finalment, de diferents especialitzacions individuals.

Les poques dades obtingudes, però, ens permeten afirmar que el context d'oportunitats per a la recerca a la nostra Universitat és força favorable i que la immensa majoria del professorat de la titulació està implicat en algun projecte d'investigació, publica els seus treballs i participa en congressos nacionals i internacionals. D'altra banda, i segons confessió dels propis professors, aquests utilitzen habitualment materials o dades de les pròpies recerques en la docència, tret d'aquells casos en què no hi relació entre el que s'explica i allò que s'investiga.

Es podria dir, doncs, que, tot i que els professors dels estudis viuen la docència i la recerca com dues activitats separades, la seva pràctica investigadora incideix positivament en la qualitat de la docència.

SÍNTESI FINAL

Punts forts

Han existit unes pautes clares d'orientació en el disseny de la llicenciatura tot i la manca d'una formulació explícita d'objectius.

El plantejament interdisciplinar respon a unes necessitats socials dels processos polítics i de gestió en l'àmbit dels afers públics. En aquest marc, l'orientació a la polivalència i a la capacitat d'adaptació del llicenciat com a eixos fonamentals del pla de formació defineixen el seu perfil professional, que entenem respon a una realitat molt diversa i en canvi constant.

El disseny del pla d'estudis recull adequadament l'orientació generalista de la llicenciatura en CPA i permet una sòlida base de formació multidisciplinar (política, econòmica, jurídica i social), amb un ampli ventall de matèries possibilitat també per l'organització trimestral.

En el marc del conjunt d'elements que intervenen en el pla de formació, el nivell de rendiment acadèmic assolit és força elevat, i troba una base sòlida en un alumnat amb alt potencial de rendiment –al menys en funció de les seves notes de secundària– i amb uns creixents percentatges d'orientació en primera preferència a cursar la llicenciatura en CPA a la UPF. Alhora, aquest darrer aspecte sembla indicar la progressiva consolidació de la llicenciatura en CPA en les expectatives dels estudiants.

L'organització trimestral permet un pla d'estudis més flexible i complert, alhora que introdueix major intensitat en l'esforç d'estudiants i professors, i sembla relacionat amb l'alt nivell d'assistència a classe i d'èxit acadèmic dels estudiants.

Tot i algunes deficiències, el conjunt d'instal·lacions i de serveis relacionats amb la docència són reconeguts com d'alt nivell i constitueixen una base important per a un desenvolupament adequat de la docència i de la formació dels estudiants.

El fet d'estar ubicada en una Universitat que ha assolit un bon nivell de prestigi és un actiu important de la llicenciatura en CPA de la UPF.

Punts febles

La titulació en CPA –a la UPF i a nivell general– pateix de dèficits de visibilitat social que origina febleses en la seva consideració professional, així com inseguretats en els propis estudiants i professors. Així, la llicenciatura en CPA en general encara està poc situada en les ofertes de treball i en el disseny de llocs de treball, a causa de

dèficits de coneixement de la capacitació i de les habilitats professionals dels llicenciats en CPA.

L'oferta d'optatives *pròpies* de la llicenciatura en CPA és massa limitada i no permet una configuració de perfils i itineraris prou adequada. Si bé les optatives *assimilades* i les assignatures de lliure elecció atorguen una major flexibilitat i possibilitats d'ajustament, no cobreixen el dèficit d'optatives pròpies d'orientació politicològica.

S'han detectat alguns problemes d'eficiència en la implementació del pla d'estudis que es manifesten en repeticions de temes en diverses assignatures, o en manca de coordinació entre matèries i entre professors. Una millora en aquest aspecte possiblement alliberaria "espai" per aprofundir més en aquests temes o per omplir alguns buits.

A més, i independentment de problemes puntuals en algunes assignatures concretes, apareix com a problema pràcticament general el tema de les "classes pràctiques"; deixant de banda les lògiques diferències entre assignatures, no hi ha una percepció homògena ni clara sobre la seva funció, importància i plantejament.

Tot i una certa diversitat, l'estil docent és bàsicament unidireccional i reposa fonamentalment en el sistema d'apunts i l'aprenentatge memorístic. L'organització trimestral reforça aquest model en dificultar els aspectes de "digestió lenta" (reflexió sobre lectures, elaboració de treballs, etc.) necessaris en tot procés de formació, mentre prioritza els plantejaments a curt termini.

Es detecten dèficits d'implicació del professorat i dels estudiants, i que troben una expressió en l'escassa participació en la dinàmica de funcionament de la llicenciatura, en aspectes diferents de la impartició de classes i l'estudi.

Propostes de millora

Consolidar la imatge social i professional de la llicenciatura. Per aconseguir això són molt importants: l'impuls d'activitats de projecció a la societat, consolidar i ampliar la xarxa de relacions ja establerta fonamentalment a través del *Practicum*, així com també la posta en marxa del Consell Assessor amb representants de l'entorn professional. Alhora, creiem igualment necessari impulsar la col·laboració amb les altres llicenciatures en CPA de Catalunya i de la resta d'Espanya, igualment que amb les estructures professionals, especialment el COLCPIS.

Millorar la coordinació entre els professors: fer un estudi sobre les coincidències i els buits en els temes, alhora que impulsar, de forma coordinada amb els departaments, una reflexió sobre les classes pràctiques que permeti una utilització adequada d'aquest espai de docència, en el sentit del desenvolupament d'habilitats bàsiques en perspectiva professional.

Desenvolupar la reflexió i les experiències per a un estil de docència més interactiu, que estimuli la participació, la iniciativa i la creativitat dels estudiants com a aspecte bàsic de la seva formació, per proporcionar més temps de treball per compte propi de l'estudiant i la utilització de les potencialitats de les noves tecnologies de la informació.

Millorar el mecanisme d'avaluació de la docència pels estudiants, en relació a la seva concepció i finalitat, la seva operacionalització i la seva difusió, per tal que sigui un instrument de reconeguda utilitat per a professors i estudiants.

Aquest conjunt de grans línies s'ha d'orientar també a assolir una millora en la implicació de departaments, professors i estudiants amb el bon funcionament de la llicenciatura i la seva projecció social.

En definitiva, després de la fase inicial cal orientar de manera més definida el desenvolupament de la llicenciatura. En aquest sentit, i com a idea globalitzadora, el procés de reflexió i d'anàlisi, de detecció dels punts forts i els punts febles, que s'ha realitzat durant el desplegament de la llicenciatura i, especialment, en aquest procés d'avaluació, ha de trobar continuïtat en l'elaboració d'un Pla Director de la llicenciatura que emmarqui, orienti i potenciï l'activitat relacionada amb la llicenciatura en CPA a la UPF.